Meister Eckhart

Cetățuia din suflet

Predici germane

PREDICA 1

„Cînd predic, obişnuiesc să vorbesc despre **desprindere** şi despre faptul că omul trebuie să fie eliberat de el însuşi şi de toate lucrurile. In al doilea rînd, mai spun că omul trebuie să fie re-informat în Binele simplu care este Dumnezeu. în al treilea rînd, că omul trebuie să se gîndească la marea noblețe cu care Dumnezeu i-a înzestrat sufletul, pentru ca prin acesta să ajungă într-un mod minunat la Dumnezeu. în al patrulea rînd, vorbesc despre claritatea naturii dumnezeieşti - limpezimea acestei naturi este de negrăit."

„Sfîntul Augustin şi Platon, un maestru păgîn, afirmă că sufletul cuprinde în sine întreaga cunoaştere naturală"

„Şi Isus a intrat în templu şi i-a alungat pe toți cei care vindeau şi cumpărau..."
1. într-adevăr, citim în Sfînta Evanghelie că Domnul nostru a mers în templu şi i-a alungat de acolo pe cei care cumpărau şi vindeau, spunîndu-le celor ce aveau turturele şi multe alte lucruri: „Luați-le de aici, duceți-le de aici"[2]. Oare de ce i-a alungat Isus pe cei care cumpărau şi vindeau acolo, zicîndu-le negustorilor să le scoată din templu?

El nu dorea nimic altceva decît ca **acest templu să fie gol** este ca şi cum ar fi spus: doar eu am dreptul asupra acestui templu, în el vreau să fiu singur şi să stăpînesc numai Eu. Ce înseamnă aceste lucruri? Acest templu, unde Dumnezeu vrea să domnească cu putere după voința lui, este sufletul omului pe care l-a format şi l-a creat întru totul asemănător sieşi, după cum citim ceea ce rosteşte Domnul: „Să facem omul după chipul şi asemănarea noastră"

Şi de fapt aşa l-a şi făcut. într-atît de asemănător l-a făcut pe om cu sine însuşi, încît dintre toate creaturile minunate pe care le-a creat într-un mod admirabil în cer şi pe pămînt, nici una nu i se aseamănă mai mult decît sufletul omului. Iată de ce Domnul vrea să aibă acest templu gol, pentru ca acolo **să nu fie nimic altceva în afara lui**. [Aceasta] fie pentru că acest templu îi place atît de mult, fie pentru că îi este atît de asemănător, simțindu-se atît de bine aici cînd este singur.

2.[4] Dar luați aminte! Cine erau cei care cumpărau şi vindeau acolo şi cine sînt ei azi ? Acum înțelegeți-mă bine! Nu vreau să predic în momentul de față decît despre oamenii buni. Totuşi, voi arăta de data aceasta cine erau şi cine mai sînt acei negustori care vindeau şi cumpărau şi pe care Domnul nostru i-a alungat şi i-a dat afară din templu. Şi face acelaşi lucru cu toți cei care cumpără şi vînd în acest templu: **el** nu vrea să-i lase înăuntru nici măcar pe unul dintre ei. Iată deci, sînt negustori toți cei care se feresc de păcatele mari şi care ar fi cu dragă inimă nişte oameni buni, făcînd fapte bune pentru slava lui Dumnezeu - aşa cum sînt posturile, veghile, rugăciunile şi orice altceva, orice altă faptă bună -, dar le fac numai pentru

ca Domnul să le dea ceva în schimb sau pentru ca în schimbul acestor fapte Domnul să facă în favoarea lor ceva plăcut: ei sînt negustorii. Acestea trebuie înţelese într-un mod elementar : ei vor să dea un lucru pentru a avea un altul şi vor de fapt să se tîrguiască cu Domnul nostru. în această tîrguială se înşeală. Căci, chiar dacă ar vrea să-i dea lui Dumnezeu tot ce au şi tot ce sînt în stare să facă, dîndu-se pe ei înşişi lui Dumnezeu, Dumnezeu nu le este cu nimic dator, nici nu le dă, nici nu le face ceva în schimb, în afară de cazul cînd ar face-o de bună voie şi gratuit.

Deoarece ceea ce sînt, sînt de la Dumnezeu, iar ceea ce au, au de la Dumnezeu şi nu de la ei înşişi. De aceea Dumnezeu nu le este cu nimic dator faţă de lucrările sau de darurile lor, ci numai pentru că de bună voie ar vrea s-o facă prin harul său şi nu datorită lucrărilor sau darurilor lor, căci nu pot da nimic din ceea ce le aparţine, ei nesăvîrşind lucrările lor cu de la sine putere, după cum Cristos însuşi a spus: „Fără mine nu puteţi face nimic"[1].

Sînt de-a dreptul nebuni cei care vor să se tîrguiască astfel cu Domnul nostru; ei nu cunosc adevărul decît într-o mică măsură, ba chiar deloc. De aceea Domnul nostru i-a alungat din Templu şi i-a dat afară. Lumina şi întunericul nu pot sta alături. Dumnezeu este adevărul şi o lumină în el însuşi. Atunci cînd Dumnezeu vine în acest templu, el alungă necunoaşterea care este întunecime şi se revelează pe sine însuşi în lumină şi adevăr. în acel moment negustorii sînt daţi afară iar adevărul este cunoscut; **adevărul nu se pretează la nici o tîrguială**. Dumnezeu nu caută cele ce sînt ale sale ; în toate lucrările sale el este desprins şi liber, săvîrşindu-le din iubire autentică. Tot aşa face şi omul unit cu Dumnezeu; el se ţine desprins şi liber în toate lucrarile sale, făcîndu-le numai pentru a-l preamări pe Dumnezeu, **necăutînd nimic în operele sale din ceea ce este al său**, iar Dumnezeu lucrează aceste opere în el.

3. Spun mai departe: **ori de cîte ori omul caută în lucrările sale ceva - indiferent ce anume - din ceea ce Domnul i-a putut da sau i-ar putea oferi, el este exact ca aceşti negustori**. Dacă vrei să fii **desprins** de orice mercantilism aşa încît Dumnezeu să te lase în acest templu, trebuie ca tot ceea ce poţi săvîrşi în lucrările tale să o faci cu limpezime, **numai spre lauda lui Dumnezeu şi să fii desprins, asemenea nimicului în care nu există nici aici, nici acolo**.

Tu nu trebuie să doreşti nimic altceva în schimb. Atunci cînd vei lucra astfel, faptele tale spirituale vor fi şi dumnezeieşti, şi astfel **negustorii vor fi cu totul alungaţi din templu**, iar Dumnezeu va rămîne singur înăuntru, deoarece omul nu-l vizează decît pe Dumnezeu. Iată, în acest fel este templul eliberat de toţi negustorii. Iată aşadar cum este acest om care nu vizează nimic al său, decît numai pe Dumnezeu şi lauda lui, **care este liber şi desprins de orice mercantilism în toate operele sale, necăutînd nimic pentru sine, aşa cum Dumnezeu este desprins în toate lucrările sale şi liber şi nu caută nimic din cele ce sînt ale sale.**

4. Pe lîngă acestea, am mai spus că Domnul nostru le-a zis celor ce aveau multe turturele: **„Luați-le de aici, duceți-le de aici".** Nu i-a dat afară şi nici nu i-a certat cu mînie: însă le-a vorbit cu bunătate: „luați-le de aici", ca şi cum ar fi vrut să spună: acestea nu sînt rele, însă pun obstacole purului adevăr. Aceşti oameni sînt cu toții nişte oameni buni, care împlinesc lucrările în mod limpede numai pentru Dumnezeu şi nu caută nimic în ele din cele ce sînt ale lor, însă o mai fac **cu un simț al însuşirii[1], cu timp şi număr**, cu „înainte de" şi „după ce". în toate operele lor ei se poticnesc în fața adevărului celui mai desăvîrşit, căci **ar trebui să fie liberi şi desprinşi, precum Domnul nostru Isus Cristos este liber şi desprins**, primindu-se pe sine reînnoit în fiecare clipă, fără întrerupere, fără timp, de la Tatăl ceresc. In aceeaşi clipă, fără întrerupere şi în mod desăvîrşit, Fiul renaşte, cu laudă de recunoştință în prea-înaltul Tatălui, într-o egală demnitate.

Aşa trebuie să fie şi omul care vrea să devină **receptiv la adevărul suprem**, trăind acolo fără „înainte de" sau „după ce", **fără piedicile lucrărilor sau ale imaginilor pe care le-a cunoscut vreodată, desprins şi liber în această clipă, primind din nou darul dumnezeiesc pe care-l renaşte în retur fără nici o piedică**, în aceeaşi lumină, cu laudă de recunoştință în Domnul nostru Isus Cristos. **în acest fel ar fi îndepărtate turturelele, adică piedicile şi însuşirea lucrărilor**, chiar atunci cînd sînt bune: astfel, omul nu caută nimic din ceea ce este al său în operele sale. De aceea spune Domnul nostru cu multă bunătate: **„Luați-le de aici, duceți-le de aici",** ca şi cum ar vrea să spună: ele sînt bune, însă **mai pun încă piedici**.

5. Atunci **cînd acest templu este cu totul eliberat de orice piedică, cum ar fi însuşirea sau ignoranța**, el străluceşte atît de frumos şi luminează atît de limpede şi de clar deasupra a tot ceea ce Dumnezeu a creat şi prin tot ceea ce Dumnezeu a creat, încît nimeni nu-l poate egala în strălucire decît numai Dumnezeu. Şi pe drept cuvînt, **nimeni nu este pe măsura acestui templu, în afara Dumnezeului celui necreat**.

Tot ceea ce se situează sub îngeri, **nu-l egalează întru nimic**. îngerii cei mai înălțați îl egalează întrucîtva, dar nu în întregime. Aceştia pot egala sufletul într-o anumită măsură în ceea ce priveşte cunoaşterea şi iubirea. Cu toate acestea, ei au un țel stabilit; mai departe ei nu pot merge. **Sufletul, în schimb, poate cu siguranță.**

Dacă ar exista un suflet - un om care trăieşte încă în timp - egal celui mai înălțat înger, ar sta în puterea liberă a omului să ajungă incomparabil mai sus decît îngerul în fiecare moment, fără număr, adică fără mod, deasupra modului îngeresc şi al oricărui intelect creat. Iar Dumnezeu, singurul care este liber şi necreat, îi este sufletului singurul cu adevărat egal întru libertate, dar nu şi în ceea ce priveşte necreatul, deoarece el, sufletul, este creat. Cînd sufletul ajunge în această lumină neamestecată, el se aruncă în neființa neființei sale atît de departe de tot ce este creat în neființa neființei, încît cu nici o putere a lui nu se poate întoarce în condiția sa de creatură. Şi Dumnezeu susține sufletul cu necreatul lui în neființa neființei, menținîndu-l astfel în firea firii.

Sufletul a îndrăznit să devină un nimic şi nu mai poate să redevină el însuşi prin propriile sale puteri, într-atît de mult s-a îndepărtat de sine, şi aceasta înainte ca Dumnezeu să-l fi susţinut. în mod necesar, aşa trebuie să fie.

După cum am spus înainte: Isus a intrat în templu şi **i-a dat afară** pe cei ce cumpărau şi vindeau acolo, şi a început să le spună celorlalţi: **„luaţi-le de aici"**. Iată aşadar aceste cuvinte pe care vi le spun: Isus a venit înăuntru şi a început să spună: **„luaţi acestea de aici",** şi ei le-au luat. Priviţi: **acolo nu mai era nimeni decît Isus singur** şi a început să vorbească în templu. Priviţi şi cunoaşteţi întru adevăr**: dacă altcineva în afara lui Isus va vorbi în templu, adică în suflet, atunci Isus va tăcea** ca şi cum n-ar fi la el în casă; de fapt, el nu este acasă în sufletul care, avînd oaspeţi străini, se întreţine cu ei.

Dacă Isus trebuie să vorbească în suflet, acesta din urmă **trebuie să fie singur şi tăcut**, ca să-l asculte pe Isus vorbind. Astfel el pătrunde în interiorul [sufletului] şi începe să vorbească. Ce zice Domnul Isus? El zice ce este. Ce este el de fapt? El este un Cuvînt al Tatălui. în acelaşi Cuvînt, Tatăl se rosteşte pe sine însuşi precum şi întreaga natură dumnezeiască şi tot ceea ce Dumnezeu este, aşa cum El cunoaşte Cuvîntul, şi Cuvîntul [îl cunoaşte] aşa cum El este. întrucît El este desăvîrşit în cunoaşterea şi în puterea lui, el este desăvîrşit şi în rostirea lui.

Acolo unde [Tatăl] rosteşte Cuvîntul, acolo se rosteşte pe sine şi celelalte lucruri într-o altă Persoană, **dîndu-i aceeaşi natură cu a lui.** Tatăl rosteşte în acelaşi Cuvînt toate spiritele intelectuale şi egale aceluiaşi Cuvînt după imagine, după modul în care acesta rămîne în sine însuşi strălucind în afară: **astfel fiind, fiecare spirit este asemănător** Cuvîntului însuşi, dar nu egal în toate modurile aceluiaşi Cuvînt. Mai departe: spiritele au primit capacitatea de a primi egalitatea prin harul aceluiaşi Cuvînt; şi acelaşi Cuvînt, aşa cum este în sine, pe acesta l-a rostit Tatăl: acest Cuvînt şi tot ce este în el.

6. Acestea rostind Tatăl, ce-i spune Isus sufletului? Aşa cum v-am zis: Tatăl rosteşte Cuvîntul şi rosteşte în Cuvînt şi nu altundeva, iar Isus vorbeşte în suflet. Modul rostirii sale este acela al revelării de sine şi a tot ceea ce Tatăl a rostit în el, după modul receptivităţii spiritului. El revelează stăpînirea Tatălui în spirit [-ui omului] într-o putere egală şi fără de măsură. **Cînd spiritul primeşte această putere în Fiu şi prin Fiu, el devine puternic în orice înaintare, el devine egal şi puternic în orice virtute şi în orice limpezime desăvîrşită, aşa încît nici fericirea, nici suferinţa, nici orice altceva din ceea ce Dumnezeu a creat în timp nu-l poate tulbura pe acel om şi nu-l poate împiedica să rămînă acolo, statornic ca într-o putere divină, faţă de care toate lucrurile sînt mici şi neputincioase.**

7. Pe de altă parte, Isus se revelează pe sine sufletului cu o înţelepciune nemăsurată - înţelepciune care este El însuşi -, în înţelepciunea în care Tatăl însuşi se cunoaşte pe sine cu întreaga-i suveranitate părintească [şi cunoaşte] acelaşi Cuvînt - care este aceeaşi înţelepciune - şi tot ce este înăuntru ca fiind acelaşi Unul. Cînd această înţelepciune se uneşte cu sufletul, **îi vor fi luate cu totul toate îndoielile, greşelile şi întunecimile**, fiind stabilit **într-o lumină limpede şi clară, care este Dumnezeu însuşi**, după cum spune proorocul: „Doamne, întru lumina ta vom cunoaşte lumina"[1].

Atunci Dumnezeu va fi cunoscut în suflet prin Dumnezeu[2]. Astfel, **prin această înțelepciune, sufletul se cunoaşte pe sine însuşi şi toate lucrurile; sufletul va cunoaşte înțelepciunea însăşi prin Dumnezeu** şi prin aceeaşi înțelepciune el va cunoaşte suveranitatea părintească în rodnicia puterii dătătoare de viață şi a firii esențiale **după unitatea absolută fără nici o distincție.**

8. Isus se revelează pe sine **cu o suavitate şi o abundență fără de măsură**, izvorînd din puterea Duhului Sfînt, **irumpînd şi revărsîndu-se printr-un flux nestăvilit al suavității şi al bogăției în toate inimile primitoare**.

„Prin El însuşi se revarsă în noi, prin El însuşi se face cunoscut, **pur fiind este primit de cei puri**

Cînd Isus se revelează pe sine cu această bogăție şi suavitate şi se uneşte cu sufletul, atunci prin această bogăție şi suavitate sufletul se revarsă în sine însuşi, în afara lui şi dincolo de sine însuşi, dincolo de toate lucrurile, prin har, cu putere şi fără intermediar, înapoi în primul început. **Atunci este omul exterior ascultător față de omul interior pînă la moarte şi se găseşte într-o pace statornică şi în orice timp în slujba Domnului.**

Pentru ca Isus să vină **cu aceeaşi necesitate în noi, dînd afară şi înlăturînd toate piedicile**, făcîndu-ne unul, - aşa cum el este Unul cu Tatăl şi cu Duhul Sfînt un Dumnezeu -, **pentru ca noi să devenim astfel unul cu El şi să rămînem veşnic astfel cu El**, aşa să ne ajute Dumnezeu. Amin.

Predica 2

1.„Domnul nostru Isus Cristos a urcat pînă la o cetățuie, unde a fost primit de către o fecioară, care era o femeie"[1].

„Pe când mergeau ei, El a intrat într-un sat şi o femeie pe nume Marta l-a primit în casă."

2. Ei bine, acum luați aminte cu mare atenție la aceste cuvinte: era necesar să fie o fecioară ființa care trebuia să-l primească pe Isus. **Fecioara înseamnă omul desprins de toate imaginile străine de el însuşi, tot atît de desprins ca şi atunci cînd el nu exista**. Ne-am putea întreba aşadar cum este posibil ca omul care s-a născut şi a înaintat în viața intelectuală **să fie desprins de toate imaginile, ca şi atunci cînd el nu exista[2], întrucît el ştie multe lucruri, care toate sînt imagini,** aşadar **cum se poate ca omul să fie desprins?**

„Omul împlinit" este cel care atinge momentul inițial al esenței sale. „Cînd eram încă în cauza mea primă, nu aveam nici un Dumnezeu şi îmi eram mie însumi cauză ; **nu voiam nimic, nu doream nimic, pentru că eram o ființă desprinsă şi mă cunoşteam pe mine însumi conform Adevărului în care îmi găsesc bucuria. Acolo mă doream pe mine însumi şi nimic altceva; voiam ceea ce eram şi ceea ce voiam, eram**; eram

desprins de Dumnezeu şi de toate lucrurile. Dar cînd am ieşit după libera mea voinţă şi am primit fiinţa creată, atunci am avut un Dumnezeu; căci înainte de creaturi, Dumnezeu nu era «Dumnezeu», mai mult: era ceea ce era".

Luaţi aminte la distincţia pe care am să v-o arăt. Chiar dacă aş fi într-o asemenea măsură înzestrat de intelect, încît toate imaginile pe care le-a primit vreodată omul sau care sînt în Dumnezeu însuşi ar fi în mine sub o formă intelectuală, **însă dacă nu mi-aş însuşi nici o imagine,** iar în ceea ce fac şi în ceea ce omit **n-aş concepe nimic printr-o atribuire**[1], nici în cele trecute, nici în cele ce vor urma, sau mai mult, dacă în această clipă prezentă **m-aş ţine liber şi desprins în vederea preaiubitei voinţe dumnezeieşti pentru a o împlini neîncetat, numai atunci aş fi cu adevărat o fecioară, fără piedica vreunei imagini, la fel de veritabil pe cît eram atunci cînd încă nu eram.**

3. Să mergem ceva mai departe: faptul că omul este feciorelnic nu-i răpeşte absolut nimic din toate lucrările pe care le-a făcut vreodată; el se ţine feciorelnic şi liber, *fără* nici o piedică în faţa preaînaltului adevăr, după cum Isus este feciorelnic şi liber în sine însuşi. Aşa cum afirmă maeştrii, **numai cei ce se aseamănă se pot uni**[2]; **iată de ce omul trebuie să fie curat, fecior [să fie deci] cel ce trebuie să-l primească pe Isus cel feciorelnic.**

4. Luaţi aminte şi priviţi cu atenţie! Dacă omul ar rămîne fecior pentru totdeauna, nici un rod n-ar proveni dintr-însul. Dacă însă este menit să aducă roade, atunci este necesar ca el să fie o femeie. „Femeie" este cuvîntul cel mai nobil cu care putem numi sufletul şi este cu mult mai nobil decît „fecioară". Să-l primim pe Dumnezeu în noi este bine, şi **neprihănirea constă în această primire**[1]. Dar ca Dumnezeu să devină rodnic în om este şi mai bine. Căci **rodnicia darului este recunoştinţa pentru dar**, iar spiritul este o femeie în această **recunoştinţă care dă naştere** la rîndul ei.şi în care **îl renaşte pe Isus** în inima părintească a Tatălui[2].

„cel ce se aseamănă este cunoscut de către cel ce i se aseamănă"

„Cel ce se aseamănă se *uneşte* cu cel ce i se aseamănă". Astfel, omul care vrea să se unească cu Dumnezeu trebuie să i se asemene, deoarece această unire nu acceptă nici un element străin.

5. Sînt foarte multe daruri primite în feciorie, fără a fi însă renăscute [la rîndul lor] în **rodnicia** femeii, **într-o laudă de recunoştinţă [adusă] lui Dumnezeu**. **Darurile se risipesc şi se transformă în nimic, aşa încît omul nu devine nici mai fericit şi nici mai bun.** Atunci fecioria nu-i foloseşte la nimic, pentru că fecioara nu devine o femeie în toată rodnicia ei. Şi e păcat să nu fie astfel. De aceea am spus: „Isus a urcat pînă la o cetăţuie şi a fost primit de o fecioară, care era o femeie". Aceasta trebuie să fie în mod necesar astfel, aşa cum v-am explicat[3].

6. Oamenii căsătoriţi sînt cei care abia dacă aduc mai mult de un singur rod pe an. Dar despre

un alt fel de căsătoriți vreau să vă vorbesc acum: sînt cei legați de ceea ce le este propriu în rugăciuni, posturi, vegheri sau în orice alte exerciții exterioare ori mortificări.

1. („receptivitate" sau „primire") este atitudinea esențială a omului în fața darului divin. **Receptivitatea ultimă presupune ca o condiție a ei lipsa oricărei prezențe creaturale care ar ocupa sufletul omului.** **Pe treapta ei cea mai înaltă aceasta devine o uniformitate cu Dumnezeu.**
2. Sfîntului Bernard: **„Dacă există un suflet atît de desăvîrşit încît să fie ca o fecioară rodnică, [...] cred că Domnul îl va învrednici nu numai să se nască în el, dar şi din el**
3. într-o predică a lui Guerrici Abbatis (1080-l157), un alt predicator şi discipol al Sfîntului Bernard: „Cel ce te-a format s-a format în tine; ca şi cum ar fi fost prea puțin să te aibă ca Tată, vrea ca tu să devii o mamă

Orice însuşire a vreunei lucrări care în clipa de față îți răpeşte libertatea de a-l aştepta pe Dumnezeu şi de a-l urma numai pe El în lumina prin care ar vrea să te îndrume în ceea ce faci sau omiți, în orice clipă liber şi reînnoit, ca şi cum tu nu ai avea, nu ai dori şi nu ai putea nimic altceva: orice însuşire sau proiect al vreunei lucrări care ți-ar răpi această libertate nouă în fiecare clipă, o numesc un an. Sufletul tău nu va aduce nici un rod atît timp cît tu ai făcut lucrarea printr-o însuşire a ei - neavînd încredere nici în Dumnezeu şi nici în tine însuți -, atît timp cît lucrarea, pe care ai conceput-o însuşindu-ți-o, **nu ai terminat-o: de altfel nu eşti deloc împăcat**[1]. De aceea **nu aduci nici un rod atîta vreme cît nu ți-ai terminat opera.** Este ceea ce înțeleg printr-un „an", iar **rodul este mic, rezultînd dintr-o însuşire a operei şi nu din libertate.** Sînt „oamenii căsătoriți" alipiți de faptul însuşirii. Ei aduc puține roade, şi chiar mărunte, după cum v-am zis.

7. **O fecioară care este o femeie, liberă şi nelegată de nici o însuşire, este în permanență la fel de apropiată de Dumnezeu ca de sine însăşi. Ea aduce multe roade, iar acestea sînt mari**, nici mai mult, nici mai puțin decît Dumnezeu însuşi. Aceste roade şi această naştere sînt desăvîrşite de către fecioara care este o femeie şi care dă naştere în fiecare zi la o sută, sau la o mie, sau chiar la roade fără număr, născînd şi devenind rodnică începînd din străfundul ei cel mai nobil. Şi mai bine spunînd: da, începînd din acelaşi străfund de unde Tatăl naşte Cuvîntul veşnic, **ea devine o rodnică co-născătoare**. Căci Isus, lumina şi strălucirea inimii părinteşti - aşa cum Paul spune că El este slava şi strălucirea inimii Tatălui, şi că El luminează cu putere inima Tatălui[2] -, **acest Isus este unit cu ea [fecioara-femeie] şi ea cu Isus**, iar ea luminează şi străluceşte împreună cu el întocmai ca un singur Unul şi ca o singură lumină limpede în inima părintească

1. **Cîtă vreme omul aşteaptă rodul faptei din împlinirea temporală a acesteia, el este neîmpăcat** de-a lungul activității propriu-zise. Ceea ce propune Eckhart este **o împlinire a lucrării, care să nu mai separe devenirea şi împăcarea. Astfel, mişcarea, devenirea sînt locuri în care omul îşi poate căuta pacea.**

„El, fiind strălucirea slavei şi chipul ființei lui şi ținînd toate cu cuvîntul puterii sale, după ce a săvîrşit curățirea păcatelor noastre, s-a aşezat de-a dreapta măririi, în înălțimi."

8. Am mai spus că **există"o putere în suflet, neatinsă nici de trup, nici de timp**. Ea se revarsă din spirit şi rămîne în spirit şi este în întregime spirituală[1]. în această putere, Dumnezeu înmugureşte şi înfloreşte în toată bucuria şi slava din sine[2]. **Acolo [de unde ea se**

revarsă] este o asemenea bucurie a inimii şi o fericire de neînchipuit, încît nimeni nu o poate rosti. Astfel Tatăl veşnic îl naşte fără încetare pe Fiul său în această putere, aşa încît ea este co-născătoare a Fiului Tatălui şi ea însăşi este chiar Fiul, în puterea unică a Tatălui. Dacă cineva ar avea o întreagă împărăție sau toate bunurile pămînteşti şi le-ar lăsa pe toate pentru Dumnezeu, devenind astfel cel mai sărac om care a trăit vreodată pe pământ, şi dacă Dumnezeu i-ar da toate suferințele pe care le-a dat vreodată unui om, el le-ar îndura pînă la moarte. Dacă după toate acestea Dumnezeu i-ar da să privească doar o clipă în această putere: bucuria i-ar fi atît de mare, încît toate suferințele şi sărăcia lui ar fi un nimic. într-adevăr, chiar dacă [Dumnezeu] nu i-ar da împărăția cerului, el va fi primit totuşi în schimb o mult prea mare răsplată, față de ceea ce a putut îndura vreodată; căci Dumnezeu se află în această putere aşa cum se găseşte în clipa veşnică.

„în suflet se află un «nu ştiu ce» cu totul secret, ascuns şi cu totul înălțat, de unde izvorăsc intelectul şi voința".

Dacă omul ar fi unit cu Dumnezeu în această putere, el n-ar putea îmbătrîni; căci acel „acum" în care Dumnezeu a făcut primul om şi acela în care îl va face pe cel din urmă - şi care dispar - sînt identici în Dumnezeu cu acest „acum" în care eu vorbesc, în clipa veşnică unde nu este decît un singur Unul. Vedeți aşadar că **acest om locuieşte în aceeaşi lumină cu Dumnezeu; de aceea în el nu se găseşte nici suferință, nici înşiruire, ci numai nestrămutata veşnicie. Acest om este cu adevărat desprins de orice admirație** şi toate lucrurile sînt în el într-un mod esențial. Iată de ce el nu primeşte nimic nou de la lucrurile ce vor veni, nici de la vreun accident, fiindcă **el locuieşte fără întrerupere într-un acum reînnoit neîncetat. O astfel de suveranitate dumnezeiască se află în această putere[2].**

9. Şi acum despre o putere care este de asemenea netrupească ; ea se revarsă din spirit şi rămîne în spirit şi este în întregime spirituală[3]. în această putere Dumnezeu este fără întrerupere incandescent şi arde cu întreaga sa bogăție, cu suavitatea şi cu toate bunătățile sale. **într-adevăr, în această putere se află o bucurie atît de mare şi o minunăție fără margini, încît nimeni n-ar putea s-o rostească pe deplin sau să ne-o reveleze**. însă vă spun: de-ar fi un singur om, care **ar fi privit aici în mod intelectual o singură clipă minunăția şi bucuria care sînt înăuntru, tot ceea ce ar putea îndura şi ceea ce Dumnezeu ar fi vrut ca el să îndure, toate acestea ar fi pentru el infime, ba chiar un nimic. Şi mai mult: ar fi pentru el numai bucurie şi încantare.**

1. **Eternul prezent, clipa sau momentul etern sînt redate prin germ. *„nu"*** care ne introduce în „fizica naşterii"
2. Ca şi în *Cartea consolării dumnezeieşti,* relația omului cu suferința conferă criteriul autenticității relației sale cu Dumnezeu. **Omul care este desprins de ceea ce îl supără sau îl bucură printre lucrurile trecătoare realizează în sine însuşi vidul necesar**

uniunii cu Dumnezeu.

„Sînt de plîns cei ce-şi închipuie că au ajuns foarte sus, ba chiar îşi imaginează că sînt unul cu Dumnezeu, **dar nu sînt încă cu totul desprinşi, adică sînt alipiţi de lucrurile mărunte în bucurii sau tristeţi. Sînt foarte îndepărtaţi de cele închipuite".**

10. De vrei să ştii cu adevărat dacă suferinţa ta vine de la tine sau de la Dumnezeu, trebuie să iei în considerare următorul lucru: **dacă suferi din cauza voinţei tale, oricare ar fi felul suferinţei, aceasta te doare şi ţi-e greu de îndurat**. Dacă suferi pentru Dumnezeu şi numai pentru Dumnezeu, atunci suferinţa nu te doare şi nici nu-ţi este grea, pentru că Dumnezeu însuşi poartă povara. Aşa este ! **Dac-ar fi un om care ar vrea să sufere numai şi numai pentru Dumnezeu, şi dacă ar suferi în întregime cea mai mare suferinţă pe care omul a suferit-o vreodată şi pe care mulţimea lumii întregi a îndurat-o, această suferinţă n-ar fi pentru el nici durere, nici greutate pentru că este Dumnezeu cel ce poartă povara**. Dacă mi s-ar pune un chintal pe umeri şi pe urmă cineva l-ar duce pe umerii mei, aş îndura la fel de uşor o sută ca şi unul singur, căci acesta nu mi-ar fi nici greu, nici dureros. Pe scurt: **cele ce [omul] le suferă numai şi numai pentru Dumnezeu, pe acestea Dumnezeu i le face uşoare şi dulci,** aşa cum spuneam la începutul predicii: „Isus a urcat într-o cetăţuie şi a fost primit de către o fecioară, care era o femeie". De ce oare? Deoarece trebuie în mod necesar ca ea să fie fecioară şi femeie. V-am spus că Isus a fost primit; nu v-am spus însă **ce este cetăţuia**, şi despre aceasta voi vorbi acum.

11. Am spus uneori că există o putere în spirit, care este singura liberă. Cîteodată o numesc zid de apărare a spiritului. Alteori am numit-o lumina spiritului. Altă dată am numit-o seînteie. însă acum spun: nu e nici una, nici alta; cu toate acestea, este „ceva" care se află mai presus decît acesta sau acela, tot aşa cum cerul este mai presus de pămînt. De aceea o numesc acum în modul cel mai nobil pe care am numit-o vreodată, deşi ei nu-i pasă de noblețe sau de vreun mod, deoarece este mai presus decît acestea. Este liberă de orice nume şi despuiată de orice formă, desprinsă şi liberă de orice, tot aşa cum Dumnezeu este desprins şi liber în el însuşi[1]. El [acest ceva] este în aşa fel Unul şi absolut simplu, precum Dumnezeu este Unul şi simplu, încît în nici un fel omul nu-l poate întrezări. In aceeaşi putere despre care am vorbit - în care Dumnezeu înfloreşte şi înmugureşte cu întreaga sa dumnezeire şi unde spiritul înfloreşte şi înmugureşte în Dumnezeu - Tatăl îl naşte pe Fiul său unic tot aşa cum îl naşte în sine însuşi. Tatăl trăieşte cu adevărat în această putere, iar Duhul dă naştere împreună cu El aceluiaşi Fiu unul-născut şi tot el se naşte ca acelaşi Fiu şi este acelaşi Fiu în această lumină şi este adevărul. De-aţi putea observa acestea cu inima mea, aţi înţelege pe deplin ceea ce vă spun, căci este adevărat şi adevărul însuşi vorbeşte.

12. Priviţi şi luaţi aminte! în acest fel este una, absolut simplă şi deasupra oricărui mod această **cetăţuie în suflet** despre care v-am vorbit şi despre care vorbesc, încît însăşi puterea nobilă, despre care de asemenea v-am vorbit, nu este demnă să privească nici măcar o singură dată, timp de o clipă, în **cetăţuia în care Dumnezeu este**

incandescent şi arzînd cu întreaga sa bogăţie şi minunăţie ; ea nu va îndrăzni să arunce nici o privire. Această cetăţuie este una şi absolut simplă, într-un sens atît de veritabil mai presus de orice mod şi de orice putere. întru bunul adevăr şi tot atît de adevărat pe cît este că Dumnezeu trăieşte: Unul unic nu poate fi privit decît de Dumnezeu însuşi. De fapt, Dumnezeu însuşi nu va privi nicicînd şi nici măcar o clipă în ea, în măsura în care El se are pe sine după modul şi însuşirea persoanelor sale. Este bine să observaţi acest fapt, căci **acest unic Unul este fără mod şi fără însuşiri**. Şi de aceea, dacă Dumnezeu trebuie să privească înăuntru, va trebui să-l coste toate numele sale divine şi însuşirile persoanelor sale; pe acestea trebuie **să le lase în întregime afară**, în cazul în care ar trebui să privească într-acolo vreodată. Acestea, în măsura în care el este Unul şi absolut
în original.
Aceleaşi cuvinte ***(desprins şi liber)*** caracterizează natura dumnezeiască şi natura omului care a desăvîrşit în sine însuşi lucrarea desprinderii. **Numai astfel unirea omului cu Dumnezeu este posibilă,** împlinind principiul enunţat mai sus: **„Cel ce se aseamănă se uneşte cu cel ce i se aseamănă".**

12**. simplu**, fără mod sau proprietăţi, acolo unde el nu este nici Tată, nici Fiu şi nici Duh Sfînt şi totuşi „ceva" care nu este nici acesta, nici acela.

13. întrucît el este Unul şi-absolut simplu, el poate pătrunde în acest Un pe care îl numesc acum cetăţuia din suflet. în nici un alt mod el nu poate pătrunde în ea**. Dar în acest fel El pătrunde şi rămîne. Cu această parte a sa sufletul îi este egal lui Dumnezeu şi nu într-un alt fel.** Ceea ce v-am spus este adevărat. Iau ca martor adevărul şi pun sufletul meu ca rămăşag.
14. Pentru ca noi să fim o astfel de cetăţuie, în care Isus să urce şi să fie primit şi să rămînă în noi după modul pe care vi l-am spus, aşa să ne ajute Dumnezeu. Amin.

Predica 3

1. Iată ce a zis Petru, odată eliberat din lanţurile închisorii prin puterea Preaînaltului Dumnezeu : „Acum ştiu cu adevărat că Dumnezeu l-a trimis pe îngerul său şi m-a scos din mîna lui Irod" [1] şi din mîinile duşmanilor.
2. Să inversăm acum aceste cuvinte spunînd: întrucît Dumnezeu mi-a trimis îngerul său, eu cunosc cu adevărat. „Petru" înseamnă de fapt cunoaştere. Eu am spus-o de mai multe ori: cunoaşterea şi intelectul unesc sufletul în Dumnezeu. Intelectul atinge puritatea fiinţei, cunoaşterea aleargă înainte, ea avansează impetuos, străpunge şi atunci se naşte Fiul unul născut. Domnul nostru spune în [Evanghelia după] Matei că **nimeni nu-l cunoaşte pe Tatăl decît numai Fiul**[2]. Maeştrii spun: cunoaşterea ţine de asemănare. Alţi maeştri ne învaţă spunînd că sufletul este făcut din toate lucrurile, deoarece el are capacitatea de a le cunoaşte pe toate. Aşa ceva poate părea nebunesc, dar este adevărat. Maeştrii spun: ceea ce eu trebuie să cunosc, trebuie să-mi fie pe deplin prezent şi egal cunoaşterii mele[3]. Sfinţii spun că puterea este în Tatăl, egalitatea în Fiul si uniunea în Duhul Sfînt. întrucît **Tatăl îi este prezent în întregime Fiului, iar Fiul îi este întru totul egal, nimeni nu-l cunoaşte pe Tatăl decît Fiul**

Mt 11, 27 : „Toate mi-au fost date de Tatăl meu şi nimeni nu-l cunoaşte pe Fiul decît Tatăl şi nici pe Tatăl nu-l cunoaşte nimeni decît Fiul şi cel căruia vrea Fiul să-i descopere"
„Sufletul nu cunoaşte nimic decît [lucrul] a cărui idee *(speciem)* o poate primi după *habitus* şi pe care o poate compara modelului *(exemplar)* care este în el.

3. Numai că Petru spune: **„acum eu cunosc cu adevărat"**[1]. Dar cum putem cunoaşte aici [pe pămînt] cu adevărat? [Cunoaştem] deoarece **există o lumină dumnezeiască care nu înşeală pe nimeni**. Pe de altă parte, deoarece acolo omul cunoaşte întru puritate şi fiind descoperit de orice acoperămînt[2]. De aceea Paul spune: „Dumnezeu locuieşte într-o lumină, înspre care nu există nici un acces"[3]. Maeştrii ne învață că **înțelepciunea pe care o dobîndim aici [pe pămînt] va trebui să ne rămînă acolo**[4]. Dar Paul spune că **ea trebuie să dispară**[5]. Un maestru spune: încă în acest trup, **cunoaşterea pură are o aşa de mare bucurie în ea însăşi, înеît toată bucuria lucrurilor create este un nimic în comparație cu această bucurie pe care ea [cunoaşterea pură] o ascunde**[6]. Cu toate acestea, oricît de nobilă ar fi, ea este încă un accident; şi aşa cum orice cuvînt este infim în fața lumii întregi, tot atît de infimă este şi înțelepciunea pe care o putem dobîndi aici în fața **adevărului dezvelit şi .limpede**[7]. De aceea Paul spune că **ea trebuie să dispară**.

„goliciunea" cunoaşterii dincolo de orice imagine.

„Cel ce singur are nemurirea şi locuieşte în lumina cea neapropiată"

„Dragostea nu piere niciodată. **Profeţiilor li se va pune capăt, darul limbilor va înceta, ştiinţa se va sfîrşi"**

redă nuanța mistică a **vidului, a celui ce nu este acoperit de nimic, a celui dezvelit.**

Chiar dacă ar rămîne, ea ar deveni o [înțelepciune] nebună care ar fi un nimic în fața adevărului descoperit pe care omul îl cunoaşte acolo. In al treilea rînd, **omul cunoaşte acolo cu adevărat pentru că lucrurile pe care el le vede aici în schimbare, le cunoaşte acolo drept nestrămutate, iar el le asumă neîmpărțite şi aproape unele de altele.** Ceea ce aici este îndepărtat, acolo este apropiat, deoarece acolo toate lucrurile sînt prezente. Ceea ce s-a petrecut în ziua cea dintîi şi ceea ce se va petrece în cea din urmă, [totul] este acolo prezent.

4. „Acum eu ştiu cu adevărat că Domnul l-a trimis pe îngerul său." Cînd Domnul trimite sufletului îngerul său, acesta devine cunoscător cu adevărat. Nu întîmplător i-a încredințat Domnul sfîntului Petru cheia, deoarece „Petru" înseamnă cunoaştere. De fapt, cunoaşterea are cheia şi deschide, intră şi pătrunde şi-l găseşte pe Dumnezeu descoperit, spu-nîndu-i atunci voinței, prietena ei, ce a dobîndit, deşi voința era cu ea de la început. De fapt, caut ceea ce doresc. Cunoaşterea merge înainte. Este o prințesă care îşi caută domnia dintre cele mai înalte şi între cele mai pure pe care o va transmite sufletului, sufletul naturii şi natura simțurilor. Sufletul este atît de nobil *(edel)* în ceea ce are mai înalt şi mai pur, încît maeştrii n-au putut găsi un cuvînt prin care să-l numească. De fapt, maeştrii spun că după cea dintîi izvorîre a dumnezeirii, acolo unde Fiul izvorăşte din Tatăl, acolo foarte aproape se află îngerul in-format după Dumnezeu[1]. într-adevăr: sufletul, în partea lui cea mai înaltă, este format după Dumnezeu, dar îngerul este o imagine şi mai aproape de Dumnezeu

.Căci îngerul este format în întregime după Dumnezeu. De aceea îngerul i-a fost trimis sufletului, pentru ca el să-l aducă pe acesta înapoi, la imaginea după care el, îngerul, este format: **cunoaşterea vine din egalitate**. întrucît sufletul are capacitatea să cunoască toate lucrurile, **el nu se va odihni pînă cînd nu va ajunge în această lumină dintîi, în care toate lucrurile sînt Unul, şi acolo se**

va odihni, adică în Dumnezeu. în Dumnezeu nici o creatură nu este mai vrednică decît alta.

5. Maeştrii spun: fiinţa şi cunoaşterea sînt Unul, căci **ceea ce nu este nimic, nu poate fi cunoscut.** Ceea ce este mai presus de toate este cunoscut mai presus de toate. Deoarece **fiinţa dumnezeiască** este supraeminentă, ea **depăşeşte fără de măsură orice cunoaştere**, aşa cum am zis ieri în ultima predică: sufletul va fi format în întîia puritate, în amprenta esenţialităţii pure; acolo îl savurează pe Dumnezeu înainte ca el să fie învelit de cunoaştere sau adevăr, **acolo unde toate numele sînt lăsate deoparte: acolo el cunoaşte toate lucrurile în cea mai mare limpezime, acolo el asumă fiinţa întru egalitate.** De aceea Paul spune: „Dumnezeu locuieşte într-o lumină înspre care nu există acces". **El este o suspendare lăuntrică în esenţiali-tatea pură, căreia nimic nu trebuie adăugat. Ceea ce are un accident, trebuie înlăturat. El este o pură statornicie în el însuşi şi acolo nu este nici acesta, nici acela**; căci ceea ce este în Dumnezeu, este Dumnezeu[1]. Un maestru păgîn spune[2]: puterile care planează sub Dumnezeu, **rămîn suspendate în Dumnezeu**, şi aşa cum au o statornicie pură în ele însele, în acelaşi fel sînt susţinute de cel care nu are nici început, nici sfîrşit. **Căci în Dumnezeu nu trebuie să se ivească nimic străin**. Despre acest fapt **avem o asemănare în cer**: **acesta nu poate primi nici o amprentă străină după un mod străin[1]**

tot ceea ce este în Dumnezeu este Dumnezeu.

6. Lucrurile se petrec astfel: **ceea ce ajunge la Dumnezeu, va fi transformat. Oricît de mărunt ar fi un lucru, cînd este adus la Dumnezeu, el se pierde pe sine însuşi.** Printr-o comparaţie : dacă am ceva înţelepciune, nu sînt eu însumi înţelepciunea. Eu o pot avea sau o pot pierde. în schimb, ceea ce este în Dumnezeu este Dumnezeu şi nu se poate pierde. Acestea sînt stabilite în natura divină, iar natura dumnezeiască este atît de puternică, încît tot ceea ce îi este oferit în mod interior, este stabilit în ea în mod interior, iar dacă nu-i este lăuntric, atunci rămîne în întregime pe dinafară. Ce minunăţie ! Dumnezeu a transformat în el însuşi lucruri atît de mărunte: imaginaţi-vă ce va face el cu sufletul, pe care **l-a făcut atît de demn** prin însăşi imaginea lui.
7. Ca să ajungem la aşa ceva, să ne ajute Dumnezeu. Amin.

Predica 4

1. Sfîntul Iacob spune în scrisoarea lui: „**Toate darurile cele mai bune şi desăvîrşirea coboară de sus, de la Părintele Luminilor"**[1].

2. Luaţi aminte! Se cuvine să ştiţi aceste lucruri: **omului care se abandonează pe sine lui Dumnezeu şi caută doar voinţa Lui cu toată înflăcărarea, orice i-ar da Domnul îi este cel mai bun:** fii sigur de acestea precum

Dumnezeu trăieşte. în mod necesar darurile sale sînt cele mai bune şi nu există nici un mod mai bun. **Chiar dacă un alt mod ți s-ar părea mai bun, el nu este mai bun decît cel pe care Dumnezeu îl vrea, deoarece Dumnezeu dorește acest mod şi nu un altul şi este necesar ca modul dorit de El să fie cel mai bun.** Fie boala, fie sărăcia, fie foamea, fie setea sau orice altceva vrea Dumnezeu să-ți acorde sau să nu-ți acorde, **orice îți dă sau nu-ți dă, toate acestea îți sînt ţie cele mai bune.** Chiar şi devoțiunea sau interioritatea: dacă le ai pe amîndouă sau ambele îți lipsesc, orice ai avea şi de orice vei fi lipsit, **stabilește-te cu statornicie acolo unde în toate cauți slava lui Dumnezeu. Ceea ce-ți va face [ție Domnul] este cel mai bun.**

3. De altfel poate te vei întreba: **cum pot să ştiu dacă este voința lui Dumnezeu sau nu?** **Gîndeşte-te astfel: dacă ceva n-ar fi după voința lui Dumnezeu, acest ceva nici n-ar fi. Tu n-ai fi nici bolnav şi în nici un alt fel dacă Dumnezeu n-ar vrea.**

1. Iac 1, 17: „**Toată darea cea bună şi tot darul desăvîrşit de sus este, coborîndu-se de la Părintele luminilor"**

Ştiind că aceste lucruri sînt prin voința lui Dumnezeu, ar trebui să fii atît de încîntat şi de desfătat în ele, încît nici o durere n-ai considera-o ca atare. Atunci cînd întîmpini o durere teribilă, dacă aceasta te îndurerează sau te face să suferi, **tu eşti încă cu totul nedrept, deoarece ar trebui să o primeşti de la Dumnezeu ca fiind ce este mai bun : în mod necesar trebuie să-ți fie ce este mai bun.** Ființa dumnezeiască ține de voința a ce este mai bun. **Aşa trebuie să vreau şi eu şi nimic altceva nu trebuie să-mi placă mai mult.** Dacă ar fi un om căruia aş vrea să-i plac din toate puterile mele şi dacă aş fi sigur că îi plac mai mult într-o haină gri decît îmbrăcat într-o altă haină, chiar mai bună, fără îndoială cea dintîi mi-ar plăcea şi aş îndrăgi-o mai mult decît pe oricare alta, oricît de bună ar fi. **Dacă aş vrea să plac cuiva şi dacă aş afla că îi sînt dragi anumite cuvinte sau fapte, pe acestea le-aş face şi nu altceva.** Desigur, **luați aminte la voi înşivă şi la felul în care iubirea voastră este plăsmuită!** Dacă-l iubiți pe Dumnezeu, **nici un lucru n-ar putea să vă fie mai plăcut decît cel ce-i este cel mai mult pe plac.** Astfel, **voința sa ar fi cu totul împlinită în noi. Oricît ți-ar părea de grele suferința sau neplăcerea, dacă nu-ți găseşti în ele cea mai mare bucurie, eşti nedrept.**

4. Deseori, obişnuiesc să spun ceva adevărat: spunem în fiecare zi şi strigăm cu voce tare în „Tatăl nostru": „**Doamne, împlinească-se voința ta!". însă atunci cînd voința Lui se împlineşte, înclinăm să ne supărăm şi nu ne găsim desfătarea în această voință, deşi ar trebui să ne placă cel**

mai mult lucrurile împlinite de El. Cei ce le primesc ca fiindu-le cele mai bune rămîn în toate împrejurările într-o pace desăvîrşită. însă cîteodată voi cugetaţi spunînd: „ah! dacă mi s-ar fi întîmplat altceva, mi-ar fi mai bine" sau „dacă acestea nu s-ar fi întîmplat, poate ar fi fost mai bine". **Atîta vreme cît gîndeşti astfel, nu vei dobîndi pacea. Tu trebuie să le primeşti ca fiind cele mai bune**: iată primul sens al acestor cuvinte.

5. Să luăm acum aminte fără preget la al doilea sens. Iacob spune „toate darurile". Cel mai bun şi cel mai deosebit dintre toate este darul propriu, [primit] în cel mai propriu. Nimic nu dă Dumnezeu cu mai multă bunăvoinţă decît darurile însemnate. Odată, cînd eram aici, spuneam că Dumnezeu iartă cu mai multă bunăvoinţă păcatele mari decît pe cele mici. Cu cît ele sînt mai însemnate, cu atît le iartă mai repede şi cu mai multă bunăvoinţă[1]. La fel se petrec lucrurile în privinţa harului, a darului sau a virtuţii: cu cît ele sînt mai mari, cu atît le dă de bunăvoie. **Natura lui ţine de a da daruri deosebite.** Iată de ce, **cu cît lucrurile sînt mai bune, cu atît sînt mai numeroase**, îngerii, cele mai nobile creaturi, neavînd în ei nimic trupesc, sînt cu totul intelectuali, într-un număr mai mare şi mai mulţi decît toate lucrurile trupeşti. în sens propriu se numesc lucrurile deosebite „daruri"; acest nume le este cel mai propriu şi mai lăuntric.

6. Odată spuneam că ceea ce poate deveni cuvînt în modul cel mai propriu, trebuie să vină dinăuntru în afară, să-şi primească mişcarea de la forma lăuntrică şi nu din exterior; chiar aşa: trebuie ca dinăuntru să vină în afară. [Cele ce pot fi rostite] trăiesc în sensul cel mai propriu în cele mai intime ale sufletului. Acolo toate lucrurile îţi sînt prezente, trăind lăuntric şi căutînd, acolo ele sînt în cele mai bune şi mai.înalte. **De ce oare nu le găseşti? Pentru că nu este acolo casa ta. Cu cît ceva este mai nobil, cu atît este mai comun**. Simţurile le am în comun cu animalele, iar viaţa cu plantele. Fiinţa îmi este şi mai lăuntrică, avînd-o în comun cu toate creaturile. Cerul este mai vast decît tot ceea ce este sub el şi de aceea este mai nobil. **Cu cît un lucru este mai nobil, cu atît el este mai vast şi mai comun. Iubirea este nobilă pentru că este comună**.

7. Par anevoioase cele poruncite de Domnul nostru şi anume că **omul trebuie să-şi iubească aproapele ca pe sine însuşi**[2]. Oamenii necizelaţi spun cu toţii că trebuie să-l iubească în virtutea binelui datorită căruia se iubeşte pe sine însuşi. Nu, de fapt nu este aşa. Omul trebuie să-l iubească la fel ca pe sine însuşi şi acest lucru nu e greu. Tot aşa, luaţi seama că iubirea este mai demnă de răsplată decît porunca. Porunca pare grea iar răsplata este de dorit. Cine-l iubeşte pe Dumnezeu aşa cum se cuvine şi trebuie să-l iubească, **vrînd-nevrînd, aşa cum celelalte creaturi îl iubesc,** trebuie să-şi iubească aproapele ca pe sine însuşi, **adică bucuria lui să-l bucure ca propria-i bucurie, să dorească onoarea străinului aşa cum şi-o doreşte sieşi: ca şi cum ar fi onoarea lui. Şi astfel omul este mereu bucuros, cinstit şi în prosperitate.** El este exact ca în cer şi mai bucuros decît dacă s-ar fi bucurat numai pentru binele său. Să ştiţi acestea întru adevăr: **dacă eşti mai desfătat în onoarea ta decît în a altuia, să ştii că nu eşti drept.**

8. **Află aşadar că nu-l găseşti niciodată pe Dumnezeu atunci cînd cauţi ceva dintr-ale tale, deoarece nu-L cauţi în mod limpede**. De cauţi ceva cu [ajutorul lui] Dumnezeu este ca şi cum ai face din El o torţă pentru a căuta ceva: în general, cînd găsim ceea ce căutam, aruncăm torţa. Aşa faci şi tu cînd cauţi ceva cu [ajutorul lui] Dumnezeu: **orice-ar fi, prosperitate, răsplată, interioritate, toate sînt nimic pur şi simplu; tu cauţi nimicul şi de aceea-l găseşti. Tu nu găseşti nimic pentru că nu cauţi decît nimicul. Toate creaturile sînt un nimic pur şi simplu**. Nu zic despre ele că ar fi mărunte sau că ar exista cît de cît; **ele sînt un nimic pur şi simplu**. **Ceea ce nu are fiinţă este un nimic. Toate creaturile sînt lipsite de o fiinţă proprie, căci fiinţa lor ţine de prezenţa lui Dumnezeu. Dacă Dumnezeu s-ar întoarce pentru o clipă de la creaturi, ele ar deveni un nimic.** Am mai spus cîteodată şi este adevărat: cel care ar cuprinde întreaga lume cu Dumnezeu, n-ar cuprinde mai mult dacă l-ar avea numai pe Dumnezeu. **Nici o creatură, fără Dumnezeu, nu are mai mult decît o muscă fără Dumnezeu**; chiar aşa, nici mai mult, nici mai puţin.

9. Desigur! Luaţi aminte la aceste cuvinte pline de adevăr! Dacă ar da un om o mie de galbeni pentru a construi biserici şi mănăstiri, ar fi un lucru deosebit**. Cu toate acestea, ar fi dat mult mai mult lui [Dumnezeu] cel ce consideră aceşti galbeni un nimic; ar fi făcut mult mai mult decît celălalt.** Cînd Dumnezeu a creat făpturile, ele erau atît de firave şi de subţiri, încît n-ar fi putut să se răspîndească în ele. **Iată de ce El a făcut sufletul egal sieşi şi cu aceeaşi măsură, pentru a i se putea dărui; de fapt, orice altceva i-ar da, sufletul l-ar nesocoti.**

Dumnezeu trebuie să mi se dea în propriu aşa cum este faţă de sine însuşi; dacă nu, nimic nu-mi revine şi n-am gust pentru nimic. Cine trebuie să-l primească cu totul, **trebuie să se abandoneze şi să iasă din sine însuşi; el le primeşte pe toate de la Dumnezeu aşa cum le are El, la fel de proprii cum le au El,** Maica noastră şi toţi cei din cer: toate acestea le sînt la fel de egale şi de însuşite. **Cei ce au ieşit astfel din ei înşişi şi s-au abandonat pe sine, trebuie să primească în acelaşi fel şi nu altcumva.**

10. A treia expresie : „de la Părintele luminilor". Prin cuvîn-tul „părinte", înţelegem realitatea filială desemnînd naşterea pură care este viaţa tuturor lucrurilor. Tatăl îl naşte pe Fiul lui în cunoaşterea veşnică[1]. Tot astfel îl naşte pe Fiul în suflet precum în propria lui natură; îl naşte în suflet în mod propriu, iar fiinţa lui depinde de faptul naşterii Fiului său în suflet, dincolo de bucurie sau durere. Odată mi s-a pus întrebarea: ce face Tatăl în cer? Eu am răspuns: îl naşte pe Fiul său, şi această lucrare îi este atît de agreabilă şi îi place atît de mult, încît n-a făcut

nimic altceva decît să-l nască pe Fiul său şi amîndoi fac să înflorească Duhul Sfînt. Acolo unde **Tatăl îl naşte pe Fiul său în mine, acolo sînt şi eu acelaşi Fiu şi nu un altul**: sîntem cu totul alţii în umanitate, **însă acolo [în suflet] eu sînt acelaşi Fiu şi nu un altul. Acolo sîntem fii, acolo sîntem pe drept moştenitori**[2]. Cine cunoaşte adevărul ştie pe deplin că „tatăl" poartă cu sine o naştere pură şi faptul de a avea un fiu. Iată de ce sîntem aici în acest Fiu şi **sîntem acelaşi Fiu**.

11. Acum luaţi aminte la cuvintele: „Ele [darurile] vin de sus". Este exact ce vă spuneam mai devreme: **cine vrea să primească de sus, trebuie să se afle în mod necesar jos, într-o adevărată umilinţă**. Şi să ştiţi acestea întru adevăr: **cine nu este în întregime jos, aceluia nu-i va reveni chiar nimic şi nu va primi nimic,** oricît de infim ar fi. **Dacă te priveşti de sus pe tine însuţi sau un alt lucru sau pe altcineva, tu nu eşti jos şi nu primeşti nimic**; mai mult: **dacă eşti în întregime jos, primeşti în întregime şi desăvîrşit**.

Natura dumnezeiască constă în a da, iar fiinţa Lui ţine de a ne dărui atunci cînd sîntem jos. Dacă nu sîntem jos - nu primim, îl silim şi-l omorîm. Şi pentru că nu putem să-i facem Lui aceste lucruri, **ni le facem nouă, întrucît ele ne privesc. Pentru a-i dărui acestea în propriu, fă în aşa fel încît să fii în dreapta umilinţă sub Dumnezeu şi să-L înalţi în inima şi în cunoaşterea ta**. „Domnul Dumnezeul nostru l-a trimis pe Fiul său în lume."[1] Am mai spus odată cînd eram aici**: Dumnezeu l-a trimis pe Fiul său la împlinirea timpului Sufletului, adică atunci cînd a depăşit orice timp. Atunci cînd sufletul este desprins de timp şi de loc, Tatăl îl trimite pe Fiul său în suflet!** Iată ce vor să spună aceste cuvinte: **„Cele mai bune daruri şi cele mai desăvîrşite vin de sus, de la Părintele luminii"**. Pentru ca noi să fim pregătiţi să primim cele mai bune daruri, aşa să ne ajute Dumnezeu, Părintele luminilor. Amin.

Predica 5 a

1. Sfîntul Ioan spune: **„Dumnezeu ne-a arătat iubirea lui, cînd l-a trimis pe Fiul său în lume, pentru ca noi să trăim prin el"**[1] **şi cu el**. Şi astfel, natura noastră omenească este înălţată peste măsură prin faptul că Preaînaltul a venit şi a luat asupra Lui umanitatea.
2. Un maestru spune: **cînd mă gîndesc că natura noastră este înălţată dincolo de creaturi, aşezată în cer deasupra îngerilor şi adorată de ei, ar trebui să mă bucur nespus de mult în inima mea,** pentru că Isus Cristos, Domnul meu iubit, mi-a dăruit în propriu ceea ce El are în propriu. [Acest maestru] mai spune că în tot ceea ce i-a dat vreodată Fiului său, Isus Cristos, în natura omenească, Tatăl m-a considerat mai întîi pe mine şi m-a iubit mai mult decît pe El, dîndu-mi toate acestea înaintea Lui. Cum adică? I le-a dat pentru mine, pentru că îmi erau necesare. **De fapt, în ceea ce i-a dat mă viza pe mine, dîndu-mi cu aceeaşi plinătate ca şi lui, nerefuzînd nimic din unitatea sau din sfinţenia dumnezeirii sau din orice altceva**. Nimic

din ceea ce i-a dăruit Fiului în natura omenească nu-mi este mai străin sau mai îndepărtat decît Lui. **Căci Dumnezeu nu poate să dea puțin: ori dă totul, ori nu dă nimic**. **Darul său este cu totul simplu și desăvîrșit, neîmpărțit și în afara timpului, în întregime în veșnicie**. Fiți tot atît de siguri de acestea ca de faptul că eu trăiesc : dacă astfel trebuie să primim de la El, trebuie să fim înălțați în veşnicie, dincolo de timp. în veşnicie, toate lucrurile sînt prezente astfel încît ceea ce îmi este deasupra, îmi este la fel de aproape şi de prezent ca şi ceea ce se află lîngă mine.
1. 1 In 4, 9: „în aceasta s-a arătat iubirea lui Dumnezeu față de noi, că pe Fiul său unul-născut l-a trimis Dumnezeu în lume, **ca să avem viață prin El**" (LRC)
Acolo trebuie să luăm tot ceea ce Dumnezeu vrea să ne împărtăşească. Dumnezeu nu cunoaşte nimic în afara Lui, **ochiul său fiind întors doar înspre sine**. **Tot ceea ce vede, vede în El. De aceea Dumnezeu nu ne vede cînd sîntem în păcat.** Tot astfel, **Dumnezeu ne cunoaşte în măsura în care sîntem în El, adică în măsura în care sîntem fără de păcat**. Toate lucrările pe care Domnul nostru le-a făcut vreodată mi le-a dat în propriu, astfel încît ele nu îmi sînt răsplătite mai puțin decît cele pe care eu însumi le săvîrşesc. Dacă nouă tuturor, noblețea sa ne este la fel de însuşită şi de apropiată ca şi Lui, atunci de ce nu o primim cu toții în acelaşi mod? Ah, înțelegeți! Cine vrea să aibă parte de acest dar şi să primească în mod egal binele naturii omeneşti - comună tuturor şi la fel de apropiată -, aşa cum naturii umane nimic nu-i este mai străin, mai îndepărtat sau mai apropiat, tot astfel **trebuie să fie egal în umanitate, nu mai aproape de sine însuşi decît de un altul**. **Tu trebuie să-i iubeşti pe toți oamenii în mod egal, să-i consideri şi să-i stimezi în acelaşi fel; cele ce altuia i se întîmplă, bune sau rele, trebuie să le consideri ca şi cum ție însuți ți s-ar întîmplă**.

3. Iată acum celălalt sens al frazei „El l-a trimis în lume". Prin acestea trebuie să înțelegem **lumea din înalt pe care o contemplă îngerii**. Aşadar, **cum se cuvine să fim** ? **Cu toată iubirea şi dorința noastră**, trebuie să fim aşa cum spune Augustin: **în iubire omul devine ceea ce iubeşte**[1]. Trebuie să spunem oare că omul care îl iubeşte pe Dumnezeu devine Dumnezeu[2]? Pare o erezie. **Iubirea pe care o dăm nu este [împărțită] în două, ci una şi uniune**. **în iubire sînt mai Dumnezeu decît sînt în mine însumi.** Profetul spune : „Eu am zis : Dumnezei sînteți şi toți fii ai Celui Preaînalt"[1]. Pare de necrezut că **omul devine astfel în iubire** : însă acestea sînt adevărate în veşnicul adevăr. **Domnul nostru Isus Cristos le împărtăşeşte**.

4. **„El l-a trimis în lume."** într-un sens, *mundum* înseamnă **„curat".** Luați aminte! **Dumnezeu nu are un loc mai propriu decît o inimă curată şi un suflet pur. Acolo îl naşte Tatăl pe Fiul său, aşa cum îl naşte în veşnicie, nici mai mult, nici mai puțin**. **Ce înseamnă o inimă curată?** Este curat **cel separat şi detaşat de toate creaturile**, deoarece **toate**

creaturile murdăresc, fiind un nimic. Nimicnicia creaturilor este un defect şi murdăreşte sufletul. Toate creaturile sînt un pur nimic; nici îngerul şi nici creaturile nu sînt altceva**. Ele sînt un nimic şi sînt murdare, deoarece [sînt] făcute din nimic; ele sînt şi au fost nimic. Ceea ce este potrivnic în toate creaturile şi provoacă neplăcere este nimic. Sufăr din cauza unui cărbune incandescent care este în mîna mea şi-mi provoacă durere numai din cauza nimicului; dacă am fi desprinşi de nimic, atunci nu am fi necuraţi.**

5. Şi acum [despre]: „noi trăim în el" şi împreună cu el. Omul nu doreşte nimic altceva mai mult decît viaţa. **Ce este viaţa mea? Ceea ce este mişcat dinăuntru prin sine însuşi[2]. Ceea ce este mişcat din afară nu trăieşte. Dacă trăim împreună cu El, trebuie să conlucrăm dinăuntru în El, aşa încît să nu lucrăm din afară. Trebuie să fim mişcaţi de ceea ce ne dă viaţa: adică prin El. Noi putem şi trebuie să lucrăm din ceea ce ne este propriu, din ceea ce ne este lăuntric**. Dacă trebuie să trăim în El sau prin El, El trebuie să fie propriul nostru şi **noi trebuie să lucrăm din ceea ce ne este propriu; după cum Dumnezeu lucrează toate lucrurile din propriul său şi prin El însuşi, tot aşa trebuie şi noi să lucrăm din propriul care este El în noi.**

„Eu am zis: **«Dumnezei sînteţi şi fii ai Celui Preaînalt cu toţii»**." (LRC)

2. Această definiţie a **viului ca fiind „ceea ce are principiul mişcării în el însuşi**" „Este evident că viul nu diferă de ceea ce nu este viu decît prin faptul de a avea în el însuşi principiul mişcării").

El este în întregime propriul nostru şi toate lucrurile sînt propriul nostru în El. **Ceea ce au toţi îngerii şi sfinţii, chiar şi Maica noastră, îmi este propriu în El, nefiindu-mi mai străin sau mai aproape decît mă am eu pe mine însumi. Toate lucrurile îmi sînt la fel de proprii în El**: şi **dacă trebuie să ajungem în acest propriu al propriului, încît toate lucrurile să fie propriul nostru, trebuie să-l luăm în mod egal în toate lucrurile, nu mai mult în unul decît în celălalt, căci El este în toate lucrurile egal.**

6. Sînt unii care-l gustă într-un chip desăvîrşit pe Dumnezeu într-un mod, dar nu în altul. Aceştia îl vor pe Dumnezeu într-o anumită devoţiune sau într-alta. **Ii las să facă cum vor, însă nu e drept. Cine trebuie să-l asume pe Dumnezeu întru dreptate, trebuie să-l asume egal în toate lucrurile: asprimea şi comoditatea, lacrimile şi bucuriile, toate trebuie să le fie egale.** Dacă neavînd devoţiunea sau destoinicia pe care le-ai dori, dacă nu meriţi această lipsă din pricina vreunui păcat şi dacă îţi închipui că, neavînd această devoţiune şi destoinicie, nu-l ai pe Dumnezeu şi

suferi din cauza aceasta, **atunci însăşi suferința îți este devoțiune şi destoinicie**. **De aceea nu trebuie să vă legați de vreun mod anume, căci Dumnezeu nu se găseşte nici în acest mod, nici în oricare altul**. **Cei ce-l asumă astfel pe Dumnezeu, îi fac o nedreptate**. **Ei iubesc modul şi nu-l iubesc pe Dumnezeu.** De aceea rețineți cele spuse, voi ce priviți spre Dumnezeu şi-l căutați în mod curat. **în orice mod vi se înfățişează, fiți bucuroşi pe deplin.** **Căci intenția voastră trebuie să fie înspre Dumnezeu şi înspre nimic altceva. Tot ceea ce aveți, fie că vă place sau nu, este întru dreptate; altfel este nedrept, îl îngrămădesc pe Dumnezeu sub o bancă, cei ce-l caută în multe moduri. Lacrimile, suspinele sau alte lucruri de acelaşi fel nu sînt încă Dumnezeu**. Dacă acestea vi se prilejuiesc, acceptați-le şi fiți bucuroşi. Dacă în schimb nu aveți parte de ele, **bucurați-vă şi primiți ceea ce Dumnezeu vrea să vă dea în acest timp, persistînd într-o smerită pierdere de sine şi abandonare, gîndindu-vă mereu că nu sînteți vrednici de nici un bine pe care Dumnezeu vi l-ar putea da, dacă ar vrea**.

Iată înțelesul cuvintelor lui Ioan: **„întru aceasta s-a arătat dragostea lui Dumnezeu către noi"; dacă am fi astfel, binele acesta ar fi revelat în noi**. **Dacă ne este ascuns, este din pricina noastră. Sîntem cauza tuturor piedicilor noastre. Păzeşte-te de tine însuți şi vei avea o pază bună.** Şi **dacă nu vrem să fim**, pentru această năzuință, El totuşi ne-a ales pentru a-l avea; **dacă nu-l luăm, ne va părea rău şi ne va fi reproşat**. Dacă nu ajungem acolo unde acest bine este primit, nu este din pricina lui, ci dintr-a noastră.

Predica 5 b

1. „în aceasta ne este arătată şi ne-a apărut iubirea lui Dumnezeu față de noi, în faptul că Dumnezeu l-a trimis pe Fiul său Unul născut în lume, **pentru ca noi să trăim împreună cu Fiul, în Fiu şi prin Fiu"**[1]; deoarece **toți cei care nu trăiesc prin Fiu sînt cu adevărat nedrepți.**
2. Dacă un rege bogat i-ar da de soție pe fata sa frumoasă unui om sărac, **toți cei din neamul lui ar fi prin acest [gest] înălțați şi cinstiți**. Un învățat spune: **Dumnezeu a devenit om şi de aceea neamul omenesc este înălțat şi învrednicit.** Trebuie să ne bucurăm pentru faptul că Isus Cristos, fratele nostru, s-a urcat prin propria-i putere deasupra corurilor îngereşti şi sade la dreapta Tatălui. Acest învățat a grăit bine. Dar de fapt nu dau prea mult pe cele spuse de el, căci **ce folos mi-ar fi să am un frate bogat, dacă eu aş fi un om sărac** ? Ce mi-ar folosi să am un frate înțelept, dacă eu aş fi un nebun?
3. Eu vă spun ceva care merge şi mai departe: **Dumnezeu n-a devenit doar un om, ci a asumat natura umană**[2]**.**

. „Trebuie să ne dăm seama... că rodul cel dintîi al întrupării Cuvîntului - Fiul lui Dumnezeu prin natură -este ca noi să fim fiii lui Dumnezeu prin adopțiune. Căci în ceea ce mă priveşte, întruparea Cuvîntului în Cristos pentru

om ar fi neînsemnată... dacă nu s-ar fi întrupat în persoana mea, pentru ca şi eu să fiu Fiul lui Dumnezeu." *(Comm. In.,* n. 117) De

4. Maeştrii sînt de acord în a spune că toţi oamenii sînt la fel de nobili în natură. însă adevăr vă spun: **tot binele** pe care l-au avut sfinţii şi Măria, Maica lui Dumnezeu, şi Cristos conform umanităţii sale, **îmi este propriu în natură**. M-aţi putea întreba: dacă aş avea în această natură tot ceea ce Cristos îmi poate dărui în umanitatea lui, atunci de ce oare îl preamărim pe Cristos şi-l cinstim ca Domn şi Dumnezeu al nostru? Vă răspund: datorită faptului că **este un vestitor al lui Dumnezeu înspre noi şi ne-a adus fericirea**. Fericirea pe care ne-a adus-o a fost a noastră. Acolo unde Tatăl naşte pe Fiul său în lăuntricul adînc, acolo se răspîndeşte această natură. Ea este una şi simplă. **Tot ce ar ieşi de aici pentru a privi din afară sau s-ar adăuga din exterior, n-ar fi decît un nimic.**

5. Spun ceva şi mai dificil: **cine trebuie să se ţină în descoperirea acestei naturi** fără intermediar, **trebuie să fie ieşit din toată persoana lui, aşa încît să-i vrea binele omului** care se află dincolo de mări şi pe care nu l-a văzut niciodată cu ochii, ca aceluia care se găseşte lîngă el şi este prietenul lui intim. **Atît timp cît doreşti binele persoanei tale mai mult decît al unui om pe care nu l-ai văzut niciodată, eşti cu adevărat nedrept: încă n-ai privit niciodată, nici măcar o clipă, în acest străfund simplu.** Ai văzut însă adevărul într-o imagine extrasă [din spiritul tău], într-o asemănare: **dar nu a fost ceea ce poate fi mai bun.**

6. In al doilea rînd **se cuvine să fii o inimă curată, [ştiind că] doar acea inimă este curată, care a transformat în nimic caracterul creaturii.** în al treilea rînd, **trebuie să vă despuiaţi de nimic**. O întrebare: **ce arde în iad?** Maeştrii se pun de acord în a spune că **este vorba despre voinţa proprie**. însă cu adevărat vă spun că **nimicul este cel ce arde în iad**. Să luăm un exemplu! **Cineva ia un cărbune arzînd pe care mi-l pune în palmă. Aş fi nedrept dacă aş spune că acesta îmi arde palma. Vă spun ce mă arde în sensul cel mai propriu : nimicul, deoarece cărbunele are în el ceva ce mîna mea nu are.** Priviţi: **ceva care mi se aseamănă nu mă arde. Insă dacă mîna mea ar avea în ea ceea ce este cărbunele şi ceea ce el poate da, [mîna] ar avea în întregime natura focului: dacă [cineva] ar lua acum toate focurile ce-au ars vreodată şi le-ar îndrepta asupra mîinii mele, ele nu m-ar face să sufăr**. Tot astfel vă spun: **potrivit adevăratei fericiri, Dumnezeu** şi toţi cei ce sînt înaintea Lui, **poartă ceva lăuntric de care n-au parte deloc cei despărţiţi de Dumnezeu. Doar nimicul provoacă suferinţa sufletului care este în iad** şi nu voinţa proprie sau focul. Cu adevărat vă spun : **atît timp cît eşti ataşat de nimic, eşti nedesăvîrşit. De aceea, dacă vreţi să fiţi**

desăvîrşiţi, trebuie să fiţi despuiaţi de nimic[1].

7. De aceea [Sfîntul Ioan] rosteşte cuvintele citate mai devreme : „**Dumnezeu l-a trimis pe Fiul său Unul născut în lume"**; **nu trebuie să înţelegeţi acest lucru în legătură cu lumea exterioară, în sensul că el mănîncă şi bea cu noi: trebuie să-l înţelegeţi privitor la lumea lăuntrică**. Aşa cum într-adevăr Tatăl îl naşte pe Fiul său în chip firesc, în natura lui absolut simplă, în acelaşi mod autentic îl naşte înăuntrul spiritului, aceasta fiind lumea interioară. Aici, **străfundul lui Dumnezeu este străfundul meu, iar străfundul meu este acela al lui Dumnezeu.** Aici trăiesc conform celor ce îmi sînt proprii, aşa cum Dumnezeu trăieşte conform celor ce le are în propriu. Cine a privit vreodată măcar pentru o clipă în acest adînc, pentru acel om, o mie de mărci de aur roşii şi pecetluite îi sînt ca un taler fals. **Din acest străfund lăuntric trebuie să înfăptuieşti toate lucrările tale în afara oricărui „de ce"[2]**. Cu adevărat vă spun: ori de cîte ori înfăptuieşti lucrarea ta pentru cele cereşti, pentru Dumnezeu, pentru fericirea cerească sau pentru ceva din afară, eşti cu adevărat nedrept. Te putem accepta în întregime, dar nu este încă un lucru desăvîrşit. într-adevăr, dacă îţi închipui că vei obţine de la Dumnezeu, prin interioritate, prin devoţiune, prin gingăşie sau printr-un har particular mai multe decît lîngă foc sau într-un grajd, este ca şi cum l-ai lua pe Dumnezeu, i-ai înfăşură capul într-o haină şi l-ai vîrî sub o bancă.
Căci cine-l caută pe Dumnezeu într-un mod, ia modul şi-l lasă pe Dumnezeu ascuns în mod. însă cine îl caută pe Dumnezeu fără mod, îl ia aşa cum este El în el însuşi; iar omul trăieşte împreună cu Fiul şi El este viaţa însăşi. Dacă timp de o mie de ani cineva ar întreba viaţa: **„de ce trăieşti?"** şi dacă ar trebui să-i răspundă, nu i-ar spune decît: **„trăiesc pentru că trăiesc"**. Aşa stau lucrurile, deoarece viaţa trăieşte din adîncul ei propriu şi izvorăşte din ceea ce îi este propriu; de aceea trăieşte fără nici un „de ce", trăindu-se pe sine însăşi. Dacă cineva ar întreba **un om veritabil, care lucrează din adîncul său propriu**: „de ce faci lucrarea aceasta?", şi dacă el ar trebui să răspundă, n-ar spune decît: **„lucrez pentru că lucrez".**

8. **Acolo unde sfîrşeşte creatura, începe să fiinţeze Dumnezeu**. **Dumnezeu nu doreşte de la tine nimic altceva decît să ieşi din modul creaturii tale şi să-l laşi pe Dumnezeu să fie Dumnezeu în tine**. **Cea mai infimă imagine a creaturii care s-a întruchipat vreodată în tine este imensă**, după cum Dumnezeu este imens. Şi de ce ? **Pentru că îţi stăvileşte întreaga dumnezeire**. **Locul unde intră o imagine, Dumnezeu trebuie să-l părăsească cu întreaga-i dumnezeire. Dumnezeu doreşte nespus ca tu să fii ieşit din modul creaturii, ca şi cum toată fericirea lui ar depinde de acest lucru**. Da, dragul meu, **ce pagubă ţi-ar fi să-i permiţi lui Dumnezeu ca El să fie Dumnezeu în tine? Ieşi din tine însuţi în întregime şi pentru Dumnezeu, iar Dumnezeu va ieşi din sine însuşi în întregime şi pentru tine!** Ce rămîne din aceste două ieşiri este Unul simplu. în acest Un îl naşte Tatăl pe Fiul său în cea mai lăuntrică izvorîre. Acolo înfloreşte Duhul Sfînt şi acolo irumpe în Dumnezeu o voinţă care aparţine şi ea sufletului. **Cîtă vreme voinţa nu este atinsă de nici o creatură şi de**

realitatea făpturii, ea este liberă. Cristos spune: **„Nimeni nu merge în cer, decît cel ce vine din cer"[1]. Toate lucrurile sînt create din nimic. De aceea, adevărata lor obîrşie este nimicul. Cîtă vreme această voinţă nobilă se înclină înspre creaturi, se scurge împreună cu creaturile înspre nimic.**

1. In 3, 13: **„Şi nimeni nu s-a suit la cer, decît Cel care a coborît din cer, Fiul Omului care este în cer"** (LRC).

9. Ar mai fi o întrebare, şi anume: această voinţă nobilă care se scurge, s-ar putea ea întoarce vreodată? Maeştrii se pun de acord în a spune că ea nu revine niciodată, în măsura în care s-a scurs deopotrivă cu timpul. însă eu vă spun: dacă această voinţă **se întoarce de la sine însăşi şi de la întreaga realitate a făpturii** în prima sa origine pentru o singură clipă, atunci voinţa se află în condiţia ei liberă şi dreaptă, este liberă, şi **în această clipă tot timpul pierdut este regăsit[1].**

10. Lumea îmi spune deseori: rugaţi-vă pentru mine. Dar eu îmi spun: **de ce ieşiţi în afară ? De ce oare nu rămîneţi în voi înşivă sorbind din binele vostru propriu? Purtaţi în voi tot adevărul în mod esenţial.**

11. Ca **să putem rămîne cu adevărat în interior, pentru că să putem poseda întregul adevăr fără intermediar şi fără nici o distincţie, întru adevărata fericire**, aşa să ne ajute Dumnezeu. Amin.

Predica 6

1. **„Cei drepţi vor trăi în veşnicie, iar răsplata lor este de la Dumnezeu."**[1] Luaţi aminte la sensul acestor cuvinte; luate aparte, ele **par simple şi banale, însă sînt cu totul remarcabile şi bune.**

2. „Cei drepţi vor trăi." Cine sînt drepţii? Un text spune: **„Dreptul este cel ce dă fiecăruia ceea ce este al său"[2]: cei ce-i dau lui Dumnezeu ceea ce este al Său, sfinţilor şi îngerilor ceea ce este al lor, aproapelui ceea ce este al său.**

3. Slava este a lui Dumnezeu. **Cine sînt cei care-l slăvesc pe Dumnezeu? Cei ce au ieşit cu totul din ei înşişi şi nu caută ceea ce este al lor în nici un lucru, mare sau mic, cei ce nu urmăresc nimic sub ei, nici deasupra lor, lîngă ei sau în ei; cei ce nu urmăresc nici binele, nici cinstea, nici desfătarea, nici plăcerea, nici folosul, nici interioritatea, nici sfinţenia, nici răsplata, nici ceea ce este ceresc, ci sînt ieşiţi din toate acestea şi din ceea ce este al lor: de astfel de oameni este slăvit Dumnezeu. Ei II slăvesc în propriul lor şi-i dau ceea ce este al Său.**

4. Se cuvine ca omul **să încînte îngerii şi sfinţii**. Aşa este, minune dincolo de orice minune. Poate oare un om în această viaţă să-i bucure pe cei ce sînt în viaţa veşnică? Negreşit, într-

adevăr! **Fiecărui sfînt îi place nespus de mult şi are o bucurie negrăită în faţa fiecărei lucrări bune, fiecărei voinţe sau dorinţe bune ; o atît de mare încîntare, încît nici o gură nu o poate rosti şi nici o inimă nu o poate concepe, atît de mare este bucuria lui.**

De ce oare este aşa? Pentru că-l iubesc pe Dumnezeu atît de mult şi au o iubire atît de dreaptă, încît cinstea le este mai degrabă în această iubire decît în fericirea lor. Nu numai sfinţii şi îngerii [au această bucurie]. **Mai mult, lui Dumnezeu însuşi îi place atît de mult, ca şi cum fericirea şi fiinţa lui, satisfacţia şi desfătarea i-ar atîrna de această bucurie**. Aşa este, luaţi aminte. **Dacă n-am vrea să-l slujim pe Dumnezeu pentru nimic altceva decît pentru această bucurie pe care o au cei ce sînt în viaţa veşnică şi pentru Dumnezeu însuşi, se cade să o facem de bunăvoie şi cu multă destoinicie.**

5. De asemenea, omul trebuie să-i ajute pe cei din purgatoriu compensînd şi edificîndu-i pe cei ce sînt încă în această viaţă.
6. Un astfel de om este drept într-un anumit fel. Insă într-un alt sens **sînt drepţi cei ce primesc deopotrivă toate lucrurile de la Dumnezeu, oricare ar fi, mici sau mari, bucurii sau suferinţe, toate în acelaşi fel, nu mai mult pe unul decît pe celălalt. Dacă unul are o pondere mai mare decît celălalt, încă nu e drept. Tu trebuie să ieşi în întregime din voinţa ta proprie.**

7. Mă gîndeam din nou la un lucru: chiar dacă Dumnezeu n-ar vrea ca mine, eu tot aş dori asemenea Lui. **Unii oameni vor ca voinţa lor să fie în toate lucrurile**. Este rău, căci **sînt pradă greşelii.** Alţii sînt puţin mai buni, **vrînd cu totul ceea ce Dumnezeu vrea, nedorind nimic împotriva voinţei sale**. Insă dacă ar fi bolnavi ar vrea din tot sufletul, dacă ar fi voinţa lui Dumnezeu, să fie sănătoşi. Aşa că aceşti oameni ar dori ca Dumnezeu să dorească după voinţa lor, mai degrabă decît să dorească ei după voinţa lui. Trebuie să-i acceptăm, dar încă nu e drept**. Drepţii nu au absolut nici o voinţă; ceea ce Dumnezeu vrea, lor le este egal, oricît de mare le-ar fi neplăcerea.**
8. Oamenii drepţi **sînt atît de statornici în dreptate**, încît dacă Dumnezeu n-ar fi drept, ei nu s-ar sinchisi de El nici cît de un grăunte, fiind atît de statornici întru dreptate **şi atît de ieşiţi din ei înşişi, încît nu se îngrijorează nici de suferinţa iadului, nici de bucuria cerească şi de nici un alt lucru.** Chiar dacă întreaga suferinţă pe care au avut-o cei din iad - om sau diavol - şi care-a fost dată vreodată pe pămînt sau va putea fi rînduită vreodată, ar fi dată celui întemeiat pe dreptate, el ar considera-o ca pe nişte paie. Astfel sînt ei statornici în Dumnezeu şi în dreptate. **Pentru omul drept nimic nu este mai dureros sau mai anevoios decît cele ce se împotrivesc dreptăţii sau decît faptul de a nu fi egal în toate lucrurile**. Cum adică? Dacă un lucru îi poate bucura iar altul îi poate tulbura, ei nu sînt drepţi. **Dacă sînt fericiţi la un**

moment dat, să fie fericiți mereu; dacă sînt odată mai fericiți şi altădată mai puțin, ei sînt nedrepți. **Cine iubește dreptatea este atît de statornic înrădăcinat în ea, încît ceea ce iubeşte devine ființa lui**; **nici un lucru nu-l poate ademeni şi nu ia nimic altceva în seamă.** Sfîntul Augustin spune: **„Prin faptul că iubeşte, sufletul îşi este mai propriu, decît prin faptul că dă viață"**[1]. Acest cuvînt pare simplu şi banal, însă puțini îl înțeleg în sensul propriu; şi totuşi este adevărat. Cine înțelege diferența dintre drept şi dreptate înțelege tot ceea ce spun.

9. **„Cei drepți vor trăi**." Dintre toate lucrurile nici unul nu merită atîta iubire şi nu este atît de dorit precum viața. Nu există nici o viață atît de rea sau atît de grea încît cineva să nu dorească a o trăi. Un text spune: „Cu cît un lucru este mai aproape de moarte, cu atît este mai greu de îndurat". Oricît de mizerabilă ar fi o viață, ea vrea să fie trăită. De ce mănînci? De ce dormi? Pentru a trăi. De ce dorești oare bunuri sau onoare? O ştii foarte bine. Din nou: de ce trăiești? Trăiești pentru că trăiești, **cu toate că nu ştii de ce trăiești**. Viața este dorită atît de mult în sine, încît omul o vrea pentru ea însăşi. Nici cei ce sînt în suferința veşnică a iadului nu vor să-şi piardă viața, nici diavolii şi nici sufletele, căci viața lor este nespus de nobilă, **izvorînd nemijlocit din Dumnezeu** în suflet. **Datorită unei astfel de izvorîri nemijlocite vor ei să trăiască.** Pentru că ea izvorăşte astfel de la Dumnezeu fără mijlocire, de aceea vor ei să trăiască. **Ce este viața? Ființa dumnezeiască este viața mea.** Dacă viața mea este ființa dumnezeiască, atunci trebuie ca ființarea lui Dumnezeu să fie ființarea mea şi **firea dumnezeiască să fie firea mea**, nici mai mult, nici mai puțin.

10. „Ei trăiesc veşnic lîngă Dumnezeu." Cu adevărat chiar lîngă Dumnezeu, nici dedesubt şi nici deasupra. Ei înfăptuiesc toate lucrările lor lîngă Dumnezeu şi Dumnezeu lîngă ei. Sfîntul Ioan spune: **„Cuvîntul era langă Dumnezeu"**[1]. Acesta era în întregime egal Lui, chiar alături de El, nici dedesubt şi nici deasupra, ci egal. Cînd Dumnezeu l-a creat pe om, a întocmit femeia din coasta bărbatului, pentru ca ea să-i fie întru totul egală. Nu a creat-o din cap sau din picioare, făcînd [o diferență între] femeie sau bărbat, ci [a creat-o astfel] pentru a-i fi egală. Tot aşa trebuie să fie **sufletul drept cu totul egal lui Dumnezeu** şi lîngă El, nici dedesubt, nici deasupra, ci **întru totul egal.**

11. Cine sînt „egali" în acest fel ? Sînt cei ce cu nimic altceva nu sînt egali, cei egali doar lui Dumnezeu. Căci ființa dumnezeiască nu este cu nimic egală, **în ea nu există nici imagini, nici forme. Sufletelor aflate într-o astfel de egalitate, Tatăl le dă [totul] la egalitate, fără să rețină nimic.** Tot ceea ce Tatăl poate dărui, îi dă sufletului întru egalitate, atunci cînd sufletul se ține înaintea lui însuşi întocmai cum s-ar ține înaintea altuia, netrebuind să fie mai aproape de el însuşi decît de un altul. **Onoarea proprie, folosul propriu şi orice altceva, nu trebuie să le dorească sau să le ia în considerare mai mult decît pe cele ale unui străin**. Cele ce i se întîmplă cuiva nu trebuie să-i fie străine sau îndepărtate, în bine sau în rău. întreaga iubire a acestei lumi este întemeiată pe **dragostea de sine**. **Dacă ai fi lăsat-o pe aceasta, ai fi lăsat lumea întreagă.**

12. Tatăl îl naşte pe Fiul lui în veşnicie **egal sieşi**. **„Cuvîntul era lîngă Dumnezeu, şi**

Dumnezeu era Cuvîntul": erau identici şi în aceeaşi natură. Dar acum vă spun ceva mai mult: Tatăl l-a născut în sufletul meu. Nu numai că sufletul este lîngă Dumnezeu şi Dumnezeu lîngă suflet la egalitate, dar Dumnezeu este în el şi Tatăl îl naşte pe Fiul său în suflet întocmai cum îl naşte în veşnicie şi nu altcumva. Dumnezeu trebuie să facă astfel, chiar dacă l-ar face să sufere sau să se bucure. Tatăl naşte pe Fiul lui fără încetare, însă eu mai spun ceva: mă naşte pe mine ca fiu al său şi pentru a fi acelaşi fiu. Ba chiar mai mult: mă naşte nu numai ca pe un fiu al său, ci, mai mult, mă naşte ca pe sine însuşi şi pe sine ca pe mine, pe mine întocmai ca pe fiinţa şi natura lui. Din lăuntricul izvor, eu izvorăsc în Duhul Sfînt, acolo unde există o singură viaţă, o singură fiinţă, o singură lucrare. Tot ceea ce Dumnezeu înfăptuieşte este Unul: de aceea mă naşte pe mine ca Fiu al său fără nici o diferenţă. Tatăl meu după trup nu-mi este tată în sens propriu decît într-o părticică a naturii sale, iar eu am fost separat de el; el poate muri, eu voi trăi. De aceea Tatăl ceresc îmi este tată cu adevărat, deoarece eu sînt fiul său şi tot ceea ce am este de la El, fiind acelaşi Fiu şi nu un altul. Deoarece Tatăl înfăptuieşte o singură lucrare, El mă lucrează ca fiind Fiul său unul născut, fără nici o diferenţă.

13. „**Vom fi cu totul transformaţi în Dumnezeu şi preschimbaţi**."[2] Luaţi aminte la această comparaţie: întocmai cum în Sfînta Taină pîinea, oricîtă ar fi, se preschimbă în trupul Domnului nostru, devenind un singur trup, tot astfel, dacă ar fi toate pîinile preschimbate în degetul meu, ele n-ar fi mai mult decît un deget. Mai mult: dacă degetul meu ar fi transformat în pîini, n-ar fi mai mult în acestea decît în el însuşi. Ceea ce este preschimbat într-un alt lucru, devine una cu el. Aşa voi fi şi eu preschimbat în Dumnezeu, încît să mă producă întocmai ca [pe] propria-i fiinţă, unul şi nu asemănător; pe Dumnezeul cel viu, este adevărat că nu există nici o diferenţă.

14. **Tatăl îl naşte pe Fiul său fără încetare**. Cînd Fiul este deja născut, el nu mai primeşte nimic de la Tatăl, avînd deja totul; în schimb, în devenirea naşterii, El primeşte de la Tatăl, în aceste lucruri, nu trebuie să dorim de la Dumnezeu ca de la un străin.
: „Iar noi toţi, privind ca în oglindă, cu faţa descoperită, slava Domnului, ne prefacem în acelaşi chip din slavă în slavă" (BOR). „Iar noi toţi, care cu faţa descoperită răsfrîngem ca o oglindă slava Domnului, sîntem preschimbaţi în chipul său, mergînd din slavă în slavă, de către Domnul."

Domnul nostru spunea acestea ucenicilor săi: „Nu v-am numit slujitori, ci prieteni"[1]. Cine doreşte ceva de la altcineva este slujitor, şi cine răsplăteşte este stăpîn. Nu demult mă gîndeam dacă aş vrea să primesc sau să doresc ceva de la Dumnezeu. Dar am chibzuit mai bine : **prin ceea ce aş primi de la Dumnezeu, aş fi mai prejos decît Dumnezeu, aşa cum slujitorul este mai prejos decît stăpînul prin cele dăruite de acesta. Nu aşa trebuie să fim în viaţa veşnică.**

15. Tot aici, am spus odată ceva de asemenea adevărat**: ceea ce omul apucă sau ia din afara lui, este pe nedrept.** Nu trebuie să-l luăm sau să-l considerăm pe Dumnezeu în afara noastră, ci ca **fiindu-ne însuşit şi lăuntric**. Nu trebuie să slujim sau să lucrăm urmărind vreun „de ce", nici „pentru" Dumnezeu, nici „pentru" onoarea proprie, nici pentru altceva în afară de sinele nostru, ci **numai pentru propria fiinţă şi viaţa proprie din sine**. **Mulţi oameni simpli îşi închipuie că trebuie să-l vadă pe Dumnezeu ca şi cum El ar fi acolo şi omul aici**. Nu este aşa. Dumnezeu este unul cu mine. Prin cunoaştere îl primesc pe Dumnezeu şi **prin iubire intru în Dumnezeu.** Unii spun că fericirea nu este întemeiată pe cunoaştere, ci numai pe voinţă. Nu au dreptate; dacă ar fi întemeiată numai pe voinţă, ea nu ar fi una. **Lucrarea şi**

devenirea sînt una. Dacă dulgherul nu lucrează, casa nu intră în devenire. Cînd securea zace, devenirea zace şi ea. Dumnezeu este unul cu mine în această lucrare: el lucrează şi eu devin. Focul transformă în el tot ceea ce aruncăm în el devenind astfel natura lui. Nu lemnul transformă focul în el, ci focul transformă lemnul în el. Aşa vom fi şi noi transformaţi în Dumnezeu, încît să-l cunoaştem aşa cum este. Sfîntul Paul spune: aşa trebuie să-l cunoaştem, cum El mă cunoaşte pe mine[2], nici mai mult, nici mai puţin, într-o egalitate descoperită. „Cei drepţi vor trăi în veşnicie, iar răsplata lor este lîngă Dumnezeu", adică egală.
16. Ca să iubim dreptatea pentru ea însăşi şi pe Dumnezeu fără nici un „de ce", aşa să ne ajute Dumnezeu. Amin.

2. *Cf.* 1 Cor 13, 12. „Acum cunosc în parte, dar atunci voi cunoaşte aşa cum sînt cunoscut şi eu." (LRC)

Predica 7

1. Profetul spune: „Domn al popoarelor care sînt în tine, fie-ţi milă de ele"[1]. Domnul i-a răspuns: „îi voi întări pe cei şovăitori şi-i voi iubi din toată inima"[2].
2. Să considerăm următoarele cuvinte: „Fariseul dorea ca Domnul nostru să mănînce cu el"[3] şi „Domnul nostru i-a spus femeii: *vade in pace*, **mergi în pace**"[4]. Este bine şi demn de laudă să mergi dintr-o pace în alta; însă este insuficient. Trebuie nu numai să începem în pace, ci şi să alergăm în pace. Dumnezeu vrea să spună că **trebuie să fim întemeiaţi în pace, îndemnaţi înspre pace şi să terminăm în pace.** Domnul nostru spune : „**Doar în mine aveţi pacea"**. **Cu cît sîntem mai departe în Dumnezeu, cu atît sîntem mai departe în pace. Cel a cărui fire este în Dumnezeu, pacea este în el, iar cel a cărui fire este în afara lui Dumnezeu este neîmpăcat.**

3. Le 7, 36: „L-a poftit unul dintre farisei să mănînce cu el" (LRC).
4. Le 7, 50 : „Iar El i-a spus femeii: «Credinţa ta te-a mîntuit; mergi în pace»" (LRC).
5. In 16, 33: „Acestea vi le-am grăit, ca întru Mine să aveţi pacea" (BOR).

Sfîntul Ioan spune: „**Oricine este născut din Dumnezeu biruieşte lumea**"[1]. **Ceea ce este născut din Dumnezeu caută pacea şi aleargă în pace**. De aceea spune: *„vade in pace,* **aleargă în pace**". Omul care aleargă, aleargă statornic şi aleargă în pace, este un om ceresc. Cerul aleargă statornic şi în alergarea lui caută pacea[2].
3. Luaţi aminte: „Unul dintre farisei L-a rugat pe Isus să mănînce cu el". Hrana pe care o mănînc este tot atît de unită cu trupul meu, după cum trupul meu este unit cu sufletul. Trupul şi sufletul meu sînt unite într-o singură fiinţă şi nu într-o singură lucrare, aşa cum [de exemplu] sufletul meu se uneşte cu ochiul în actul de a vedea. Astfel, hrana pe care o mănînc are aceeaşi fiinţă cu natura mea, nefiind unită printr-o lucrare; cele spuse vizează marea unire pe care trebuie să o avem cu Dumnezeu întru fiinţă şi nu întru lucrare. De aceea fariseul îl roagă pe Dumnezeu să mănînce cu el.

4. „Fariseu" înseamnă cel ce este detaşat şi care nu cunoaşte nici o mărginire[3]. Ceea ce aparţine sufletului este cu totul separat. Cu cît puterile [sufletului] sînt mai nobile, cu atît separă mai mult. Unele puteri sînt atît de înălţate şi atît de deosebite faţă de cele trupeşti, încît **ele dezbracă şi detaşează în întregime [materia].** Un maestru spune ceva frumos: **tot ceea ce atinge ceva trupesc nu va intra niciodată [în aceste puteri].** Un al doilea [sens al cuvîntului fariseu] este acela de a fi separat, retras [din afară] şi atras [înspre interior]. De aici se poate deduce că un om neînvăţat îşi poate însuşi această artă prin iubire şi dorinţă şi o poate preda altora[1]

1. 1 In 5, 4: „Pentru că tot ceea ce este născut din Dumnezeu învinge lumea; şi aceasta este biruinţa care a învins lumea: credinţa noastră" (LRC).
2. „Omul ceresc este cel a cărui alergare lăuntrică este constantă, a cărui mişcare este într-un anumit sens **imobilă** - cel ce aleargă în pace fiind cel ce se mişcă întru odihnă - aşa cum cerul imită suprema imobilitate a Motorului prin constanţa şi desăvîrşirea mişcării sale circulare

3. Un al treilea sens [al cuvîntului fariseu] este că **omul nu trebuie să aibă nici o mărginire, să nu fie împrejmuit în nici un fel, să nu fie ataşat de nimic, să fie astfel întocmit în pace încît să nu cunoască nici o nelinişte găsindu-se astfel întocmit în Dumnezeu** prin puterile care sînt separate în întregime. De aceea spune prorocul: „Doamne, fie-ţi milă de poporul care este în tine".

5. Un maestru spune: **cea mai preţioasă lucrare săvîrşită vreodată de Dumnezeu în creaturi este lucrarea îndurării**[2]. Tot ceea ce Dumnezeu a înfăptuit vreodată în cele mai lăuntrice şi mai ascunse, şi chiar în înger, **este înălţat în îndurare, în lucrarea îndurării**, aşa cum ea este în sine însăşi şi aşa cum este în Dumnezeu. In tot ceea ce [Dumnezeu] lucrează, cea dintîi izvorîre este în îndurare. Nu este vorba despre îndurarea prin care Dumnezeu iartă omului păcatul sau de aceea prin care un om se îndură de un alt om; [maestrul] vrea să spună mult mai mult cînd afirmă că cea mai preţioasă muncă pe care Domnul o face este îndurarea. Un maestru spune: **lucrarea îndurării este cea mai înrudită cu Dumnezeu.** Chiar dacă adevărul, bogăţia şi bunătatea sînt nume ale lui Dumnezeu, unul dintre ele îl desemneaz mai mult decît celelalte. **Cea mai preţioasă lucrare a lui Dumnezeu este îndurarea**, aceasta însemnînd că Dumnezeu aşează sufletul în cele mai înalte şi în cele mai pure, în măsura în care el poate primi, întru lărgime, marea de nepătruns în care Dumnezeu săvîrşeşte lucrarea îndurării. De aceea prorocul spune: „Domn al popoarelor care sînt în tine, îndură-te de ele".

6. Care popor este în Dumnezeu? Sfîntul Ioan spune: „**Dumnezeu este iubire; cine rămîne în iubire rămîne în Dumnezeu şi Dumnezeu rămîne în el**"[3]. Chiar dacă sfîntul Ioan spune că iubirea uneşte, iubirea nu transportă niciodată în Dumnezeu; ea ar putea eventual lega, însă în nici un caz iubirea nu uneşte: ea strînge împreună şi îmbină ceea ce este deja unit

. Iubirea uneşte într-o lucrare şi nu într-o fiinţă. Cei mai buni maeştri spun că intelectul îl dezvăluie în întregime şi îl asumă pe Dumnezeu descoperit, aşa cum este: o fiinţă pură în el însuşi. Cunoaşterea pătrunde prin adevăr şi prin bunătate şi, atingînd fiinţa pură, îl asumă pe Dumnezeu descoperit şi fără nume, aşa cum este. Insă vă repet: **nici cunoaşterea, nici iubirea nu unesc.** Iubirea îl asumă pe Dumnezeu însuşi în măsura în care este bun; dacă numele Binelui l-ar părăsi pe Dumnezeu, iubirea n-ar putea tinde spre El. Iubirea îl primeşte pe Dumnezeu printr-un văl, printr-un acoperămînt. Nu astfel este intelectul care îl ia pe Dumnezeu aşa cum este cunoscut în el, însă el nu-L poate cuprinde în marea nepătrunsului său. Vă spun: deasupra amîndurora, **deasupra cunoaşterii şi a iubirii, se află îndurarea**; acolo Dumnezeu săvîrşeşte în cele mai înalte şi în cele mai pure lucrarea îndurării.
7. Un maestru spune ceva frumos: în suflet se află un „nu ştiu ce" cu totul secret, ascuns şi cu totul înălţat, de unde izvorăsc intelectul şi voinţa. Sfîntul Augustin spune : aşa cum izvo-rîrea Fiului din Tată este de negrăit în cea dintîi izvorîre, tot aşa există în suflet un „nu ştiu ce" mult

mai înalt decît prima izvorîre din care izvorăsc intelectul şi voinţa[1]. Un maestru spune - şi este cel care a vorbit cel mai bine despre suflet - că **întreaga ştiinţă omenească nu va putea accede la ceea ce este sufletul în adîncul său.** Doar ştiinţei supranaturale îi este dat să ştie ce este sufletul. Noi nu ştim nimic despre [locul] de unde puterile ies din suflet înspre lucrare. Avem numai o frîntură de idee despre aceasta, dar este prea puţin. **Nimeni nu ştie ce este sufletul în adîncul lui. Ceea ce putem şti despre acestea trebuie să fie în mod supranatural, adică prin har**; şi tocmai acolo săvîrşeşte Dumnezeu îndurarea. Amin.

Predica 8

1. Citim despre martiri că „au murit ucişi cu sabia"[1]. Domnul nostru a spus ucenicilor săi: „Fericiţi veţi fi cînd veţi suferi pentru numele meu"[2].
2. Dar acum spune: „Ei sînt morţi". în primul rînd, faptul că ei sînt morţi înseamnă că **tot ceea ce suferă omul în această lume în trupul lui va avea un sfîrşit.** Sfîntul Augustin spune: „Toată suferinţa şi truda vor avea un sfîrşit, însă răsplata pe care Domnul o dă este veşnică". în al doilea rînd, **trebuie să considerăm întreaga viaţă ca fiind îndreptată înspre moarte şi să nu ne fie teamă de toate suferinţele şi de toată truda ce ne întîmpină, căci ele vor avea un sfîrşit.** în al treilea rînd, **trebuie să ne comportăm ca şi cum am fi morţi, astfel încît să nu ne atingă nici bucuria, nici suferinţa.** Un maestru afirmă că' **cerul nu poate fi atins de nimic**, vrînd să spună că pe omul ceresc lucrurile nu-l pot atinge, oricît ar fi de importante[3]. Un alt maestru se întreabă: dacă toate creaturile sînt atît de mizerabile, oare cum pot ele să-l întoarcă atît de uşor pe om de la Dumnezeu, **sufletul lui fiind, în părticica sa cea mai mică, mai presus de cer şi de orice creatură?** El răspunde: aceasta vine din faptul că **omul nu are cîtuşi de puţin consideraţie faţă de Dumnezeu. Dacă omul l-ar considera pe Dumnezeu aşa cum se cuvine, i-ar fi aproape imposibil să aibă astfel de căderi.**

Iar o învăţătură bună este aceea prin care omul trebuie să se ţină în această lume ca şi cum ar fi mort. Sfîntul Grigore spune că **nimeni nu-l poate avea îndeajuns pe Dumnezeu fără a fi în întregime mort lumii acesteia[1].**

3. A patra învăţătură este cea mai bună. Ea ne spune că [martirii] sînt morţi. Moartea le dă o fiinţă. Un maestru spune : natura nu distruge nimic fără să dea în schimb ceva mai bun. Cînd aerul devine foc este în vederea a ceva mai bun. însă cînd aerul devine apă se petrece o degradare şi o rătăcire. Dacă astfel lucrează natura, cu atît mai mult **Dumnezeu nu distruge niciodată fără a da în schimb ceva mai bun.** Martirii sînt morţi, **au pierdut o viaţă, dar au primit în schimb o fiinţă**. Un maestru spune că fiinţa, viaţa şi cunoaşterea sînt cele mai nobile. Cunoaşterea este mai presus de viaţă şi de fiinţă, iar cel ce cunoaşte are prin cunoaştere fiinţa şi viaţa. însă, pe de altă parte, viaţa este mai nobilă decît fiinţa sau decît cunoaşterea; dacă arborele trăieşte, piatra are numai fiinţa. Dar dacă luăm fiinţa pură şi descoperită aşa cum este în sine însăşi, **fiinţa este mai presus de**

cunoaştere şi de viaţă prin faptul că **ceea ce are fiinţă, are cunoaştere şi viaţă.** Ei au pierdut o viaţă şi au găsit fiinţa. Un maestru spune că **nimic nu-i este mai asemănător lui Dumnezeu decît fiinţa. Cu cît mai mult un lucru are fiinţă, cu atît mai mult este ca şi Dumnezeu.** Un alt maestru spune: **fiinţa este atît de pură şi de înaltă, încît tot ceea ce este Dumnezeu este fiinţă. Dumnezeu nu cunoaşte altceva decît fiinţa, nu o ştie decît pe ea. Fiinţa este sfera lui Dumnezeu[2]. Dumnezeu nu-şi iubeşte decît fiinţa, nu se gîndeşte la altceva decît la fiinţa lui. Eu vă spun: toate creaturile sînt o fiinţă.**
Un alt maestru spune că făpturile pămînteşti sînt atît de aproape de Dumnezeu şi că au întipărită în ele lumina dumnezeiască, încît acestea [la rîndul lor] dau fiinţa altor creaturi[3].

însă nu este adevărat, deoarece fiinţa este atît de înaltă, atît de pură, atît de înrudită cu Dumnezeu, încît nimeni nu poate da fiinţa în afara lui Dumnezeu însuşi. însuşirea lui Dumnezeu este fiinţa. Un maestru spune: o făptură poate da viaţa pe deplin unei alte făpturi*. Iată de ce **întreaga fire este întemeiată în fiinţă**. Fiinţa este numele dintîi. **Tot ce este un neajuns înseamnă o cădere dintru fiinţă**. întreaga noastră viaţă ar trebui să fie o fiinţă. în măsura în care viaţa noastră este întru fiinţă, ea este în Dumnezeu. în măsura în care viaţa noastră este cuprinsă în Dumnezeu, ea este înrudită cu El. O viaţă oricît de pricăjită, considerată în fiinţa ei, este mai nobilă decît tot ceea ce a prins vreodată viaţă. Sînt sigur că dacă sufletul ar cunoaşte cel mai mic lucru întru fiinţa lui, nu s-ar întoarce nici o clipă de la el. Cel mâi mărunt lucru pe car l-ar cunoaşte omul în Dumnezeu - o floare în măsura în care are fiinţa în Dumnezeu - ar fi în ochii lui mai nobil decît lumea întreagă. Cel mai mărunt lucru care este în Dumnezeu, întrucît el este în fiinţă, este mai presus decît cunoaşterea unui înger.

4. Dacă îngerul s-ar întoarce înspre cunoaşterea creaturilor, ar fi noapte. Sfîntul Augustin spune: „Cînd îngerii cunosc creaturile fără Dumnezeu, este lumina serii; cînd cunosc creaturile în Dumnezeu, este lumina dimineţii. Dar cînd îl cunosc pe Dumnezeu aşa cum El este în el însuşi, este lumina amiezii"[1]. Iar eu vă spun: iată ce trebuie ca omul să cuprindă cu mintea şi să cunoască: **fiinţa este atît de nobilă**! Nu există nici o creatură atît de măruntă încît să nu dorească fiinţa. Melcii care cad din pomi, se urcă pe ziduri pentru a se menţine întru fiinţă. **Aşa de nobilă este fiinţa. Lăudăm aşadar moartea în Dumnezeu pentru că El ne aşează într-o fiinţă care este deasupra vieţii:** într-o fiinţă în care viaţa noastră vieţuieşte lăuntric şi **în care viaţa noastră devine fiinţă. Omul trebuie în consecinţă să se dea de bună voie morţii şi să moară pentru a deveni astfel o fiinţă mai bună.**
: „**Cauza primă a creat fiinţa sufletului** prin mijlocirea inteligenţei şi din acest motiv sufletul astfel plăsmuit înfăptuieşte lucrarea divină". 1.

5. Spun uneori că lemnul este mai nobil decît aurul; un lucru într-adevăr de mirare. O piatră, în măsura în care are fiinţă, este mai nobilă decît Dumnezeu şi dumnezeirea Lui fără fiinţă - presupunînd că am putea să-i retragem fiinţa. **Trebuie să fie o viaţă cu adevărat puternică aceea în care lucrurile moarte devin vii, în care moartea însăşi devine viaţă.** Pentru Dumnezeu nimic nu moare: toate lucrurile trăiesc în El. „Ei sînt morţi", spune Scriptura despre martiri, şi sînt întocmiţi **în viaţa veşnică, unde fiinţa şi viaţa una sînt. Trebuie să fim morţi în întregime pentru ca nici bucuria, nici**

suferința să nu ne atingă. Tot ceea ce omul cunoaşte, trebuie să cunoască în cauza sa. Nicicînd nu putem cunoaşte cu adevărat un lucru în el însuşi fără a-l cunoaşte în cauza evidentă. **Viața nu poate fi împlinită fără a fi readusă la cauza evidentă, acolo unde ea este o ființă pe care sufletul o primeşte cînd moare în adîncul său, trăind astfel viața în ființă.** Ceea ce ne împiedică să fim statornic întemeiați în această viață reiese cu limpezime din spusele unui maestru: **„Aceasta vine din faptul că atingem timpul. Ceea ce atinge timpul este muritor".** Un altul afirmă că alergarea cerului este veşnică. Este adevărat că de aici provine timpul, dar acestea se petrec printr-o cădere. în alergarea lui, **cerul este veşnic: el nu cunoaşte timpul.** Astfel ne arată că sufletul trebuie să fie întemeiat într-o ființă pură. O altă piedică este cauzată de **contrarietatea pe care sufletul o poartă în el**. Ce este contrarietatea? **Bucuria şi durerea, albul şi negrul sînt contrarii. Această contrarietate nu dăinuie în ființă.**

6. Un maestru spune : **sufletul îi este dat trupului pentru ca acesta [sufletul] să fie purificat. Sufletul separat de trup nu are nici intelect, nici voință: fiind unul, nu poate dispune de puterea prin care se poate întoarce spre Dumnezeu; desigur, o posedă în adîncul lui ca într-o rădăcină şi nu într-un act. Sufletul este purificat în trup pentru a putea aduna ceea ce este împrăştiat şi exterior. Cînd ceea ce ne aduc din exterior cele cinci simțuri revine în suflet, atunci sufletul are o putere în care totul devine unul. într-un alt sens, sufletul este purificat prin exercitarea virtuții atunci cînd se înalță într-o viață unificată. Puritatea sufletului constă în faptul că este purificat de viața divizată, intrînd astfel în viața unificată. Tot ce este divizat în lucrurile de jos va fi unit cînd sufletul se va înălța în viața în care nu există nici o contrarietate.** Cînd sufletul ajunge în lumina intelectului, el. nu cunoaşte nici o contrarietate. Ceea ce scapă acestei lumini cade în pierzanie şi moare, în fine, **puritatea sufletului constă în a nu avea nici o înclinare pentru nimic. Ceea ce are o înclinare înspre ceva va muri fără a putea dăinui.**

7. Să-l rugăm pe Dumnezeul nostru iubit să ne ajute în **a trece dintr-o viață divizată într-o viață unificată.** Amin.

1. „Ca luceafărul de dimineață în mijlocul norului, ca luna plină în zilele ei; ca soarele strălucind peste templul lui Dumnezeu."[1]
2. Iau în considerare ultimele cuvinte: „templul lui Dumnezeu". Ce este „Dumnezeu" şi ce este „templul lui Dumnezeu"?
3. S-au strîns odată douăzeci şi patru de maeştri pentru a spune ce este Dumnezeu[2]. Adunîndu-se la momentul potrivit, fiecare a rostit o cuvîntare. Eu voi considera două sau trei dintre ele[3]. Unul spune: „Dumnezeu este ceva față de care toate lucrurile schimbătoare şi vremelnice nu sînt nimic şi față de care tot ce are ființă este infim"[4]. Un al doilea maestru spune: „Dumnezeu este ceva necesar dincolo de ființă, care în sine nu are nevoie de nimeni şi de care toate lucrurile au nevoie"[5]. Un al treilea maestru spune: „Dumnezeu este un intelect care nu trăieşte decît în cunoaşterea de sine"[6].

„Dumnezeu este cel în comparație cu care substanța este accident iar accidentul nu este nimic".
„Dumnezeu este deasupra ființei, necesar, singur în sine însuşi, în abundență şi îndestulat".

4. îi las acum pe cel dintîi şi pe cel din urmă şi vorbesc despre celălalt, pentru care Dumnezeu

trebuie să fie în mod necesar ceva dincolo de ființă. Dumnezeu este în toate făpturile din moment ce acestea au ființă, însă este dincolo de ele. Aşa cum se găseşte în toate făpturile, în acelaşi fel este dincolo de ele. Cel ce este unul în mai multe lucruri trebuie să fie în mod necesar dincolo de lucruri. Unii maeştri au crezut că sufletul ar fi numai în inimă. Nu aşa stau lucrurile, şi în acest punct mari maeştri au rătăcit. Sufletul este în întregime neîmpărțit, în întregime în ochi şi în orice mădular. Cînd consider un crîmpei din timp, acesta nu este nici ziua de azi, nici ziua de ieri. însă atunci **cînd iau clipa prezentă, ea cuprinde în sine timpul întreg. Clipa cînd Dumnezeu a creat lumea este tot atît de apropiată de timp ca aceea în care vă vorbesc; tot astfel, ziua din urmă este tot atît de aproape de această clipă ca ziua de ieri.**

5. Un maestru spune: „Dumnezeu este ceva care lucrează veşnic, neîmpărțit în sine"[1], care nu are nevoie nici de ajutor, nici de vreun instrument, fiind statornic în sine însuşi. Nu are nevoie de nimic, însă toate lucrurile au nevoie de El şi tind înspre El ca înspre scopul lor ultim. Acest scop nu cunoaşte modul, se desprinde de mod şi se îndreaptă înspre imensa nemărginire. Sfîntul Bernard spune: iubirea lui Dumnezeu este un mod fără mod[2]. Un medic care vrea să vindece un bolnav nu deține modul sănătății prin care vrea să-l vindece; el deține modul prin care îl va vindeca pe bolnav, însă în ceea ce priveşte modul sănătății restabilite, acesta este fără mod. Negreşit, aşa va fi mereu. Iubirea pe care i-o datorăm lui Dumnezeu nu cunoaşte nici un mod; ah! de-am reuşi să avem vreodată iubirea: **iubirea fără mod**.

6. Fiecare lucru operează în ființa lui. Nici unul nu poate lucra dincolo de ea. Focul nu-şi poate împlini lucrarea decît în lemn. Dumnezeu însă lucrează dincolo de ființă, în întinderea nesfîrşită, unde se poate mişca; îşi împlineşte lucrarea în neființă. înainte de ființă, Dumnezeu lucra; a lucrat ființa pe cînd încă ea nu era

: „Dumnezeu este veşnicia făptuitoare în sine, fără diviziune sau habitus". Maeştrii rudimentari spun că Dumnezeu este ființa pură[1].- însă El este mai presus de ființă, precum este îngerul față de muscă. Dacă l-aş numi pe Dumnezeu ființă, ar fi ca şi cum aş numi soarele palid sau negru. **Dumnezeu nu este nici acesta, nici acela**. Un alt maestru spune: **„Dacă îşi închipuie cineva că l-a cunoscut pe Dumnezeu cunoscînd ceva, acela nu-L cunoaşte pe Dumnezeu"**[2]. Cînd am spus că Dumnezeu nu este ființă, ci este dincolo de ființă, prin aceasta eu nu i-am negat ființa, ci i-am înălțat-o. Dacă aş considera cuprul din aur, el este în acesta din urmă într-un mod mai înalt decît în sine însuşi. Sfîntul Augustin spune: „**Dumnezeu este înțelept fără înțelepciune, bun fără bunătate, puternic fără putere"**[3].

7. Maeştrii neînsemnați învață în şcoli că toate ființele sînt împărțite în zece categorii, categorii pe care le neagă cu totul lui Dumnezeu **fiindcă nu-L ating în nici un chip şi nici una dintre ele nu-i lipseşte.** Cea dintîi categorie care are ființa în sensul cel mai deplin şi prin care toate lucrurile primesc ființa este substanța. Ultima categorie care posedă cel mai puțin ființa este numită de ei *relatio :* aceasta este identică în Dumnezeu cu categoria cea mai înaltă care are într-un mod deosebit ființa[4]. Cele două moduri au aceeaşi imagine în Dumnezeu. în El, toate imaginile lucrurilor sînt egale, deşi sînt imagini ale unor lucruri inegale. îngerul cel mai înalt, sufletul şi musca au o imagine egală în Dumnezeu. Dumnezeu nu este nici ființa, nici bunătatea. Bunătatea ține de ființă şi nu este mai cuprinzătoare decît ființa. Dacă n-ar fi ființa, n-ar fi nici bunătatea, iar **ființa este mai pură decît bunătatea.** Dumnezeu nu este nici bun, nici mai bun, nici cel mai bun. Cine l-ar numi pe Dumnezeu bun, l-ar vătăma.

8. însă Domnul spune : nimeni nu este bun, decît Dumnezeu[1]. Ce este Binele ? Binele este cel ce se comunică pe sine. Spunem că un om este bun atunci cînd acesta se comunică şi este util. De aceea un maestru păgîn afirmă că un solitar nu este nici bun, nici rău, în sensul că nu se comunică şi nu este util[2]. Dumnezeu este cel mai comun. Nici un lucru nu se comunică din ceea ce este al său, căci orice creatură este un nimic în sine**. Creaturile comunică doar ceea ce au de la altcineva.** Ele nu se dăruiesc pe sine. De exemplu, soarele ne dăruieşte lumina, dar continuă să rămînă soare, focul ne dă căldura, dar rămîne foc. Insă Dumnezeu comunică ceea ce este al său, căci El este prin sine însuşi ceea ce este şi în toate harurile pe care le dă, se dă mai întîi pe sine însuşi**. în toate darurile sale, Dumnezeu se dă aşa cum este şi în măsura în care cel căruia i se dă îl poate primi**[3]. Sfîntul Iacob spune : „Tot darul desăvîrşit de sus este, coborîndu-se de la Părintele luminilor"[4].

9. Cînd îl considerăm pe Dumnezeu în ființă, îl luăm în pridvorul său, deoarece ființa este pridvorul în care locuieşte. Dar unde oare sălăşluieşte Dumnezeu în templul său, acolo unde străluceşte în sfinţenie ? Intelectul este templul lui Dumnezeu. Nicăieri nu locuieşte Dumnezeu într-un mod mai însuşit ca în templul său, în intelect. După cum spune maestrul [citat la început], Dumnezeu este un intelect care trăieşte în cunoaşterea de sine însuşi, statornic în sine însuşi, acolo unde nimic nu-L atinge nicicînd, deoarece a.colo este singur în liniştea Lui. în cunoaşterea de sine, Dumnezeu se cunoaşte pe sine însuşi în sine însuşi.

10. Să considerăm acum cunoaşterea [omenească] care are o picătură, un crîmpei din intelect. Sufletul are puteri care lucrează în trup. Una dintre ele este cea prin care omul digeră şi care lucrează mai mult ziua decît noaptea, prin care omul asimilează şi creşte.
„De ce-Mi zici bun? Nimeni nu este bun decît numai Unul Dumnezeu" (BOR).
(„Ceea ce este cunoscut este în cel ce cunoaşte după modul celui ce cunoaşte").
Tot astfel, sufletul are o putere în ochi, prin care ochiul este atît de subtil şi de fin, încît nu ia lucrurile rudimentare aşa cum sînt în ele însele. Ele trebuie să fie strecurate prin aer şi prin lumină pentru a fi astfel subțiate. Lucrurile se petrec astfel deoarece sufletul este în ochi. Există în suflet o putere prin care gîndeşte. Ea îşi reprezintă în sine un lucru absent pentru a-l putea cunoaşte ca şi cum ar fi înaintea ochilor, sau chiar mai bine: pot să-mi reprezint un trandafir în timpul iernii. Prin această putere **sufletul poate lucra în neființă şi să-l urmeze în aceasta pe Dumnezeu care lucrează în neființă.**

11. Un maestru păgîn spune: sufletul care-l iubeşte pe Dumnezeu îl ia sub vălul binelui - şi este vorba de spusele maeştrilor păgîni care nu cunosc decît prin lumina naturală; n-am ajuns încă la spusele sfinților maeştri care au cunoscut printr-o lumină mai prețioasă. El afirmă deci că sufletul care îl iubeşte pe Dumnezeu îl ia sub vălul binelui. Intelectul trage de pe El vălul binelui şi-l ia neacoperit de bine, de ființă şi de orice nume.

12. La şcoală spuneam că intelectul este mai nobil decît voința, chiar dacă ambele aparţin aceleiaşi lumini. Un maestru aparținînd unei alte şcoli[1] crede că voința este mai nobilă decît intelectul deoarece voința ia lucrurile aşa cum sînt în ele însele, iar intelectul le ia aşa cum sînt în el însuşi. Este adevărat. Ochiul este mai nobil în sine decît un ochi pictat pe zid. Insă eu vă spun că intelectul este mai nobil decît voința. Voința îl ia pe Dumnezeu sub veşmîntul binelui. Intelectul însă îl ia pe Dumnezeu neacoperit, aşa cum este: dezbrăcat de bine şi de ființă. **Binele este un veşmînt sub care Dumnezeu este ascuns**, iar voința îl ia pe Dumnezeu sub haina binelui. Dacă binele n-ar fi în Dumnezeu, voința mea nu l-ar dori. Dacă în ziua întronării regelui am vrea să-l înveşmîntăm într-o haină gri, fără îndoială n-ar fi îmbrăcat cum se cuvine. **Motivul fericirii mele nu este bunătatea lui Dumnezeu.** N-aş dori nicicînd ca Dumnezeu să mă facă fericit prin bunătatea Lui, deoarece n-ar putea-o face

. **Sînt fericit doar prin faptul că Dumnezeu este intelect şi eu ştiu acest lucru**. Un maestru spune: „Fiinţa îngerilor depinde întru totul de intelectul dumnezeiesc". Ne întrebăm uneori unde se află fiinţa imaginii în modul cel mai propriu: în oglindă sau în cel din care provine ? Imaginea este în mine, din mine şi înspre mine. Cîtă vreme oglinda stă nemişcată în faţa chipului meu, ea are imaginea acestuia. Cînd oglinda dispare, dispare şi imaginea. **Fiinţa îngerului depinde de prezenţa intelectului dumnezeiesc, în care [îngerul] se cunoaşte pe sine.**

13. „Precum luceafărul de dimineaţă în mijlocul norului." Mă gîndesc la cuvîntul *quasi* care înseamnă „precum" şi pe care copiii îl numesc la şcoală adverb. Este ceea ce vreau să spun în toate predicile mele. Ceea ce omul poate exprima în modul cel mai propriu despre Dumnezeu este Verb şi Adevăr. Dumnezeu se cheamă pe sine însuşi Verb. Sfîntul Ioan spune : „La început era Verbul"[1] şi prin acestea vizează faptul că omul trebuie să fie un adverb lîngă Verb. Tot astfel se petrec lucrurile cu steaua care-şi ia numele de la ziua de vineri: *Venus*. Ea are mai multe nume. întrucît este premergătoarea soarelui şi se înalţă înaintea lui, o numim „steaua dimineţii"; cînd urmează soarelui care apune înaintea ei, o numim „steaua înserării". Uneori îşi desfăşoară mişcarea deasupra soarelui, alteori dedesubtul lui. Dintre toate stelele, este singura la fel de apropiată de soare: niciodată mai aproape sau mai departe**. Omul care se vrea astfel, trebuie să fie mereu lîngă Dumnezeu şi prezent astfel încît nimic să nu-l îndepărteze de Dumnezeu: nici fericirea, nici nefericirea şi nici una dintre creaturi.**

14. Continuă spunînd: „Precum luna plină în zilele ei". Luna stăpîneşte deasupra naturii lichide. **Nicicînd nu este luna atît de aproape de soare ca atunci cînd este lună plină şi primeşte cea dintîi lumina soarelui**. Deoarece pămîntul este mai aproape de lună decît orice altă stea, luna are două neajunsuri : este palidă şi pătată, pierzîndu-şi astfel lumina. **Niciodată luna nu este atît de puternică ca atunci cînd este cea mai îndepărtată de pămînt şi înalţă marea cel mai mult; cu cît coboară mai mult, cu atît o înalţă mai puţin**

Cu cît sufletul este mai înălţat faţă de lucrurile pămînteşti, cu atît este mai puternic. Chiar şi cine-ar cunoaşte numai creaturile nu ar avea nevoie de nici o predică, deoarece **fiecare creatură este plină de Dumnezeu, este o carte**. Omul care vrea să împlinească cele spuse pînă acum - este de fapt tot ce vreau să vă spun - **trebuie să fie ca luceafărul: mereu în prezenţa lui Dumnezeu, mereu lîngă El, cu totul aproape, înălţat deasupra lucrurilor pămînteşti, adică un adverb lîngă Verb.**

15. Există un verb rostit care este îngerul, omul şi toate făpturile. Există un alt verb gîndit şi rostit prin care reuşesc să-mi reprezint ceva. însă mai există un alt verb nerostit şi negîndit, care nu iese niciodată în afară, rămînînd veşnic în cel care-l rosteşte: este într-o primire necontenită de la Tatăl care-l rosteşte şi rămîne lăuntric. Intelectul lucrează numai înspre interior**. Cu cît un lucru este mai fin şi mai spiritual, cu atît mai mult lucrează mai puternic înspre interior**. Cu cît intelectul este mai puternic şi mai subtil, cu atît mai mult se uneşte cu el ceea ce cunoaşte, devenind unul cu el. Nu la fel se petrec lucrurile în **cele trupeşti: cu cît sînt mai puternice, cu atît mai mult lucrează în exterior.** Fericirea lui Dumnezeu depinde de lucrarea lăuntrică a intelectului, în care verbul rămîne lăuntric. Acolo trebuie să fie sufletul un adverb, săvîrşind lucrarea lui Dumnezeu şi, în cunoaşterea în sine plutitoare, primind fericirea în care Dumnezeu este fericit.

16. Pentru ca noi să fim lîngă acest Verb un adverb, aşa să ne ajute Tatăl împreună cu acelaşi Cuvînt şi cu Duhul Sfînt. Amin.

Predica 10

1. Cuvintele scrise în epistolă, pe care le-am rostit în latină, pot fi atribuite unui sfînt mărturisitor şi s-ar traduce astfel: **„A fost găsit drept înăuntrul său, a fost cu totul plăcut lui Dumnezeu în zilele sale"[1]. A găsit dreptatea înăuntru[2].** Trupul meu este mai mult în sufletul meu decît sufletul meu în trup[3]. **Sufletul şi trupul meu sînt mai mult în Dumnezeu decît în ele însele.** **Cu adevărat, dreptatea este cauza tuturor lucrurilor.** La fel spune şi sfîntul Augustin: Dumnezeu îi este sufletului mai aproape decît îşi este acesta sieşi[4]. într-adevăr, apropierea dintre Dumnezeu şi suflet nu cunoaşte nici o deosebire. **Cunoaşterea prin care Dumnezeu se cunoaşte lăuntric pe sine însuşi este aceeaşi cu cunoaşterea fiecărui suflet detaşat, fără nici o deosebire.** Sufletul primeşte nemijlocit esenţa din Dumnezeu; iată de ce Dumnezeu este mai aproape de suflet decît îşi este acesta sieşi. De aceea, **Dumnezeu se găseşte în adîncul sufletului cu toată dumnezeirea lui[5].** „Sufletul este un adînc nesfîrşit unde Dumnezeu îşi este suficient, găsindu-şi aici în orice clipă împlinirea; de asemenea, sufletul este îndestulat în El. Sufletul este pentru Dumnezeu un drum liber în care se poate avînta din ultimul său adînc; pentru sufletul care se întoarce, Dumnezeu este calea libertăţii înspre adîncul fiinţei divine pe care nimeni nu-l poate atinge, decît străfundul sufletului. Dacă Dumnezeu nu s-ar dărui cu totul sufletului, nimic altceva nu i-ar ajunge"

2. Dar iată că un maestru se întreabă dacă lumina dumnezeiască se revarsă în puterile sufletului cu aceeaşi puritate ca în esenţa [sufletului], deoarece **sufletul îşi primeşte esenţa nemijlocit de la Dumnezeu, iar puterile izvorăsc nemijlocit din esenţa sufletului.** Lumina dumnezeiască este mult prea nobilă pentru a putea avea ceva în comun cu puterile [sufletului]; **tot ceea ce atinge şi tot ceea ce este atins [de ele], este departe de Dumnezeu şi străin.** De aceea, cînd puterile sînt atinse şi cînd ating, ele îşi pierd fecioria. Lumina dumnezeiască nu poate pătrunde în ele : însă prin exerciţiu şi desprindere ele pot deveni receptive. Asupra acestor lucruri se pronunţă un alt maestru spunînd că puterilor le este dată o lumină asemănătoare luminii interioare; asemănătoare acestei lumini, fără a fi chiar lumina interioară. Din activitatea acestei lumini, puterile se aleg cu o amprentă prin care devin receptive luminii lăuntrice. Un alt maestru afirmă că toate puterile sufletului care lucrează în trup mor cu acesta, în afara cunoaşterii şi a voinţei: acestea rămîn în suflet. Chiar dacă puterile care lucrează în trup mor, ele rămîn totuşi în rădăcină.

3. Sfîntul Filip spune: „Doamne, arată-ni-l pe Tatăl şi ne este de ajuns"[1]. **Nimeni nu vine la Tatăl decît prin Fiul[2].** Cine îl vede pe Tatăl îl vede pe Fiul[3], iar Duhul Sfînt este unirea amîndurora. Sufletul este în sine atît de simplu, încît nu poate percepe decît o singură imagine prezentă în el însuşi. Cînd sufletul percepe imaginea pietrei, el nu percepe imaginea îngerului. Cînd percepe imaginea îngerului, nu percepe nici o altă imagine şi pe aceea pe care o percepe trebuie să o iubească atunci cînd este prezentă. Dacă ar percepe o mie de îngeri, ar fi ca [şi cînd ar percepe] doi îngeri, nepercepînd cu toate acestea decît un singur înger. Iată de ce omul trebuie să se unifice în sine însuşi. Sfîntul Paul spune: **„Eliberaţi fiind de păcat, aţi devenit slujitorii lui Dumnezeu"[1]. Fiul Unul Născut ne-a eliberat de**

păcatele noastre. Domnul nostru este şi mai adînc decît sfîntul Paul: **„De acum nu vă mai zic slujitori..., ci v-am numit prieteni**". Slujitorul nu cunoaşte voinţa stăpînului său, dar prietenul ştie tot ceea ce ştie prietenul său. „Toate cîte am auzit de la Tatăl meu, vi le-am făcut cunoscute"[2], tot ceea ce ştie Tatăl meu, ştiu şi eu. **Ceea ce ştiu, ştiţi şi voi, deoarece Eu şi Tatăl avem acelaşi Duh. Omul care ştie acum tot ceea ce Tatăl ştie este un om cunoscător de Dumnezeu.** Un astfel de om îl cuprinde pe Dumnezeu în chiar însuşirea sa, în însăşi prezenţa sa, în însuşi adevărul său. **Acest om este cu adevărat un om drept**. **însă omul care nu este obişnuit cu cele lăuntrice nu ştie ce este Dumnezeu**. Este la fel ca omul care are un vin în pivniţa lui, dar încă nu l-a băut şi nu l-a gustat, neştiind aşadar că este bun. Aşa sînt cei care trăiesc în necunoaştere: **ei nu ştiu ce este Dumnezeu**, crezînd şi închipuindu-şi că trăiesc. Cunoaşterea lor nu vine de la Dumnezeu. **Omul trebuie să aibă o cunoaştere limpede şi clară a adevărului dumnezeiesc**. **Pentru cel ce are intenţia dreaptă în toate lucrările sale, principiul intenţiei este Dumnezeu, actul intenţiei sale este El însuşi şi natura dumnezeiască limpede, sfîrşind în natura dumnezeiască, în el însuşi**[3].

4. Un maestru spune: „Nici un om nu este atît de nebun, încît să nu dorească înţelepciunea". Şi atunci, de ce oare nu devenim înţelepţi?

1. Rom 6, 22: „Acum însă, după ce aţi fost eliberaţi de păcat şi v-aţi făcut robi lui Dumnezeu, aveţi rodul vostru spre sfinţire, iar sfîrşitul, viaţa veşnică" (LRC).

Sînt mai multe piedici. Lucrul cel mai important este **că omul ar trebui să treacă prin şi dincolo de orice lucru, dincolo de cauza lucrurilor; acestea încep să-l mîhnească. Şi astfel, omul rămîne în micimea lui**. Nu pentru că sînt un om bogat sînt şi înţelept. **însă atunci cînd fiinţa înţelepciunii şi natura ei îmi sînt una, cînd eu sînt înţelepciunea însăşi**, atunci sînt un om înţelept.

5. Am spus odată într-o mănăstire: **imaginea cea mai veritabilă din suflet este aceea în care nu se formează nimic din afară sau dinăuntru, decît ceea ce este Dumnezeu însuşi**. **Sufletul are doi ochi: unul interior şi unul exterior. Ochiul interior al sufletului este cel care priveşte înspre fiinţă, luîndu-şi nemijlocit fiinţa de la Dumnezeu: aceasta îi este lucrarea cea mai proprie. Ochiul extern al sufletului este întors înspre toate creaturile, percepîndu-le pe acestea după modul imaginilor şi al puterilor.** însă **cînd omul este convertit înspre sine însuşi -cunoscîndu-L în acest fel pe Dumnezeu** după gustul său şi în străfundul său - **el este eliberat de toate creaturile şi zăvorit în sine însuşi, în veritabilul lăcaş al adevărului.** După cum spuneam altădată, **Domnul nostru a venit la ucenicii săi în ziua Paştilor, cînd uşile erau închise. înspre omul eliberat de orice alteritate şi de orice realitate a făpturii, Dumnezeu nu mai vine: El este în el în mod**

esenţial.

6. „A fost plăcut Domnului în zilele sale."
7. Prin cuvintele „în zilele sale" sînt vizate mai multe zile: ziua sufletului şi ziua Domnului. Ziua de acum şase-şapte zile şi zilele de acum şase mii de ani sînt la fel de apropiate de ziua de azi ca ziua de ieri. De ce oare ? Pentru că **timpul este mereu în clipa prezentă**. Din mişcarea cerului în jurul său se naşte ziua dintîi. Acolo, într-o clipă, se produce **ziua sufletului,** şi în lumina naturală în care toate lucrurile sînt, este ziua întreagă; **acolo, ziua şi noaptea una sînt**. Acolo este ziua lui Dumnezeu în care sufletul se ţine în clipa veşniciei şi în clipa esenţială. Acolo Tatăl îl naşte pe Fiul său Unul Născut în clipa prezentă şi sufletul renaşte în Dumnezeu. Ori de cîte ori se petrece această naştere, sufletul îl naşte pe Fiul Unul Născut. De aceea, sînt mai mulţi fiii născuţi din fecioară decît cei născuţi din femeie, deoarece cea dintîi dă naştere dincolo de timp, în veşnicie. Oricît de mulţi ar fi fiii pe care sufletul îi naşte în veşnicie, nu sînt mai mulţi decît un fiu, deoarece acestea se petrec dincolo de timp în ziua veşniciei.

8. Aşa cum vă spuneam acum opt zile**, omul care trăieşte după virtute este într-adevăr un drept, virtuţile aflîndu-se în inima lui Dumnezeu. Cine trăieşte şi lucrează în virtute este într-adevăr un drept. Omul care nu caută în lucruri ceea ce este al său, nici în Dumnezeu, nici în vreo făptură, acesta locuieşte în Dumnezeu şi Dumnezeu în el.** Aşadar, **desprinderea de lucruri şi dispreţuirea lor îl bucură pe un astfel de om care împlineşte în acelaşi fel toate lucrurile în perfecţiunea lor.** De altfel, sfîntul Ioan spune : *Jeus caritas est",* Dumnezeu este iubire, şi iubirea este Dumnezeu; cine trăieşte în iubire trăieşte în Dumnezeu şi Dumnezeu trăieşte în el. Cel ce locuieşte astfel în Dumnezeu, acesta are o casă statornică, fiind moştenitor al lui Dumnezeu, iar **acela în care locuieşte Dumnezeu are în El prieteni buni**. Un maestru afirmă că sufletului îi va fi dat un har de la Dumnezeu prin care cel dintîi se îndreaptă înspre lucrurile lăuntrice. Un alt maestru spune că **sufletul este atins nemijlocit de către Duhul Sfînt, deoarece în iubirea prin care Dumnezeu se iubeşte pe sine însuşi, în acea iubire mă iubeşte pe mine însumi, iar sufletul îl iubeşte pe Dumnezeu în aceeaşi iubire prin care El se iubeşte pe sine. Dacă n-ar exista această iubire prin care Dumnezeu iubeşte sufletul, nici Duhul Sfînt n-ar fi. Aceasta este o căldură şi o înflorire a Duhului Sfînt, prin care sufletul îl iubeşte pe Dumnezeu.**

9. însă unul dintre evanghelişti scrie: **„Acesta este Fiul meu preaiubit în care îmi găsesc desfătarea".** Un alt evanghelist scrie: **„Acesta este Fiul meu preaiubit în care toate lucrurile îmi sînt plăcute".** Un al treilea spune: **„Acesta este fiul meu iubit în care îmi găsesc desfătarea de mine însumi"[1].** Tot ceea ce îi place lui Dumnezeu, îi place prin Fiul său Unul Născut; ceea ce iubeşte, iubeşte prin acelaşi Fiu

. **Aşadar, omul trebuie să trăiască astfel încît să fie unul cu Fiul Unul Născut şi să fie el însuşi Fiul Unul Născut. între Fiul Unul Născut şi suflet nu există nici o deosebire. între slujitor şi stăpîn, iubirea nu este niciodată egală. Cîtă vreme sînt slujitor, sînt foarte departe de Fiul Unul Născut şi inegal**. Dacă l-aş privi pe Dumnezeu cu ochii cu care privesc culoarea, ar fi nedrept, deoarece este vremelnic. **Tot ceea ce este vremelnic este**

îndepărtat şi înstrăinat de Dumnezeu. Dacă omul consideră timpul luînd cea mai mică parte a sa, şi anume clipa**, aceasta rămîne în timp şi este statornică în sine însăşi. Cîtă vreme omul este impregnat de timp şi loc, de număr, de multiplicitate şi de cantitate, el este cu totul nedrept, iar Dumnezeu îi este străin şi depărtat. De aceea spune Domnul nostru : cine vrea să devină ucenicul meu, trebuie să se lepede de sine însuşi; nimeni nu-mi poate asculta cuvîntul şi învăţătura fără a se fi lepădat de sine însuşi. Toate creaturile sînt neant în ele însele[1]. De aceea v-am spus: lăsaţi neantul şi luaţi fiinţa desăvîrşită în care voinţa este dreaptă. Cel ce s-a lepădat de întreaga lui voinţă, îmi gustă învăţătura şi-mi aude cuvîntul**. Un alt maestru afirmă că toate creaturile îşi primesc nemijlocit fiinţa de la Dumnezeu: de aceea îl iubesc pe Dumnezeu prin dreapta natură mai mult decît pe ele însele. **Dacă spiritul şi-ar cunoaşte desprinderea neacoperită, el n-ar mai dori să tindă înspre lucruri**, neputînd rămîne fără a fi în desprinderea neacoperită. De aceea spune: **„I-a fost cu totul plăcut în zilele sale".**

10. Există o deosebire între ziua sufletului şi ziua Domnului. Sufletul care se află în ziua naturală cunoaşte toate lucrurile deasupra timpului şi a spaţiului; nici un lucru nu-i este aproape sau departe. De aceea spuneam că toate lucrurile sînt la fel de nobile în această zi. Altădată spuneam că Dumnezeu crează lumea în clipa aceasta şi că toate lucrurile sînt la fel de nobile în această zi. Dacă am afirma că Dumnezeu va crea lumea mîine sau că a creat-o ieri, am fi de-a dreptul nebuni. Dumnezeu a creat lumea şi toate lucrurile într-o clipă prezentă. Timpul care a trecut acum o mie de ani îi este Domnului la fel de prezent şi de apropiat ca timpul de acum. în sufletul care este statornic în clipa prezentă, Tatăl îl naşte pe Fiul său Unul Născut, şi în aceeaşi naştere, sufletul renaşte în Dumnezeu. Este vorba de o singură naştere: **ori de cîte ori sufletul renaşte în Dumnezeu, Tatăl îl naşte în el pe Fiul său Unul Născut.**

11. Vă vorbeam despre o putere a sufletului: în întîia ei izvorîre ea nu-L ia pe Dumnezeu nici întrucît este bun, nici întrucît este adevăr: ea sfredeleşte şi caută mai departe, luîndu-L pe Dumnezeu în unitatea şi singurătatea lui; îl ia pe Dumnezeu în deşertul său şi în străfundul propriu. De aceea, sufletul nu-şi găseşte desfătarea şi caută mai departe ceea ce este Dumnezeu în dumnezeirea lui şi în însuşirea propriei sale naturi.
Se spune că nici o uniune nu este mai mare decît cea a celor trei Persoane în Unicul Dumnezeu. Se mai spune că **nici o uniune nu este mai mare decît aceea dintre suflet şi Dumnezeu. Cînd sufletul primeşte sărutul dumnezeirii, el este statornic în desăvîrşire şi fericire, învăluit în unitate. în prima atingere prin care Dumnezeu a atins sufletul şi continuă să-l atingă în mod necreat şi de necreat prin atingerea dumnezeiască, sufletul este la fel de nobil ca şi Dumnezeu.** Dumnezeu atinge după modul său. Predicînd odată în latină de Ziua [Sfintei] Treimi spuneam: **„Deosebirea provine din unitate, deosebirea din sînul Treimii. Unitatea este deosebire şi deosebirea este unitate. Cu cît deosebirea este mai mare, cu atît unitatea este mai mare,**

fiind o deosebire fără deosebire". Chiar dacă ar fi aici o mie de persoane, nu am avea decît o unitate. Acolo unde Dumnezeu priveşte creatura, îi dă fiinţa. Acolo unde creatura îl priveşte pe Dumnezeu, ea îşi primeşte fiinţa. Fiinţa sufletului este cunoaşterea intelectuală. De aceea, **unde este Dumnezeu, acolo este şi sufletul şi unde este sufletul, acolo este Dumnezeu**.
12. Insă el spune „a fost găsit lăuntric". Este lăuntric ceea ce locuieşte în străfundul sufletului, în intimitatea lui cea mai adîncă, în intelect, adică în ceea ce nu iese în afară şi nu priveşte înspre nici un lucru. Acolo, toate puterile sufletului sînt la fel de nobile: acolo cel drept este înăuntrul său. **Cel drept este egal în bucurie şi în durere, în amărăciune şi în desfătare, cel căruia nici un lucru nu-i este potrivnic, găsindu-se astfel unul întru dreptate**. Omul drept este unul cu Dumnezeu. Egalitatea este iubită. Iubirea îndrăgeşte întotdeauna ceea ce este egal; iată de ce Dumnezeu îl iubeşte pe omul drept care îi este egal.
13. Pentru ca noi să ne găsim lăuntric în ziua şi în timpul intelectului şi ale înţelepciunii, în ziua dreptăţii şi a fericirii, aşa să ne ajute Dumnezeu Tatăl, Fiul şi Duhul Sfînt. Amin.

Predica 11

1. „Timpul Elisabetei s-a împlinit şi a dat naştere unui fiu." „Ioan este numele lui." însă lumea se întreba: „Ce minuni ne vor veni oare de la acest prunc?"[1]. **Mîna Domnului este cu el.** O scriere spune că **darul cel mai mare este că noi sîntem fiii lui Dumnezeu şi că El îl naşte pe Fiul său în noi**[2]. **Nimic altceva nu trebuie să se nască în sufletul care vrea să devină fiu al lui Dumnezeu şi în care trebuie să se nască Fiul**. Intenţia cea mai înaltă a lui Dumnezeu este aceea de a da naştere**. Nimic nu-L îndestulează înainte de a-L naşte pe Fiul său în noi. Nici sufletul nu este îndestulat în nici un chip pînă nu se naşte în el Fiul lui Dumnezeu. Şi de acolo irumpe harul**[3]. Acolo harul este infuz. Harul nu lucrează; lucrarea lui este devenirea[4]. El se revarsă din fiinţa dumnezeiască; astfel se revarsă în fiinţa sufletului şi nu în puteri.
„**Vedeţi ce fel de iubire ne-a dăruit nouă Tatăl, ca să ne numim copiii lui Dumnezeu, şi sîntem**!" (LRC). sensul pe care-l dă harului: „Harul este o oarecare fierbere în naşterea Fiului, a cărei obîrşie se află în sînul Tatălui".

2. La împlinirea timpului s-a născut harul. **Cînd se împlineşte timpul? Atunci cînd nu mai este timp**[1]. **Cînd încă fiind în vremelnicie mi-am statornicit inima în veşnicie, cînd toate lucrurile trecătoare sînt moarte, atunci se împlineşte timpul**. Odată spuneam: „Nu se bucură mereu cei ce se bucură în timp". Sfîntul Paul spune: **„Bucuraţi-vă mereu în Domnul"**[2]. **Se bucură mereu cel ce se bucură dincolo de timp şi în afara timpului**. O scriere spune **: trei lucruri îl împiedică pe om să-L cunoască în vreun fel pe Dumnezeu. Cel dintîi este timpul, urmează trupescul şi în cele din urmă multiplicitatea. Cîtă vreme sînt în mine aceste trei lucruri, Dumnezeu nu este în mine şi nu lucrează în sens propriu în mine**. Sfîntul Augustin spune: **din pricina avariţiei sale, sufletul vrea să apuce şi să posede, cuprinzînd**

timpul, trupescul şi multiplul, pierzînd astfel chiar şi ceea ce are[3]. Cît timp se află în tine „tot mai mult şi mai mult", Dumnezeu nu poate nici locui, nici lucra în tine. Aceste lucruri trebuie să iasă mereu şi Dumnezeu să intre, excepţie făcînd cazul în care le-ai avea într-un mod mai înalt şi mai bun, vreau să spun în cazul în care ele ar deveni unul în tine. [în acest caz] cu cît mai mult multiplicitatea este în tine, cu atît mai mult unitatea este mai mare, deoarece una este transformată în cealaltă.

3. Am spus odată că **unitatea uneşte orice multiplicitate**, însă multiplicitatea nu uneşte unitatea. **Dacă ne ţinem deasupra tuturor lucrurilor şi dacă tot ce se găseşte în noi este înălţat, nimic nu ne apasă**. Ce se află sub mine nu mă apasă. **Dacă aş avea intenţia [îndreptată] clar înspre Dumnezeu, mai presus de mine n-ar fi decît Dumnezeu, nimic nu mi-ar fi greu şi nu m-aş mîhni pentru nimic**. Sfîntul Augustin spune: **„Doamne, cînd tind înspre tine sînt eliberat de tot greul, de toată suferinţa şi de toată truda".**

„celor ce mă mănîncă le va fi foame din nou" (Sir 24, 29 „Pentru că a-ţi fi foame este însuşi faptul de a mînca. Deci celui ce mănîncă îi este foame mîncînd, pentru că mănîncă foamea şi cu cît mănîncă mai mult, cu atît înfometează mai tare" „Doar fiindu-i sete, firea îşi primeşte fiinţa" *(Comm. Eccl.*, nr. 46).

Cînd vom depăşi astfel timpul şi vremelnicia, vom fi în orice timp liberi şi bucuroşi, împli-nindu-se timpul: atunci Fiul lui Dumnezeu se va naşte în tine. Spuneam odată: cînd s-a împlinit timpul, Domnul a trimis pe Fiul său. **Dacă nu s-a născut ceva în tine în afara timpului, tu nu-l ai pe Duhul Sfînt şi nici harul nu lucrează în tine**. **Obîrşia Duhului Sfînt este Fiul. Dacă Fiul n-ar fi, nici Duhul Sfînt n-ar fi.** Duhul Sfînt nu se poate revărsa, nici înmuguri de nicăieri altundeva, decît din Fiul. Cînd Tatăl îl naşte pe Fiu, îi dăruieşte tot ce are în mod esenţial şi natural. Duhul Sfînt izvorăşte în acest dar. **Aceasta este intenţia lui Dumnezeu: să ni se dea nouă în întregime.** Tot astfel, **atunci cînd focul vrea să atragă în sine lemnul şi să se introducă pe sine în lemn, focul găseşte lemnul inegal sieşi. Este nevoie de timp. La început îl încălzeşte şi-l înfierbîntă, apoi îl face să fumege şi să pocnească, nefiindu-i încă egal. Şi cu cît lemnul este mai cald, cu atît este mai tăcut şi mai liniştit. Cu cît lemnul se asemănă mai mult focului, cu atît mai mult este mai molcom, pînă cînd devine foc în întregime. Pentru ca focul să poată întipări lemnul în sine însuşi, trebuie ca orice nease-mănare să fie îndepărtată.**

4. întru adevărul care este Dumnezeu: **dacă urmăreşti ceva care nu este Dumnezeu sau cauţi ceva în afara Lui, lucrarea pe care o**

săvîrşeşti nu este nici a ta, nici a lui Dumnezeu. Scopul urmărit de intenţia unei lucrări este lucrarea însăşi. Tatăl este cel ce lucrează în mine şi-i sînt supus. în natură este imposibil să ai doi taţi; în natură avem întotdeauna un singur tată. **Cînd toate lucrurile sînt ieşite, ieşite în întregime, atunci se petrece această naştere. Ceea ce umple totul atinge toate colţurile şi nu se degradează niciodată;** este lărgime şi lungime, înălţime şi adîncime. Dacă ar avea înălţime fără lărgime, lungime şi adîncime, în acest caz n-ar umple totul. Sfîntul Paul spune: rugaţi-vă pentru a putea „înţelege cu toţi sfinţii care este lărgimea şi înălţimea şi lungimea şi adîncimea"[1].

5. Aceste trei părţi semnifică cele trei moduri ale cunoaşterii. Cea dintîi este cunoaşterea sensibilă: ochiul vede de departe un lucru care îi este exterior. Cea de-a doua e cunoaşterea intelectuală şi este cu mult mai înaltă. Cea de-a treia vizează o putere nobilă a sufletului, care este atît de înaltă şi de nobilă, **încît îl ia pe Dumnezeu** în propria-i fiinţă descoperită[1]. Această putere nu are nimic în comun cu neantul; din nimic ea face ceva şi totul[2]. **Ea n-are habar nici de ziua de ieri, nici de alaltăieri, nici de ziua de mîine, nici de poimîine - deoarece în veşnicie nu există nici ieri, nici mîine -: acolo este clipa prezentă.** Cele ce au fost acum o mie de ani şi cele ce vor veni peste o mie de ani sînt acolo prezente; tot astfel cele ce sînt dincolo de mări. **Această putere îl ia pe Dumnezeu în vestibulul său**. Scriptura spune : „în El, prin El şi pentru El"[3], „în El", adică în Tatăl; „prin El", adică în Fiul; „pentru El", adică în Duhul Sfînt. Sfîntul Augustin a spus ceva cu totul diferit în aparenţă, însă care este totuşi în întregime asemănător: „Nimic nu este adevăr, fără a conţine în sine tot adevărul"[4]. **Această putere ia toate lucrurile întru adevăr. înaintea ei nimic nu este acoperit.** Scriptura spune: „Bărbaţii nu trebuie să-şi acopere capul" iar femeile să fie acoperite[5]**. Bărbatul este această putere care trebuie dezvelită şi descoperită**

.

6. „La ce minuni să ne aşteptăm de la acest copil?" Nu demult, am spus înaintea unora care sînt probabil de faţă nişte vorbe ca acestea: „Nimic nu este atît de acoperit încît să nu trebuiască descoperit".

„Sfîntul Augustin ne învaţă că există trei feluri de cunoaştere. Cea dintîi este trupească şi primeşte imaginile aşa cum o face ochiul: vede şi primeşte imaginile. A doua este spirituală, însă primeşte tot imaginile lucrurilor trupeşti. **Cea de-a treia este interioară spiritului, cunoaşte fără imagini şi fără asemănări, fiind asemănătoare cunoaşterii îngerilor**"

Tot ceea ce este nefiinţă, trebuie să fie înlăturat şi acoperit astfel încît să nu fie niciodată obiectul gîndirii. Nu trebuie să ştim nimic despre nefiinţă şi nici nu trebuie să avem ceva în comun eu ea. Toate creaturile sînt pură nefiinţă. în ceea ce nu este nici aici, nici acolo şi constituie o uitare a creaturilor, se află plinătatea fiinţei. Atunci am spus: nimic nu trebuie să fie acoperit în noi pe care să nu-l descoperim Domnului şi **pe care să nu-l oferim cu totul Domnului**. **Oriunde ne-am putea găsi, în noroc sau nenorocire, în bucurie sau în suferinţă, înspre orice lucru ne-am găsi înclinaţi, trebuie să ieşim.** într-adevăr:, **dacă îi descoperim toate, El ne va descoperi tot ceea ce are** la rîndul său **şi nu va acoperi nimic din ceea ce poate dărui**: înţelepciune sau adevăr, intimitate dumnezeire şi

orice altceva. într-adevăr: **dacă-i descoperim totul, vorbele mele sînt tot atît de adevărate precum Dumnezeu cel viu**. **Dacă nu-i descoperim nimic, nu este de mirare că nici El nu ne descoperă nimic, pentru că acestea trebuie să se petreacă întru egalitate: noi Lui, precum El nouă.**

7. Sînt de plîns cei ce-şi închipuie că au ajuns foarte sus, ba chiar îşi imaginează că sînt unul cu Dumnezeu, **dar nu sînt încă cu totul desprinşi, adică sînt ataşaţi de lucrurile mărunte în bucurii sau tristeţi**. Sînt foarte îndepărtaţi de cele închipuite[1]. **Ei vizează şi doresc multe lucruri**. Odată am spus: **cel ce caută nimicul, găseşte nimicul**; cine-l poate deplînge? **A găsit ce-a căutat. Cine caută sau urmăreşte ceva, acela nu caută şi nu urmăreşte nimic** [aşa cum se cuvine]: **cine se roagă pentru ceva anume, nu obţine nimic. însă celui ce nu caută nimic altceva şi nu-L vizează decît pe Dumnezeu în puritatea lui, aceluia îi va descoperi şi-i va dărui Dumnezeu tot ceea ce ţine ascuns în inima-i dumnezeiască, pentru ca el să le aibă în propriu aşa cum le are Dumnezeu în propriu, nici mai mult, nici mai puţin - atunci cînd îl vizează pe Dumnezeu fără intermediar.**

De ce să ne mirăm dacă bolnavul nu savurează mîncarea şi vinul? El nu savurează gustul propriu al acestora. Limba [bolnavului] gustă printr-un strat de amărăciune ca şi cum ar fi acoperită, mîncarea fiindu-i astfel amară sau dulce, după boală. **Mîncarea nu reuşeşte să-şi producă gustul cuvenit; aceasta pare bolnavului amară prin învelişul care slujeşte de intermediar. Cîtă vreme nu este înlăturat intermediarul, mîncarea nu poate avea gustul propriu. In concluzie, cîtă vreme nu este înlăturat din noi ceea ce este intermediar, noi nu-L savurăm pe Dumnezeu în ceea ce are în propriu, viaţa fiindu-ne adesea grea şi amară.**

8. Spuneam odată: fecioarele „merg după Miel oriunde se va duce", fără nici un intermediar[1]. Aici, unele sînt fecioare, altele nu, chiar dacă ele îşi închipuie că sînt. Adevăratele fecioare îl urmează pe Miel oriunde ar merge, atît în suferinţă, cît şi în bucurie. Unele urmează Mielul cînd acesta le conduce în suavitate şi plăceri; însă atunci cînd le conduce în suferinţă, în neplăceri şi în trudă ele se întorc şi nu-L mai urmează. Cu adevărat, acestea nu sînt fecioare, chiar dacă aşa ar putea părea. Unii spun: „O, Doamne, tare aş vrea să te urmez în cinste, în bogăţie şi plăcere". într-adevăr: dacă mielul ne-a precedat astfel prin felul vieţii sale, mi se pare că şi voi trebuie să-l urmaţi, deoarece fecioarele se strecoară şi-l urmează în ceea ce este strimt sau larg, prin toate locurile pe unde mielul se strecoară.

9. **La împlinirea timpului s-a născut harul. Pentru ca toate lucrurile să se împlinească în noi, pentru ca harul lui**

Dumnezeu să se nască în noi, aşa să ne ajute Dumnezeu.
Amin.

Predica 12

1. Cuvintele rostite în latină sînt spuse de către înţelepciunea Tatălui şi se traduc astfel: **„Cel ce mă ascultă pe mine nu se va ruşina** - cine se ruşinează de ceva să se ruşineze de faptul că se ruşinează - **şi cei care lucrează întru mine nu vor păcătui**. **Cine mă revelează şi mă pune în lumină va avea viaţa veşnică"[1].** Una dintre cele trei expresii ar fi îndeajuns pentru o predică.
2. Pentru început voi spune ceva despre următoarele cuvinte ale înţelepciunii: „Cel ce mă ascultă pe mine nu se va ruşina". **Cine vrea să asculte cuvîntul înţelepciunii veşnice, trebuie să fie înăuntru, să fie în locuinţa sa şi să fie unul: astfel va putea asculta înţelepciunea veşnică a Tatălui.**
3. Există trei lucruri care ne împiedică să ascultăm Cuvîntul veşnic. Cel dintîi este trupescul, cel de-al doilea este multiplicitatea iar al treilea vremelnicia. **Dacă omul ar fi depăşit aceste trei lucruri, ar locui în veşnicie, în spirit, în unitate şi în pustiu, acolo unde va asculta Cuvîntul veşnic.** Iată ce spune Domnul: „**Nimeni nu ascultă cuvîntul meu sau învăţătura mea, dacă nu s-a lepădat pe sine. Cine vrea să asculte cuvîntul dumnezeiesc trebuie să se lepede de sine în întregime[3]**. Tot astfel, în Cuvîntul veşnic cel ce ascultă **este [identic cu]** ceea ce este ascultat.
„Dacă cineva vrea să vină după mine, să se lepede de sine şi să-şi ia crucea în fiecare zi şi să mă urmeze" (LRC).

Tot ceea ce Tatăl veşnic ne învaţă este fiinţa şi natura lui, întreaga sa dumnezeire revelîndu-ni-le în întregime în Fiul său Unul Născut, învăţîndu-ne astfel [cum] să fim acelaşi Fiu. **Omul care ar ieşi astfel din sine însuşi încît să fie Fiul Unul născut, ar avea în propriu ceea ce este propriu Fiului unic**. Ceea ce Domnul lucrează şi învaţă, o face în Fiul său Unul născut. **Domnul înfăptuieşte toate lucrările sale pentru ca noi să devenim Fiul Unul născut. Cînd Dumnezeu vede că noi sîntem Fiul Unul născut, vine atît de dornic înspre noi şi se grăbeşte atît de tare, ca şi cum fiinţa-i divină s-ar sfărîma şi El s-ar nimici pe sine însuşi pentru a-şi manifesta întregul străfund al dumnezeirii Lui, plinătatea fiinţei şi a naturii sale. Da, Domnul se grăbeşte pentru a fi în noi propriul nostru aşa cum El este propriul său. Aici îşi găseşte pe deplin desfătarea şi încîntarea. Un astfel de om este statornic în cunoaşterea şi în iubirea lui Dumnezeu, nedevenind nimic altceva decît ceea ce este însuşi Dumnezeu.**

4. Iubindu-te pe tine însuți, îi iubeşti pe toți oamenii ca pe tine însuți. Cîtă vreme îl iubeşti pe un om oarecare mai puțin decît pe tine însuți, n-ai reuşit să te iubeşti cu adevărat, nu i-ai iubit pe toți oamenii ca pe tine însuți, adică **într-un om pe toți oamenii, într-un om care este om şi Dumnezeu.** **Omul care se iubeşte pe sine însuşi şi pe toți oamenii ca pe sine însuşi este un om drept;** aşa se petrec lucrurile întru dreptate. Dar unii spun: prietenul meu îmi este mai drag pentru că-mi face lucruri bune. [Un astfel de om] este încă nedrept şi nedesăvîrşit. însă trebuie să-l suportăm la fel ca pe oamenii care se îmbarcă şi reuşesc să treacă marea cu un vînt pe jumătate. Aşa sînt oamenii care iubesc un om mai mult decît pe un altul: este natural. Dacă **aş iubi pe cineva aşa cum mă iubesc pe mine însumi şi dacă peste persoana iubită s-ar abate bucurii sau suferințe, dacă ar muri sau ar trăi, acestea mi-ar plăcea ca şi cum mi s-ar întîmpla chiar mie: iată adevărata prietenie.**

5. De aceea sfîntul Paul spune: „Aş vrea să fiu separat veşnic de Dumnezeu pentru prietenii mei" şi pentru Dumnezeu[1].
A fi separat de Dumnezeu doar o clipă înseamnă a fi separat o veşnicie; această dezbinare este suferința iadului. Ce vrea să spună oare sfîntul Paul cînd afirmă că doreşte să fie separat de Dumnezeu? Maeştrii se întreabă de fapt dacă sfîntul Paul se afla pe drumul desăvîrşirii sau era cu totul desăvîrşit. Eu vă spun că era cu totul desăvîrşit, altminteri n-ar fi putut să rostească aceste cuvinte. Vă voi lămuri acum spusele lui Paul prin care el dorea să fie separat de Dumnezeu.

6. Lucrul cel mai înalt şi cel mai neprețuit pe care trebuie să-l împlinească omul este să se lepede de Dumnezeu pentru Dumnezeu[1]. De fapt, sfîntul Paul l-a lăsat pe Dumnezeu pentru Dumnezeu. A lăsat tot ceea ce putea dobîndi de la Dumnezeu, tot ceea ce i-a dat Dumnezeu şi tot ceea ce ar fi putut primi de la Dumnezeu. Lăsînd toate acestea, el l-a lăsat pe Dumnezeu pentru Dumnezeu. **Dumnezeu rămîne în el prin firea care este în El însuşi şi nu printr-o primire de sine însuşi, nici printr-o dobîndire de sine, ci, mult mai mult, în firea care Dumnezeu este în El însuşi**. Nu i-a dat Domnului niciodată nimic şi n-a primit nimic de la El: el este Unul şi o uniune pură. **Omul este aici un om adevărat, peste care nu se abate nici o suferință după cum nici peste ființa dumnezeiască nu se poate abate**. Aşa cum am spus adeseori, există în suflet ceva ce este înrudit cu Dumnezeu, unul şi nu unit. **Este Unul şi nu are nimic în comun cu nimic altceva, nimic în comun cu ceea ce este creat**. **Tot ceea este creat este un nimic**. Toate făpturile îi sînt îndepărtate şi străine. Dacă ar fi astfel omul întreg, ar fi cu totul necreat şi de necreat. Dacă tot ceea ce este trupesc şi lipsit ar fi astfel cuprins în unitate, acesta n-ar fi altceva decît ceea ce este Unitatea. Dacă m-aş găsi măcar o singură clipă în această ființă, nu m-aş mai considera pe mine însumi altceva decît un biet vierme în gunoi.

7. Dumnezeu înzestrează toate lucrurile în acelaşi fel; în măsura în care ele se revarsă din Dumnezeu sînt egale. Da! îngerul, omul şi toate creaturile izvorîte din Dumnezeu sînt egale în întîia revărsare . Cine ar lua lucrurile în clipa primei revărsări, le-ar considera pe toate întru egalitate. Dacă ele sînt egale în timp, ele vor fi şi mai egale în veşnicia dumnezeiască. Să considerăm o muscă în Dumnezeu : este mai nobilă decît cel mai înalt înger considerat în sine însuşi. **Toate lucrurile sînt egale în Dumnezeu şi sînt Dumnezeu însuşi**. Dumnezeu este atît de încîntat în această egalitate, încît îşi răspîndeşte întreaga natură şi ființă în această egalitate, în sine însuşi. Bucuria-i este asemenea încîntării murgului

lăsat să alerge pe un cîmp întins şi neted: el ar zvîcni cu toată forţa şi s-ar avînta în iarba verde -aceasta-i este natura şi încîntarea. Tot astfel ar fi Dumnezeu încîntat şi satisfăcut dacă ar găsi egalitatea. **îi este încîntare deoarece natura şi fiinţa lui se răspîndesc întru egalitate, o egalitate care este El însuşi.**

8. Iar acum o întrebare despre îngeri: îngerii care ne însoţesc, ne slujesc şi ne păzesc au oare în bucuria lor o egalitate mai mică decît cea resimţită de ei înşişi în veşnicie, sau aceasta este mai degrabă ştirbită din pricina lucrării prin care ei ne păzesc şi ne slujesc? Nu este aşa, iată răspunsul meu**. Nici bucuria şi nici egalitatea lor** nu sînt împuţinate din această cauză, deoarece lucrarea îngerilor **este după voinţa lui Dumnezeu**, iar voinţa Lui este lucrarea îngerilor. De aceea îngerul nu este împiedicat prin lucrarea sa pe calea bucuriei şi a egalităţii sale. Dacă Domnul i-ar porunci unui înger să se urce într-un pom pentru a aduna melcii care sînt în el, îngerul ar fi pregătit să-i adune: ar fi fericirea lui şi voinţa lui Dumnezeu.

9. **Omul astfel întemeiat în voinţa lui Dumnezeu nu doreşte nimic decît ceea ce este Dumnezeu şi voinţa sa.** Bolnav fiind, n-ar vrea să fie sănătos. Toate suferinţele îi sînt o bucurie, orice multiplicitate îi este neacoperire şi unitate atunci cînd este întemeiat în voinţa dumnezeiască. Dacă toate suferinţele iadului l-ar încătuşa, nu i-ar fi decît încîntare şi fericire. **El este desprins şi ieşit din sine; va trebui să se desprindă de tot ceea ce va primi.** Dacă ochiul meu trebuie să vadă culoarea, **trebuie să fie desprins de aceasta**. Cînd văd culoarea albă sau albastră, privirea ochiului meu care o vede. adică a celui ce priveşte, este identică cu ceea ce este privit de către ochi. **Ochiul cu care-l văd pe Dumnezeu este acelaşi ochi cu care Dumnezeu mă vede: ochiul meu este acelaşi cu ochiul lui Dumnezeu, o singură privire, o singură cunoaştere, o singură iubire[1].**

10. **Omul astfel întemeiat în iubirea dumnezeiască trebuie să fie mort sieşi şi tuturor lucrurilor create, să se ia în seamă tot atît de puţin pe sine însuşi ca şi cînd s-ar afla la o mie de mile depărtare. Acest om rămîne întru asemănare, în unitate şi egal. Peste el nu se abate neasemănarea. Acest om a trebuit să se lepede de sine şi de lumea întreagă.**
Dacă un om ar avea lumea întreagă şi ar lăsa-o pentru Dumnezeu, găsindu-se gol ca atunci cînd a primit-o, Domnul nostru ar vrea să-i înapoieze această lume şi să-i dea chiar şi viaţa veşnică. Să presupunem acum un alt om care n-ar avea nimic altceva decît o voinţă bună şi ar chibzui în sine astfel: „Doamne, de-ar fi această lume a mea şi altă lume şi încă una" - fiind astfel trei - şi formulîndu-şi pe urmă dorinţele sale: „Doamne, le-aş lăsa pe toate acestea şi pe mine însumi m-aş descoperi pentru a fi ca atunci cînd le-aş fi primit". Acestui om Dumnezeu i-ar dărui tot atît de multe, ca şi cînd [omul nostru] i-ar fi înapoiat toate acestea cu mîna lui. **Un alt om, care n-ar avea nimic nici din cele trupeşti, nici din cele spirituale de**

care să se desprindă şi pe care să le dăruiască, ar fi cel ce s-a lepădat cel mai mult. Totul îi va fi dat celui ce s-a lepădat de sine timp de o clipă. Dacă un om care s-a lepădat de sine timp de douăzeci de ani s-ar lua în seamă doar pentru o clipă, [înseamnă că] el nu s-a lăsat niciodată. Omul care a părăsit [totul] şi s-a lepădat, omul care nu aruncă nici o privire asupra celor lăsate şi rămîne statornic, neclintit în sine însuşi şi nestrămutat, doar despre el putem spune că s-a lepădat.

11. **Pentru ca şi noi să rămînem la fel de statornici şi de neclintiți ca Tatăl veşnic**, aşa să ne ajute Dumnezeu şi înțelepciunea veşnică. Amin.

Predica 13

1. Sfîntul Ioan a văzut un Miel stînd pe muntele Sion, avînd înscris pe frunte numele său şi al tatălui său. Lîngă el se țineau o sută patruzeci şi patru de mii [de persoane][1]. Aşa cum spune, erau feciorelnici cu toții, cîntau un cîntec nou - pe care nimeni altcineva nu-l poate cînta - şi-l urmau oriunde mergea.

2. Maeştrii păgîni afirmă că Dumnezeu a orînduit făpturile astfel încît se găsesc unele deasupra celorlalte, cea de sus atingînd-o pe cea de jos, şi cea de jos pe cea de sus[2]. Cele spuse de ei prin fraze neclare, un alt maestru le spune într-un mod mai deschis: lanțul de aur este natura limpede şi descoperită, înălțată în Dumnezeu, care nu savurează nimic în afara Lui şi care-l cuprinde. Fiecare îl atinge pe un altul, iar cel mai înălțat îşi pune picioarele pe creştetul celui de dedesubt[3]. Nici o creatură nu-l atinge pe Dumnezeu în condiția proprie ei şi **ceea ce este creat trebuie să fie spart pentru ca binele să poată ieşi**

„Şi m-am uitat şi iată Mielul stătea pe muntele Sion..." (BOR).

. Coaja trebuie să fie ruptă în două pentru ca miezul să poată ieşi. Toate acestea vizează o depăşire, deoarece îngerul, în afara acestei naturi neacoperite, nu ştie mai multe decît lemnul [acestui amvon]. Da, fără această natură îngerul nu are mai multe decît o muscă fără Dumnezeu.

3. El spune: „pe munte". Oare cum poate omul să ajungă într-o astfel de puritate ? Erau feciorelnici, sus pe munte, făgăduiți Mielului, **refuzînd făpturile**, urmîndu-L oriunde mergea. Sînt unii care-l urmează pe Miel cîtă vreme le merg bine lucrurile, însă cînd acestea nu mai sînt pe placul lor, se întorc. Nu este ceea ce exprimă fragmentul: „Merg după Miel oriunde se va duce". **Dacă ai fi feciorelnic şi făgăduit Mielului, refuzînd orice creatură, l-ai urma oriunde ar merge. Nu vei fi tulburat cînd suferința se va abate peste tine din pricina prietenilor tăi ori a ispitelor care provin din tine.**

4. El spune: „Erau deasupra". Cel ce este deasupra nu suferă din cauza celui de dedesubt, ci numai cînd un altul este mai sus decît el. Un maestru păgîn spune: „**Cîtă vreme un om este lîngă Dumnezeu, suferința îi este cu neputință"[1].** Omul care este deasupra şi **refuză toate creaturile** nu suferă, întrucît **este făgăduit lui Dumnezeu.** Dacă acesta ar trebui să sufere, însăşi inima

lui Dumnezeu ar trebui să fie atinsă.

5. „Erau pe Muntele Sion." „Sion" înseamnă **contemplație**. „Ierusalim" înseamnă **pace.** Așa cum spuneam nu demult la Sfînta Margareta[2]: **amîndouă îl constrîng pe Dumnezeu; cînd ambele sînt în tine, El trebuie să se nască în tine.** Vă voi povesti o jumătate de parabolă: Domnul nostru umbla prin mijlocul unei mulțimi. A venit la El o femeie care [își] spunea: „De mă voi atinge măcar de haina Lui, mă voi vindeca". Atunci Domnul nostru a spus: „Cine s-a atins de mine?". „Pentru Dumnezeu", a spus sfîntul Petru, „cum poți spune că ai fost atins? Mulțimea te îmbulzește și te împinge"[3].

6. Un maestru spune că **noi trăim din moarte**[1]. Dacă trebuie să mănînc un pui sau un bou, este necesar ca acesta să fie mort. Omul trebuie să-și asume suferința și să urmeze Mielul în suferință sau bucurie. Apostolii au luat asupra lor suferința și bucuria în același fel. De aceea **suferința li s-a părut dulce iar moartea le era la fel de dragă precum viața**[2].

7. Un maestru păgîn aseamănă creaturile cu Dumnezeu. Scriptura spune că **noi trebuie să devenim asemănători cu Dumnezeu**[3]. „Asemănător" este un cuvînt viclean și înșelător. Dacă eu mă asemăn unui om și mi se pare că un om mi se aseamănă, totuși nu sînt acest om care se poartă ca mine : este înșelător. De fapt, multe lucruri se aseamănă cu aurul, însă ele mint, nefiind din aur. Tot astfel, multe lucruri se aseamănă cu Dumnezeu, dar ele mint, nefiind cu totul astfel. Scriptura spune că trebuie să ne asemănăm cu Dumnezeu. Un maestru păgîn afirmă ceva la care a ajuns prin lumina naturală: „Dumnezeu poate suporta tot atît de puțin asemănarea, pe cît rabdă el însuși să nu fie Dumnezeu"[4]. Asemănarea este ceea ce nu există în Dumnezeu. **în dumnezeire și în veșnicie există unitatea**; mai mult, asemănarea nu există în Unul. Dacă aș fi Unul, n-aș fi asemănător. în unitate nimic nu este asemănător ; **în veșnicie îmi este dat să fiu nu asemănător, ci unul.**

8. El spune : „Ei au numele lor și cel al Tatălui lor înscris pe frunte". Care este numele nostru și care este numele Tatălui nostru? Numele nostru este că trebuie să fim născuți, iar numele Tatăl este „a naște" cînd dumnezeirea strălucește din întîia puritate, din plinătatea oricărei purități, după cum am spus la Sfînta Margareta. Sfîntul Filip a spus: „Doamne, arată-ni-l pe Tatăl și ne este de ajuns". Acestea înseamnă în primul rînd că trebuie să fim Tată și în al doilea rînd că trebuie să fim har, deoarece numele Tatălui este „a naște". El naște în mine egalul său.

2. Fii 1, 20: „Potrivit cu așteptarea mea stăruitoare și cu nădejdea mea că întru nimic nu voi fi rușinat, ci întru toată îndrăzneala, întotdeauna ca și acum, Cristos va fi preamărit în trupul meu, fie prin viață, fie prin moarte" (LRC).
Dacă văd o mîncare care îmi este pe potrivă, de aici poate rezulta o iubire. Tot astfel, dacă văd un om care mi se aseamănă, o iubire se va naște. în același fel, **Tatăl ceresc naște în mine egalul său și din această egalitate reiese iubirea care este Duhul Sfînt.** Cine este tată naște în mod natural un fiu. Cel ce ține copilul la botez nu este tatăl său. Boethius spune: „**Dumnezeu este Binele neclintit** care pune în mișcare toate lucrurile"[1]. **Statornicia lui Dumnezeu pune în mișcare toate lucrurile.** Există ceva nespus de fericit care pune în mișcare, împinge și face să alerge toate lucrurile pentru ca acestea să se întoarcă în izvorîrea lor; **însă el rămîne neclintit în sine**

însuşi. Şi cu cît un lucru este mai nobil, cu atît mai mult alergarea lui este **mai statornică**. Străfundul le împinge pe toate. înţelepciunea, Bunătatea şi Adevărul îi adaugă ceva, **Unul nu adaugă nimic decît adîncul fiinţei.**

9. Spune însă: „în gura lor nu s-a aflat minciună"[2]. **Cîtă vreme posed creatura şi ea mă posedă, mă aflu întru minciună:** aceasta nu a fost găsită în gura lor. Este semnul omului bun acela de a-i lăuda pe cei buni. Dacă sînt lăudat de un om bun, sînt lăudat cu adevărat, însă sînt jignit dacă mă laudă omul rău. Cînd mă jigneşte omul rău, sînt lăudat cu adevărat. „Din prisosul inimii vorbeşte gura."[3] E semn că omul este bun ori de cîte ori vorbeşte de bunăvoie despre Dumnezeu, deoarece oamenii vorbesc cu drag despre ceea ce-i preocupă. Meşteşugarii vorbesc cu drag despre meseria lor. Cine se ocupă de predici, vorbeşte cu drag despre ele. **Omul bun nu vorbeşte cu drag decît despre Dumnezeu**.

10. Există în suflet o putere despre care am vorbit adesea: dacă sufletul întreg ar fi astfel, el ar fi necreat şi de necreat. Insă nu este cazul aici. în «cealaltă parte a sa, sufletul **are o privire şi o dependenţă** de timp prin care atinge condiţia creaturii şi este creat. însă intelectul este puterea căreia nimic nu-i este nici depărtat, nici exterior. Ceea ce este dincolo de mări sau la o mie de mile depărtare îi este la fel de cunoscut şi de prezent ca locul unde mă aflu. Această putere este o fecioară care-l urmează pe Miel oriunde merge. Această putere îl ia pe Dumnezeu în întregime neacoperit, în firea sa esenţială: ea este una întru unitate şi nu asemănătoare întru asemănare.

11. Pentru ca şi noi să experimentăm aceste lucruri, aşa să ne ajute Dumnezeu. Amin.

Predica 13 a

1. într-o viziune, sfîntul Ioan a văzut un miel stînd pe Muntele Sion şi alături de el [o sută] patruzeci şi patru de mii de persoane nepămînteşti care nu purtau un nume femeiesc. Toţi erau feciorelnici şi statornici lîngă Miel; oriunde mergea, îl urmau cu toţii cîntînd cu El un cîntec deosebit şi avînd pe fruntea lor înscris numele fiecăruia şi al tatălui lor.[2]
2. Sfîntul Ioan spune că a văzut Mielul stînd pe munte. Eu vă spun că Ioan însuşi era muntele pe care a văzut Mielul, iar **cine vrea să vadă Mielul dumnezeiesc trebuie să fie el însuşi un munte, să parvină la cele mai înalte şi la cele mai pure**. în al doilea rînd, el spune eă Mielul stă în picioare pe munte. Cine stă deasupra altuia atinge cu cele inferioare ale sale cele superioare ale celui de dedesubt. Dumnezeu atinge toate lucrurile şi rămîne neatins. Dumnezeu este în El însuşi o statornicie care cuprinde în sine toate creaturile. Toate creaturile au ceva superior şi ceva inferior; Dumnezeu nu are aşa ceva. Dumnezeu este dincolo de toate lucrurile şi nu este atins nicăieri de nimic. Toate creaturile caută în afara lor ceea ce nu au, una în cealaltă. Dumnezeu nu face aşa ceva. **Dumnezeu nu caută în afara Lui**. Dumnezeu cuprinde în întregime ceea ce au toate creaturile. El este temelia, cercul tuturor creaturilor. Este întru totul adevărat că una există înaintea celeilalte şi că cel puţin una este născută din cealaltă. Cu toate acestea ea nu-i dă fiinţa proprie.

Ea păstrează ceva din ceea ce este al său. Dumnezeu este o statornicie simplă, o sălăşluire în sine însuşi. Orice creatură, considerată după noblețea naturii sale, cu cît sălăşluieşte mai mult

în sine însăşi, cu atît se îndreaptă în afară. O materie simplă ca lutul nu demonstrează nimic altceva decît că este o piatră. însă o piatră nobilă care are o mare putere datorită statorniciei sale şi o sălăşluire în sine însăşi, prin acelaşi fapt ea înalţă capul privind în acelaşi timp în afară. Maeştrii spun că nici o creatură nu are o sălăşluire atît de însemnată în sine însăşi precum trupul şi sufletul, şi tot astfel, nici una nu are o ieşire atît de însemnată ca sufletul în partea superioară.

3. Acum spune: „Am văzut Mielul stînd". De aici am putea desprinde patru învăţături bune. Cea dintîi: Mielul hrăneşte, îmbracă şi face acestea de bunăvoie, ceea ce trebuie să ne capteze înţelegerea deoarece am primit atît de multe de la Dumnezeu şi ne-a făcut acestea cu atîta bunătate. **Toate acestea trebuie să ne constrîngă pentru ca, în toate lucrările noastre, să nu căutăm decît lauda şi gloria Lui**. în al doilea rînd: mielul stătea. Este nespus de plăcut cînd un prieten este lîngă prietenul său. Dumnezeu stă lîngă noi şi rămîne statornic cu noi, stăruitor şi neclintit.
4. El spune : lîngă el era un mare număr [de oameni]: fiecare avea înscris pe frunte numele său şi acela al tatălui său. Cel puţin numele lui Dumnezeu ar trebui să fie înscris în noi. Trebuie să purtăm în noi chipul lui Dumnezeu pentru ca lumina Lui să lumineze în noi, dacă noi vrem să fim Ioan.

1. Expresia rostită în latină este extrasă din lectura făcută în timpul liturghiei. Profetul Isaia spune : „**Scoală-te, Ierusalime, ridică-te şi străluceşte!"**[1]. Din acestea putem desprinde trei sensuri: aşadar, cereţi Domnului harul.
2. „Scoală-te, Ierusalime, ridică-te şi străluceşte!" Maeştrii şi sfinţii afirmă împreună că sufletul are trei puteri, asemă-nîndu-se [Sfintei] Treimi. întîia putere este memoria, adică arta cerească şi ascunsă; îl desemnează pe Tatăl. A doua putere se numeşte *intelligencia,* care este o reprezentare, o cunoaştere, o înţelepciune. Cea de-a treia se numeşte „înţelepciune", o izvorîre a Duhului Sfînt. Neavînd nici un material nou asupra acestui punct, trecem mai departe.
3. „Scoală-te, Ierusalime, ridică-te şi străluceşte!" Alţi maeştri împart şi ei puterile sufletului în trei: pe cea dintîi o numesc irascibilă, aceasta asemănîndu-se Tatălui[2]. Ea se găseşte într-o războire continuă şi mînioasă împotriva răului. Mînia orbeşte sufletul, dar iubirea [domină simţurile][3] [...] Puterea dintîi nu-şi găseşte liniştea decît ajunsă în [locul] cel mai înalt. Dacă ar fi ceva mai presus de Dumnezeu, ea nu L-ar dori. A doua putere nu se îndestulează decît în ceva mai bun decît Dumnezeu, ea nu L-ar dori în nici un chip. Cea de-a treia putere nu se îndestulează decît în bine. Dacă ar fi un bine superior lui Dumnezeu, ea nu L-ar dori în nici un chip. Ea nu se potoleşte decît într-un Bine statornic în care tot binele este cuprins într-o singură fiinţă. Dumnezeu însuşi nu-şi găseşte odihna aici, deoarece El este începutul întregii fiinţe. **Dumnezeu se odihneşte acolo unde este un început şi un sfîrşit la toată fiinţa.**

4. Ierusalim înseamnă înălţime, după cum spuneam la Sfînta Margareta. Celor ce sînt deasupra le spunem să coboare. Celor de jos le spunem să urce. Dacă tu ai fi jos iar eu deasupra ta, eu trebuie să cobor pentru a veni la tine. Aşa face şi Dumnezeu. **Cînd eşti în umilinţă, Dumnezeu coboară şi vine în tine.** Pămîn-tul este cel mai îndepărtat de cer şi s-a ghemuit într-un colţ şi-i este ruşine, vrînd să scape cerului spendid, alergînd dintr-un colţ în altul. Dar oare unde s-ar putea opri? Dacă aleargă-n jos, ajunge la cer. Dacă aleargă-n sus, nu-i poate scăpa nicicînd. Cerul îl împinge într-un ungher imprimîndu-i puterea şi făcîndu-l rodnic. De ce? Deoarece **cele superioare curg în cele de jos**. Există o stea situată sub soare; este steaua cea mai înaltă, mai nobilă decît soarele, care se scurge în soare şi-l luminează, întreaga sa lumină se găseşte în această stea. Ce vrea să spună faptul că soarele nu străluceşte în acelaşi fel ziua şi noaptea ? Soarele, în singurătatea lui, este puternic prin sine

însuşi; însă există un oarecare neajuns în soare şi o ştiţi prea bine: este întunecat la un capăt. In timpul nopţii, luna şi stelele îi iau lumina ducînd-o altundeva; soarele străluceşte într-un alt ţinut. Această stea nu se revarsă numai în soare; ea curge prin soare, prin toate stelele, se scurge în pămînt făcîndu-l rodnic. **Aşa se petrec lucrurile în omul umil şi drept care a aruncat sub el toate creaturile, supunîndu-se lui Dumnezeu. Dumnezeu nu se revarsă în om datorită bunătăţii sale, ci este nevoit să o facă în mod necesar. Dacă vrei să fii deasupra şi înălţat, trebuie să fii dedesubt, departe de tumultul sîngelui şi al cărnii**[1] **căci rădăcina tuturor păcatelor şi necurăţiilor este mîndria tăinuită de unde nu rezultă nimic altceva decît suferinţa şi durerea**
Astfel, umilinţa este rădăcina oricărui bine; despre ea în cele ce urmează.

5. In şcoala pariziană am afirmat că **toate lucrurile sînt împlinite în omul drept şi umil**. Dumnezeu corespunde soarelui. **Cele mai înalte în nepătrunsa sa dumnezeire corespund celor de jos, din profunzimea smereniei**.
Omul cu adevărat umil nu trebuie să-l roage pe Dumnezeu, deoarece îi poate porunci: **înălţimea dumnezeirii nu priveşte decît înspre profunzimea umilinţei**, aşa cum spuneam la Sent Merueren[1]. **Omul umil este unul cu Dumnezeu. Puterea unui om umil asupra lui Dumnezeu este cea pe care El o are asupra lui însuşi; tot ceea ce se găseşte în îngeri îi este propriu omului umil. Ceea ce Dumnezeu lucrează, omul umil lucrează şi el, şi ceea ce este Dumnezeu, şi el este: o singură viaţă şi o singură fiinţă. De aceea spune Domnul nostru iubit: „învăţaţi de la mine căci sînt blînd şi smerit cu inima"**[2].

• 6. Dacă omul ar fi cu adevărat umil, fie că Dumnezeu ar trebui să-şi piardă întreaga-i dumnezeire ieşind cu totul în afară, fie că ar trebui să se răspîndească şi să se reverse în întregime în acesta. Chibzuind ieri seară, mi-a venit o idee: **înălţimea dumnezeirii ţine de umilinţa mea**. **Cînd mă înjosesc, Dumnezeu este înălţat. „Ierusalimul va străluci**", spun Scriptura şi Profeţii. Ieri însă mă gîndeam că Dumnezeu trebuie să fie coborît din înălţime, nu cu totul, ci în chip lăuntric, ceea ce vrea să spună că este un Dumnezeu coborît. Mi-au plăcut atît de mult aceste lucruri, încît le-am notat în cartea mea. Este vorba aşadar de un Dumnezeu coborît, nu cu totul, ci în chip lăuntric, pentru ca noi să fim înălţaţi. Ceea ce era deasupra a devenit interior. **Trebuie să devii lăuntric prin tine însuţi şi în tine însuţi pentru ca El să fie în tine.** Nu că ar trebui să luăm ceva situat deasupra noastră. Nu! Trebuie să luăm din noi, să luăm din noi înşine, în noi înşine.

7. Sfîntul Ioan spune : „Celor ce L-au primit, le-a dat puterea de a deveni fii ai lui Dumnezeu"[1]. Fiii lui Dumnezeu nu sînt născuţi din trup şi sînge, ci din Dumnezeu, nu din afara Lui, ci în El. Iubita noastră Doamnă spune: „Cum se poate ca eu să devin Maica Domnului?"[2] David spune : „Eu astăzi te-am născut"[3]. Ce înseamnă **„astăzi"? Veşnicia.**

Veşnic m-am născut pe mine ca „tu" şi pe tine ca „eu". Cu toate acestea, omului drept şi umil nu-i este îndeajuns să fie Fiul unic pe care l-a născut Tatăl veşnic. El vrea să fie tată şi să pătrundă în egalitatea Tatălui veşnic, vrea să-l nască pe cel din care eu mă nasc din veşnicie. Este ceea ce am spus la Mergarden[4].

„Dumnezeu vine în cele ce-i sînt proprii."[5] însuşeşte-ţi-l pe Dumnezeu şi astfel Dumnezeu va fi propriul tău aşa cum îşi este propriu sieşi. Ceea ce este născut în mine dăinuie. Dumnezeu nu se separă nicicînd de om, oriunde s-ar duce acesta din urmă. Oricît s-ar îndepărta omul de Dumnezeu, El rămîne şi aşteaptă, venindu-i în întîmpinare fără ca omul să ştie. Dacă vrei ca Dumnezeu să fie propriul tău, trebuie să fii propriul său, aşa cum îmi sînt limba şi mîinile, făcînd cu ele ce vreau. Aşa cum puţine lucruri poate face El fără mine, tot la fel de puţine voi putea face şi eu fără Dumnezeu. Dacă vrei ca Dumnezeu să-ţi fie astfel propriu, devino tu propriul său **şi nu păstra nimic altceva în intenţia ta.** El este atunci începutul şi sfîrşitul lucrărilor tale. După cum întreaga-i dumnezeire ţine de faptul că este Dumnezeu, tot astfel Domnul îi acordă dumnezeirea omului care în toate actele sale nu-L vizează şi nu-L iubeşte decît pe El. Tot ceea ce omul înfăptuieşte, [înfăptuieşte şi Dumnezeu] deoarece **umilinţa mea îi dă Domnului dumnezeirea**. „Lumina luminează în întuneric, iar întunericul nu a cuprins-o."[1] Această frază se tîlcuieşte astfel: Dumnezeu nu este numai începutul lucrărilor şi fiinţei noastre, el este de asemenea sfîrşitul **şi liniştea oricărei fiinţe**.

8. Pentru ca să învăţăm de la Isus Cristos lecţia smereniei, aşa să ne ajute Dumnezeu care este Tată, Fiu şi Duh Sfînt. *Deo gracias.*[2]

Predica 15

1. Aceste cuvinte sînt scrise în Evanghelie şi se traduc astfel: „A fost odată un om nobil care **a ieşit din sine** însuşi mergînd într-o ţară străină şi s-a întors [acasă] mai bogat"[1]. Citim însă în Evanghelie că Isus Cristos a spus: „**Nimeni nu poate fi ucenicul meu dacă nu mă urmează**"[2], **dacă nu s-a lăsat pe sine însuşi nereţinînd nimic pentru sine**; **toate sînt ale sale, căci a nu avea nimic înseamnă a avea totul**. **Să te supui Domnului cu dorinţa şi cu inima, să-ţi întocmeşti întreaga voinţă în voinţa lui Dumnezeu, să nu ai nici o privire înspre cele create : oricine a ieşit astfel din el însuşi va fi redat în mod propriu sieşi**.

" 2. Bunătatea însăşi nu linişteşte sufletul; ea îl atrage, este statornică şi priveşte în afară. [...][3] Dacă Domnul mi-ar da vreun lucru în afara voinţei sale, nu l-aş considera în nici un chip; însă **cel mai mic lucru pe care mi l-ar dărui Dumnezeu după voinţa**

lui mă face fericit.

2. Le 14, 27: „Cel ce nu vine după mine nu poate fi ucenicul meu".

3. Toate creaturile izvorăsc din voința lui Dumnezeu. **Dacă aș putea să doresc numai binele dumnezeiesc, voința mea ar fi atît de nobilă, încît Duhul Sfînt s-ar revărsa în ea fără intermediar. Tot binele se revarsă din preaplinătatea dumnezeirii lui Dumnezeu. Da! Numai în unitate savurez voința Domnului, acolo unde Bunătatea divină se odihnește** în toate creaturile. Acolo ea se odihneşte întocmai ca în scopul ultim împreună cu tot ceea ce a dobîndit vreodată ființă şi viață. Acolo trebuie să iubeşti Duhul Sfînt aşa cum este în unitate: nu în el însuşi, ci acolo unde are gustul Bunătății dumnezeieşti, în unitatea în care se revarsă tot binele din preaplinul acestei bunătăți. Acest om se întoarce mai bogat decît era atunci cînd a ieşit. Cel ce a ieşit astfel din sine însuşi va fi redat sieşi într-un mod şi mai propriu. Şi tot ceea ce a lăsat în întregime în multiplicitate, îi va fi din nou înapoiat în simplitate deoarece se regăseşte pe sine însuşi şi toate lucrurile în clipa prezentă a unității. Dacă ar ieşi cineva astfel, s-ar întoarce mai nobil decît era atunci cînd ar fi ieşit. **Acest om trăieşte acum într-o libertate detaşată şi cu totul descoperită, .neavînd nimic căruia să i se supună sau pe care să-l posede mai mult sau mai puțin: tot ce-i este propriu lui Dumnezeu îi este propriu**.

4. In acest sens soarele corespunde lui Dumnezeu: **înaltul profunzimii sale nepătrunse corespunde adîncului celui mai de jos al smereniei. Da! Omul umil nu are nevoie să ceară toate acestea: el îi poate porunci lui Dumnezeu**. înălțimea dumnezeirii nu poate privi decît înspre adîncul smereniei: **omul umil este unul cu Dumnezeu** şi nu [sînt] doi. Puterea unui astfel de om este la fel de mare ca aceea pe care o are El asupra sieşi. Acum, tot binele care se află în toți îngerii şi sfinții îi este propriu aşa cum îi este propriu lui Dumnezeu. Dumnezeu şi omul umil sînt întru totul unul şi nu doi, deoarece ceea ce Dumnezeu săvîrşeşte, şi el săvîrşeşte, ceea ce vrea Dumnezeu, şi el vrea, ceea ce este Dumnezeu, şi el este: **o trăire şi o ființă**.

Pe Dumnezeu [cel viu]: **dacă acest om ar fi în iad, Dumnezeu ar trebui să meargă înspre el în iad, iar acesta ar deveni o împărăție cerească.** Trebuie să facă acest lucru în mod necesar, neputînd altfel: acest om este ființa dumnezeiască şi ființa dumnezeiască este acest om. **Aici se petrece sărutarea dintre unitatea dumnezeirii şi omul umil deoarece virtutea numită umilință este înrădăcinată în străfundul dumnezeirii, sădită în ea, pentru a-şi dobîndi ființa în Unul veşnic şi nu altundeva**. Spuneam la Paris, într-o şcoală, că toate lucrurile sînt cu adevărat împlinite în omul umil. Şi de aceea vă spun că omului cu adevărat umil nimic nu-i poate dăuna, nimic nu-l poate rătăci, deoarece nu există nici un lucru care să nu fugă dinaintea celui ce-l nimiceşte. **înaintea unui astfel de om toate lucrurile create o iau la fugă pentru că ele nu sînt nimic în ele însele. De aceea omul umil fuge de tot ceea ce l-ar putea rătăci de Dumnezeu. Iată de ce fug şi eu dinaintea cărbunelui încins care**

vrea să mă nimicească vrînd să-mi ia ființa.
5. Mai spune: „Un om a ieşit". Aristotel a scris o carte unde a vrut să vorbească despre toate lucrurile. Iată ce spune el despre acest om: *homo* îl desemnează pe omul care a primit o formă care îi dă ființa şi viața, lui şi tuturor creaturilor raționale sau irașionale - irașionale fiind creaturile trupeşti, cele raționale fiind îngerii[1]. Aristotel spune: aşa cum toate făpturile sînt cuprinse de îngeri în chip intelectual prin imagini şi forme, aşa cum îngerii cuprind prin intelect fiecare lucru cu deosebirile sale, tot astfel omul cuprinde în chip intelectual imaginea şi forma fiecărui lucru în deosebirea sa (lucru pentru care îngerul este nespus de încîntat, fiind o minune pentru oricine n-a savurat şi n-a fost niciodată încercat de acestea). Iată ce face pentru Aristotel un om dintr-un om: faptul că el cunoaşte toate formele şi toate imaginile. In aceasta un om este om. Este explicația cea mai înaltă pe care Aristotel a putut-o da despre om.

6. Să vă explic la rîndul meu ce este omul. *Homo* înseamnă omul căruia îi este atribuită o substanță care îi dă ființa, viața şi ființa intelectuală. Omul intelectual este cel care se cuprinde pe sine însuşi în mod intelectual,.fiind detaşat în sine însuşi de orice materie şi de orice formă. **Cu cît este mai detaşat de toate lucrurile şi întors înspre sine însuşi, cu atît mai mult el cunoaşte în mod limpede şi intelectual toate lucrurile în sine însuşi fără nevoia de a ieşi: cu atît mai mult este un om.**

7. Insă mă întreb: cum se poate ca **detaşarea de o cunoaştere, [care trebuie să fie] fără forme şi fără imagine,** să-l facă să înțeleagă în sine însuşi toate lucrurile fără vreo ieşire sau fără vreo schimbare? Vă răspund: acestea provin din simplitatea cunoaşterii. **Deoarece cu cît omul este mai curat şi mai simplu el în el însuşi, cu atît mai mult înțelege în sine însuşi, prin modul simplificării, orice multiplicitate şi rămîne neschimbat în sine.** Boethius afirmă că „Dumnezeu este Binele imobil, întemeiat în sine însuşi, netulburat şi neclintit, punînd în mişcare toate lucrurile"[1]. **Cunoaşterea simplă este atît de limpede în ea însăşi, încît această cunoaştere cuprinde fără mijlocire ființa lui Dumnezeu, limpede şi neacoperită**. în această revărsare ea primeşte natura dumnezeiască aşa cum o face îngerul, motiv pentru care de altfel îngerii **au o bucurie atît de mare**. Pentru a putea vedea un înger, omul ar fi în stare să rămînă o mie de ani în iad. **Această cunoaştere este atît de pură şi de limpede în sine însăşi, încît tot ceea ce omul ar vedea într-însa ar fi un înger**.

8. Ascultați cu o atenție sporită pentru a înțelege cele spuse de Aristotel în cartea *Metafizicii* **despre spiritul detaşat**. Cel mai mare printre maeştrii care au vorbit vreodată despre ştiința naturală se pronunță despre spiritele detaşate, spunînd că ele nu sînt forme ale nici unui lucru, întrucît **îşi iau ființa fără mijlocire din revărsarea dumnezeirii**. Tot astfel **se întorc revăr-sîndu-se înspre interior**, primind revărsarea dumnezeiască dea-supra îngerilor, contemplînd ființa neacoperită a lui Dumnezeu neîngrădit. **Această ființă neacoperită şi pură este numită de Aristotel un „ceva".** Este lucrul cel mai însemnat pe care Aristotel l-a spus vreodată în ştiințele naturale şi doar în Duhul Sfînt poate spune un maestru ceva mai înalt. Vă spun însă că acest om nobil nu se îndestulează în ființa pe care

îngerii o cuprind fără formă şi de care ei depind fără mijlocire : nu-l satisface decît Unul unic.

9. Am mai vorbit, de asemenea, despre întîiul principiu şi despre scopul final. Tatăl este principiul dumnezeirii deoarece El se cuprinde pe sine însuşi în sine însuşi. Din El purcede Cuvîntul veşnic care rămîne lăuntric, iar Duhul Sfînt izvorăşte din amîndoi rămînînd lăuntric. Tatăl nu generează Duhul, fiind scopul dumnezeirii şi al tuturor creaturilor; el rămîne lăuntric acolo unde este liniştea netulburată şi odihna celor ce au primit vreodată fiinţa.
începutul este cu totul [orientat] în vederea scopului deoarece **cele ce au dobîndit vreodată fiinţa intelectuală îşi găsesc liniştea în scopul final.** Scopul final al fiinţei este întunecimea sau necunoaşterea ascunsei dumnezeiri, care străluceşte în lumina necuprinsă de întuneric[1]. De aceea spune Moise: „Cel ce m-a trimis la voi, cel ce este fără nume, cel ce este negaţia oricărui nume şi care nu a avut nicicînd vreun nume"[2]. De aceea prorocul spune: „Cu adevărat eşti un Dumnezeu ascuns"[3] în străfundul sufletului, acolo unde străfundul sufletului şi al lui Dumnezeu sînt un singur lucru. **Cu cît te căutăm mai mult, cu atît te găsim mai puţin**. Caută-l astfel încît să nu-L găseşti niciodată. **Dacă nu-L cauţi îl găseşti.**
9. Pentru ca astfel să-L căutăm încît **să rămînem veşnic în El**, aşa să ne ajute Dumnezeu. Amin.

Predica 16 a[1]

1. Un maestru spune : dacă toate mijlocirile ar fi luate dintre mine şi acest zid, dacă aş fi [zugrăvit] pe zid, eu însumi n-aş fi în zid. Nu la fel stau lucrurile în privinţa celor spirituale: **întotdeauna unul este în celălalt. Cel ce primeşte este cel ce este primit, deoarece nu se primeşte decît pe sine.** Este subtil. Celui ce înţelege acest lucru i-am predicat îndeajuns. Totuşi, încă ceva despre **imaginea din suflet.**

2. Sînt mulţi maeştri care vor să spună că această imagine este născută din voinţă şi din cunoaştere, însă nu este aşa. Eu spun mai degrabă că această imagine este o expresie de sine însăşi, fără voinţă şi fără cunoaştere. Vă propun o comparaţie. Consideraţi oglinda aşezată înaintea mea: vrînd-nevrînd, eu sînt reprezentat în oglindă fără concursul voinţei şi al cunoaş-terii de mine însumi. Această imagine nu provine nici din oglindă, nici din ea însăşi. Ea provine în întregime din cel ce-i dă fiinţa şi natura. Cînd oglinda este luată din faţa mea, eu nu mai sînt reprezentat în oglindă, deoarece **sînt imaginea însăşi.**

3. încă o asemănare: cînd creanga se înfiripă din arbore, ea îi poartă numele şi fiinţa. Ceea ce iese rămîne înăuntru şi ceea ce rămîne înăuntru este ceea ce iese în afară. Astfel, ramura este propria ei expresie[2].
„florile sînt fructe",

4. Tot astfel vă vorbesc despre imaginea din suflet**. Ceea ce iese este ceea ce rămîne lăuntric şi ceea ce rămîne lăuntric este ceea ce iese în afară**. Această imagine este Fiul Tatălui, sînt eu însumi şi este [înţelepciunea Tatălui]. Dumnezeu să fie lăudat pentru toate acestea acum şi în veac. Amin. **Cine nu înţelege să nu-şi facă griji.**[3]

Predica 16 b

1. Expresia rostită în limba latină şi pe care o citim în epistola de azi poate fi spusă despre sfîntul Augustin şi despre toate sufletele bune şi sfinte[1]. Acestea se aseamănă cu un vas de aur trainic, durabil şi împodobit cu noblețea pietrelor prețioase. Din pricina nobleței lor, nu-i putem cuprinde pe sfinți într-o singură comparație. De aceea îi comparăm cu pomii, cu soarele, cu luna. Sfîntul Augustin se aseamănă unui vas de aur trainic şi durabil, împodobit cu noblețea pietrelor prețioase. Iar acestea le putem spune **despre fiecare suflet bun şi sfînt care s-a lepădat de toate lucrurile,** asumîndu-le în veşnicia lor. Cine renunță la lucrurile considerate în accidentalitatea lor, le așează acolo unde ele sînt o ființă pură şi sînt veşnice.

2. Orice vas are două însuşiri: el primeşte şi conține. Desigur, există o diferență între vasul trupesc şi vasul sufletesc. De exemplu, vinul este în butoi şi nu butoiul în vin. în plus, vinul nu este în butoi ca într-o doagă. Căci dacă vinul ar fi în butoi aşa cum este în doagă, omul nu l-ar putea bea. Altfel se petrec lucrurile în cazul vasului spiritual. Tot ce este primit se află în vas şi vasul în el, şi este vasul însuşi. Tot ce primeşte vasul spiritual aparține naturii sale. **Natura lui Dumnezeu este aceea de a se dărui fiecărui suflet bun, iar natura sufletului este aceea de a-l primi pe Dumnezeu:** iată cea mai nobilă înfăptuire a sufletului despre care putem vorbi. în acest mod, sufletul poartă în el imaginea dumnezeiască şi-i este asemănător lui Dumnezeu.
Sir 50, 6-11: „Ca vasul cel de aur, bătut şi împodobit cu tot felul de piatră scumpă"

Imaginea nu poate fi fără asemănare, însă asemănarea poate fi de bună seamă fără nici o imagine. Să considerăm două ouă: ele sînt la fel de albe, dar [asta nu înseamnă că] unul este [neapărat] imaginea celuilalt. Căci cine trebuie să fie imaginea altuia, trebuie să provină din aceeaşi natură, să fie născut din el şi asemănător lui.

3. Orice imagine are două însuşiri. Cea dintîi: imaginea îşi ia ființa fără mijlocire şi dincolo de voință, din acela a cărui imagine este, deoarece ea purcede în mod natural şi provine din natură aşa cum ramura provine din pom. Cînd chipul se află în fața unei oglinzi, vrînd-nevrînd, el trebuie să se reprezinte în oglindă. Insă natura nu se răsfrînge în imaginea din oglindă: doar gura, nasul, ochii şi toate înfățişările chipului se reprezintă în ea. Dumnezeu a păstrat pentru sine faptul că acolo unde se răsfrînge o face cu întreaga lui natură, cu tot ceea ce este şi cu tot ceea ce poate înfăptui, reprezen-tîndu-se în întregime dincolo de voință. Imaginea călăuzeşte voința, iar voința o urmează. Imaginea îşi are întîia izvorîre din natură şi atrage la sine tot ceea ce natura şi ființa pot înfăptui. Natura se răspîndeşte în întregime în imagine, conti-nuînd însă să rămînă în ea însăşi.

Maeştrii nu situează imaginea în Duhul Sfînt, ci mai degrabă în Persoana a doua, căci Fiul îşi are prima izvorîre din natură. De aceea, El este numit în sens propriu „imaginea" Tatălui, ceea ce nu putem spune despre Duhul Sfînt: el este în mod precis o înflorire din Tatăl şi din Fiul, avînd cu amîndoi o singură natură. Totuşi, voința nu este o mijlocire între imagine şi natură. într-adevăr, nici cunoaşterea, nici ştiința şi nici înțelepciunea nu pot fi în acest caz nişte mijlociri, deoarece imaginea dumnezeiască izvorăşte nemijlocit din rodnicia naturii. Dacă există vreo mijlocire a înțelepciunii, atunci ea este imaginea însăşi. De aceea, în dumnezeire, Fiul este numit înțelepciunea Tatălui.

4. Trebuie să ştiți că imaginea simplă dumnezeiască, întipărită în adîncul naturii [sufletului], se primeşte pe sine nemijlocit, iar cele mai lăuntrice şi mai nobile ale naturii [dumnezeieşti]

se reprezintă în modul cel mai propriu în imaginea sufletului. Aici nu poate interveni nici mijlocirea voinței, nici a înțelepciunii, așa cum am spus mai devreme. Dacă înțelepciunea este mijlocire, ea este imaginea însăşi[1]. Aici Dumnezeu este fără mijlocire în imagine, iar imaginea este nemijlocit în Dumnezeu. Cu toate acestea, Dumnezeu este mult mai nobil în imagine decît este imaginea în Dumnezeu. Aici imaginea nu-l ia pe Dumnezeu ca fiind Creator, ci ca ființă intelectuală, şi cele mai nobile ale naturii [dumnezeieşti] se reprezintă în modul cel mai propriu în imagine[2]. Aceasta din urmă este imaginea naturală a lui Dumnezeu pe care a întipărit-o în toate sufletele în mod natural. însă nu-i pot atribui mai multe acestei imagini; dacă aş face-o, ea ar trebui să fie Dumnezeu, dar nu este, pentru că în acest caz Dumnezeu n-ar fi Dumnezeu[3].

5. A doua însuşire a imaginii trebuie remarcată în faptul asemănării. Luați aminte cu precădere la două lucruri. Cel dintîi: imaginea nu este nimic prin ea însăşi; şi [al doilea]: nu este pentru sine însăşi. Aşa cum imaginea receptată în ochi nu provine din ochi şi nu-şi are ființa în ochi, ea depinde şi este legată de cel a cărui imagine este. Iată de ce imaginea nu provine din sine însăşi, nu este pentru sine, ci provine în mod propriu din cel a cărui imagine este şi tot lui îi aparține. Imaginea îşi ia ființa din el şi nu din sine însăşi.

6. Acum ascultați-mă cu atenție. Trebuie să înțelegeți sensul cel mai propriu al imaginii în patru moduri sau chiar în mai multe. (1) Imaginea nu este prin ea însăşi, nici pentru ea însăşi. (2) Ea provine numai din acela a cărui imagine este şi-i aparține cu tot ceea ce este
. (3) Imaginea nu este şi nu are nimic din cele străine obiectului său. (4) Ea îşi ia ființa fără mijlocire din acela a cărui imagine este: are o aceeaşi ființă cu el, fiind ființa însăşi. Nu am vorbit aici despre lucruri pe care le expunem doar în şcoli; acestea pot fi rostite de la amvon, ca o învățătură[1].

7. Mă întrebați adesea **cum trebuie să trăiți**. Luați aminte cu atenție: trebuie să trăieşti aşa cum au fost prezentate mai înainte imaginile. **Trebuie să fi al Lui, trebuie să fi pentru El; nu trebuie să provii din tine, nici să fii pentru tine, nici al nimănui**. Cînd am sosit ieri în acest convent, am văzut nişte salvii şi alte flori deasupra unui mormînt. Mi-am spus că aici zace prietenul drag al cuiva şi de aceea această bucată de pămînt îi este şi mai dragă. Cine are un astfel de prieten drag, iubeşte tot ceea ce este al lui şi nu iubeşte cele ce-i sînt împotrivă. Iată de ce putem să facem o comparație cu cîinele, un animal lipsit de judecată. Acesta îi este atît de credincios stăpînului încît urăşte tot ceea ce-i este potrivnic. în schimb, îi iubeşte pe prietenii stăpînului său, indiferent dacă aceştia sînt bogați sau săraci. într-adevăr: dacă ar fi un nevoiaş la casa unui stăpîn, acesta i-ar fi mai drag decît regele sau împăratul care i-ar fi potrivnici. Vă spun cu adevărat: dacă ar fi posibil ca un cîine să fie credincios numai pe jumătate stăpînului său, atunci el, pe jumătate, s-ar urî pe sine însuşi.
8. Unii se plîng că nu au parte nici de viața lăuntrică, nici de ardoare, nici de suavitate, nici de vreo consolare particulară de la Dumnezeu
. Aceşti oameni sînt cu adevărat nedrepți, însă îi suportăm aşa cum sînt, deşi există ceva mai bun decît ei. într-adevăr vă spun: ori de cîte ori se reprezintă în tine un lucru care nu este Cuvîntul veşnic sau percepi vreun lucru în afara acestui Cuvînt, acesta nu poate fi niciînd atît de bun încît să nu fie si nedrept. **De aceea, este drept doar acel om care a renunțat la toate lucrurile create şi, în aceeaşi perspectivă, fără nici o percepție exterioară a celor din jur, este**

îndreptat înspre Cuvîntul veşnic, formîndu-se şi reformîndu-se întru dreptate[1]. **Un astfel de om primeşte acolo unde Fiul însuşi primeşte şi este Fiul însuşi.** Scriptura spune: „**Nimeni nu-l cunoaşte pe Dumnezeu, decît numai Fiul"**[2] **şi, de aceea, dacă vreţi să-l cunoaşteţi pe Dumnezeu, nu trebuie doar să vă asemănaţi Fiului, ci să fiţi Fiul însuşi.**

9. Numai că unii vor să-l vadă pe Dumnezeu cu ochii lor aşa cum văd o vacă, şi să-l iubească aşa cum o iubesc. Vaca este iubită pentru lapte, pentru brînză şi **pentru folosul propriu**. La fel sînt cei ce-l iubesc pe Dumnezeu în vederea bogăţiei exterioare sau pentru consolarea lăuntrică. Ei nu-l iubesc pe Dumnezeu într-un mod drept, ci **îşi iubesc folosul propriu**. Da! într-adevăr: **tot ce urmăreşti prin intenţia ta nu este Dumnezeu însuşi şi nicicînd nu poate fi atît de bun, încît să nu constituie o piedică în faţa celui mai înalt adevăr**[3].

10. **Şi aşa cum spuneam mai devreme, sfîntul Augustin se aseamănă unui vas de aur: închis în partea de jos şi deschis în partea de sus. Tot aşa să fii şi tu. Dacă vrei să fii aşezat cu sfîntul Augustin în sfinţenia sfinţilor, inima ta trebuie să fie zăvorită înaintea creatului, luîndu-l pe Dumnezeu aşa cum este în El însuşi.**

2. Mt 11, 27 : „Nici pe Tatăl nu-l cunoaşte nimeni decît numai Fiul" (BOR).

Iată de ce bărbaţii se aseamănă puterilor superioare şi sînt cu capul descoperit, în timp ce femeile se aseamănă puterilor inferioare, fiind mereu cu capul acoperit . **Puterile sublime sînt deasupra timpului, deasupra locului, găsindu-şi obîrşia fără mijlocire în fiinţa sufletului**. Ele se aseamănă bărbaţilor, care sînt mereu descoperiţi. De aceea lucrarea lor este veşnică. Un maestru spune că toate puterile inferioare ale sufletului, în măsura în care au atins timpul sau locul, şi-au pierdut puritatea feciorelnică şi nu pot fi atît de descoperite şi de rafinate, încît să poată parveni vreodată la puterile superioare. însă şi puterilor inferioare, prin întipărire, le va fi dată o imagine asemănătoare.

11. **Trebuie să fii „trainic şi durabil", adică egal în bucurie şi în durere, în fericire şi în nefericire. Trebuie să ai în „noblețea ta toate pietrele preţioase", adică în tine să sălăşluiască toate virtuţile şi din tine să se reverse în mod esenţial**. Trebuie să treci prin toate virtuţile şi să mergi dincolo de ele, să le asumi numai în străfundul unde ele sînt una cu natura dumnezeiască. Şi cu cît eşti mai mult unit decît îngerul cu natura dumnezeiască, cu atît mai mult el va primi prin tine. Pentru ca şi noi să devenim Unul, aşa să ne ajute Dumnezeu. Amin.

Predica 17

1. Am rostit în limba latină cuvintele pe care Domnul nostru le spune în Evanghelia lui: **„Cine-şi urăşte sufletul în lumea aceasta îl va păstra pentru viaţa veşnică"**[1].

2. Luaţi aminte la aceste cuvinte: ce trebuie să înţelegem cînd spune că „omul trebuie să-şi urască sufletul"? **Cine îşi iubeşte sufletul în viaţa lumii acesteia care este supusă morţii, îl va pierde în viaţa veşnică**. **Dar acela care în viaţa pieritoare îşi urăşte**

sufletul îl păstrează pentru viața veşnică.

3. Din ceea ce ne spune Domnul nostru despre suflet trebuie să desluşim două lucruri. Un maestru spune: cuvîntul „suflet" nu vizează adîncul sufletului şi nu atinge natura acestuia[2]. De aceea un alt maestru spune că **cel ce scrie despre lucrurile mişcătoare nu atinge nici natura, nici adîncul sufletului**[3]. De aceea, cine vrea să numească sufletul după simplitatea, puritatea şi neacoperirea care este în sine însuşi, nu-i va găsi vreun nume. De fapt, cînd îl numim „suflet" este ca şi cum l-am numi pe cineva „dulgher": nu-l numim nici „om", nici „Henric", adică nu-l chemăm după ființa sa propriu-zisă. în aceste cazuri îl numim după lucrarea sa. Dar iată în fond ce vrea să spună Domnul nostru: **cine îşi iubeşte sufletul în puritatea lui, în natura sa simplă, acela îl urăşte şi îl duşmăneşte îmbrăcat în haina-i trecătoare**; **îl urăşte**, este trist şi dezamăgit deoarece această haină este mult prea departe de lumina pură care este sufletul în sine însuşi

1. In 12, 25: „**Cine îşi iubeşte viața o va pierde, şi cine îşi urăşte viața în lumea aceasta şi-o va păstra pentru viața veşnică"** (LRC).

4. Maeştrii noştri numesc sufletul „foc" din pricina puterii, a căldurii şi a strălucirii care sînt în el. Alți maeştri afirmă că sufletul este o scînteie a luminii cereşti. Un al treilea grup spune că este o lumină. Un al patrulea afirmă că este un spirit. Iar cei din urmă spun că sufletul este un număr[1]. De fapt, nimic în lume nu este atît de descoperit şi de limpede ca numărul. De aceea ei vroiau să-l numească prin ceva care este descoperit şi limpede. îngerii au număr - putem spune, de fapt, „un înger, doi îngeri"; tot astfel, şi lumina are număr. De aceea, îl numim prin ceea ce este mai descoperit şi mai limpede, dar tot nu atingem încă adîncul sufletului. Dumnezeu este fără nume. El nu are nume şi este de negrăit. Iar sufletul, în străfundul său, este şi el de negrăit ca şi Dumnezeu.

5. Dar, cum vă spuneam, există un al doilea motiv pentru care **sufletul trebuie să [se] urască**. Cuvîntul care numeşte sufletul, îl vizează încă în închisoarea trupului; **de fapt, tot ceea ce sufletul poate gîndi despre sine este situat în încătuşarea acestui trup[2].** însă cînd sufletul mai aşteaptă ceva de la lucrurile de jos ale lumii şi chiar le atrage în el prin intermediul simțurilor, el devine imediat prea îngust. Căci cuvintele sînt neputincioase în a numi orice natură aflată deasupra sufletului.

6. Iar acum trei motive pentru care sufletul trebuie să se urască pe sine însuşi. Cel dintîi: în măsura în care este al meu, deoarece cînd este al meu nu este al lui Dumnezeu[3]. Al doilea motiv: în măsura în care [sufletul] nu este cu totul întocmit, înrădăcinat şi reformat în Dumnezeu

: „Cuvîntul care numeşte sufletul, îl vizează încă în închisoarea trupului, ceea ce înseamnă că sufletul *nu poate fi obiectul gîndirii sale în întreaga sa ființă* cîtă vreme se află în închisoarea acestui trup"

. Augustin spune: „**Cine vrea ca Dumnezeu să fie propriul lui, trebuie să devină mai întîi el însuşi propriu lui Dumnezeu şi aşa trebuie să fie în mod necesar"**[1]. Al treilea motiv: atunci cînd sufletul se savurează pe sine însuşi ca suflet şi îl gustă pe Dumnezeu înrîurit în suflet **nu este bine. Sufletul trebuie să-l savureze pe Dumnezeu în Sine însuşi** căci El îi este în întregime deasupra. Iată de fapt ce spunea Cristos [prin

cuvintele]: „**Cine îşi iubeşte sufletul îl va pierde**".

7. **Lucrurile care în această lume aparţin sufletului şi înspre care acesta priveşte, cele care îl atrag şi pe care le percepe, pe toate trebuie să le urască**. Un maestru afirmă că **sufletul, considerat în ceea ce are mai pur şi mai înalt, este deasupra lumii**. Doar iubirea îl atrage înspre lume. Uneori, această iubire poate fi naturală cînd este îndreptată înspre trup. Alteori, sufletul îndrăgeşte creaturile printr-o iubire binevoitoare, în acest sens un maestru spune: **aşa cum ochiul nu are nimic în comun cu muzica şi nici urechea cu culoarea, tot astfel sufletul în natura sa nu are nimic în comun cu ceea ce este lumesc**. De aceea maeştrii în ştiinţele naturale afirmă că trupul este mult mai mult în suflet decît sufletul în trup[2]. Aşa cum vasul conţine vinul şi nu vinul conţine vasul, tot astfel, **sufletul conţine trupul mai mult decît trupul sufletul.** Natura sufletului este dezbrăcată de tot ceea ce el iubeşte în această lume. Un maestru spune: natura sufletului şi desăvîrşirea sa naturală sînt ca el să devină o lume intelectuală unde Dumnezeu a format imaginea tuturor lucrurilor[3]. **Cine afirmă că a ajuns la natura sa, acela trebuie să găsească reprezentate în sine toate lucrurile cu aceeaşi puritate cu care ele sînt în Dumnezeu.** Nu trebuie să le găsească aşa cum ele sînt în natura lor, ci aşa cum sînt în Dumnezeu

. Nu există nici un spirit, nici un înger care să atingă adîncul sufletului sau natura lui. însă în lumea intelectuală sufletul ajunge în principiul, în începutul de unde Dumnezeu izvorăşte cu bunătate în toate creaturile. Acolo sufletul asumă toate lucrurile în Dumnezeu, nu în limpezimea lor naturală, ci în limpezimea simplă, aşa cum sînt ele în Dumnezeu[1].
[O comparaţie se impune:] Dumnezeu a creat lumea ca în cărbune. în acest sens putem spune că imaginea care este în aur este mai trainică decît cea formată în cărbune. Tot astfel, lucrurile care sînt în suflet sînt mai pure şi mai nobile decît în această lume. Materia din care Dumnezeu a creat toate lucrurile este şi mai precară decît cărbunele faţă de aur. De fapt, cine vrea să facă o ulcea trebuie să ia nişte argilă, aceasta fiind materia pe care o lucrează şi căreia îi dă o formă. Aceasta este în ulcea mai nobilă decît materia. Zicîndu-vă acestea, vreau să spun că toate lucrurile sînt cu mult mai nobile în lumea intelectuală - care este sufletul - decît în lumea aceasta. Asemenea imaginii gravate şi întipărite în aur, tot astfel se găseşte în suflet imaginea simplă a tuturor lucrurilor. Un maestru spune: „Sufletul este înzestrat cu posibilitatea ca toate lucrurile să-şi găsească întipărite imaginea în el"[2]. Un altul spune: „Sufletul nu a parvenit niciodată în natura sa descoperită fără a găsi în sine forma tuturor lucrurilor, în lumea de necuprins a intelectului". Nici un gînd nu se poate înălţa pînă acolo. Grigore spune: „Cele pe care le spunem despre Dumnezeu le îngăimăm atunci cînd trebuie să le punem în cuvinte"[3].

8. O ultimă vorbă despre suflet: „Voi, fete ale Ierusalimului nu mă priviţi astfel pentru că sînt neagră. Soarele m-a înne grit şi fiii mamei mele au luptat împotrivă-mi"[4]. [Scriptura vorbeşte în acest caz despre fiii lumii. Acestora, sufletul le spune: soarele, bucuria acestei lumi, el m-a iluminat şi m-a atins, întunecîndu-mă şi dîndu-mi o tentă brună. Culoarea brună nu este o culoare perfectă: este în acelaşi timp luminoasă şi întunecoasă. Oricîtă lumină s-ar afla în

sufletul care lucrează şi gîndeşte prin puterile sale, aceasta este amestecată. De aceea spune: fiii mamei mele au luptat împotrivă-mi. Fiii, adică puterile inferioare ale sufletului, luptă împotriva lui şi îl atacă. Tatăl ceresc este tatăl nostru, iar creştinătatea ne este mama. Oricît ar fi aceasta de frumoasă şi de împodobită, oricît ar fi de folositoare în lucrările sale, este tot nedesăvîrşită. De aceea spune: „O, cea mai frumoasă dintre femei! Ieşi afară şi pleacă"[1]. Lumea aceasta trecătoare este asemenea unei femei, pentru că este firavă. Dar de ce spune oare „cea mai frumoasă între femei" ? îngerii sînt mai frumoşi şi mult mai presus de suflet. De aceea spune „cea mai frumoasă - adică în lumina sa naturală - ieşi afară şi pleacă!": ieşi din lumea aceasta şi părăseşte toate înclinările sufletului. Şi dacă cele sufleteşti mai sînt încă atinse de vreun lucru al acestei lumi, sufletul trebuie să-l urască.
9. Rugați-vă Domnului nostru preaiubit ca să ne putem urî sufletul îmbrăcat în această haină [trecătoare] pentru a-l păstra în viața veşnică. Aşa să ne ajute Dumnezeu. Amin.

Predica 18

1. Domnul nostru „s-a dus într-o cetate numită Naim şi cu El împreună mergeau ucenicii lui şi multă mulțime. Iar cînd s-a apropiat de poarta cetății", cîțiva oameni ieşeau purtînd un tînăr mort, singurul fiu al unei văduve. Domnul nostru s-a apropiat şi, atingînd targa unde zăcea mortul, a zis: „Tinere, îți zic scoală-te"[1]. Tînărul s-a ridicat şi a început imediat să vorbească, asemănîndu-se astfel Cuvîntului veşnic care l-a înviat.

2. După cum spuneam: „S-a dus într-o cetate". Cetatea reprezintă sufletul bine orînduit, întărit şi ocrotit împotriva tuturor lipsurilor. **Un astfel de suflet a scos din sine orice multiplicitate şi, acordîndu-se, este întărit în mîntuirea lui Isus, învăluit şi îmbrățişat în lumina dumnezeiască.** De aceea spune profetul: „**Dumnezeu este un zid în jurul Sionului**" . înțelepciunea veşnică spune: „în mod asemănător, mă voi odihni din nou în oraşul binecuvîntat şi sfințit"[3]. **Nimic nu odihneşte şi nu uneşte atît de mult ca asemănarea.** De aceea, orice asemănare este lăuntrică şi strîns legată [de obiectul asemănării].

Sufletul este binecuvîntat numai în Dumnezeu şi nu-şi găseşte odihna în nici o creatură. Iată de ce spune: „In mod asemănător, mă voi odihni din nou în oraşul binecuvîntat şi sfințit". Orice sfințenie vine de la Duhul Sfînt. Natura nu face salturi. Ea îşi începe lucrarea pornind de la cele mai de jos şi lucrează înspre cele mai înalte[1]. Maeştrii spun că **aerul n-ar deveni niciciînd foc, dacă n-ar fi mai întîi micşorat şi încălzit.** Duhul Sfînt răpeşte sufletul, îl luminează întru lumină şi har, purtîndu-l înspre cele mai înalte. De aceea spune: „în mod asemănător, mă voi odihni din nou în oraşul binecuvîntat şi sfințit". **în măsura în care sufletul se odihneşte în Dumnezeu, Dumnezeu se odihneşte în el. Dacă el se odihneşte doar în parte în Dumnezeu, tot în parte Dumnezeu se va odihni în el. Dacă se odihneşte cu totul în Dumnezeu, şi Dumnezeu se va odihni cu totul în suflet**. De aceea înțelepciunea veşnică spune: „Trebuie să mă odihnesc, în mod asemănător".

3. Maeştrii spun că dintre toate culorile curcubeului, verdele şi galbenul sînt atît de îngemănate şi de apropiate una de cealaltă, îneît nici o privire, oricît de iscusită ar fi, nu le poate distinge. La fel, natura lucrează asemănîndu-se primei izvo-rîri, căreia îngerii înşişi i se aseamănă. Nici măcar Moise nu a avut curajul să scrie despre aceşti îngeri din cauza slăbiciunii inimii oamenilor, de teamă că cei din urmă li se vor închina: iată cît de mult se aseamănă îngerii primei izvorîri. Un mare învăţat spune că îngerul cel mai ales dintre spirite este atît de aproape de întîia izvorîre, atît de asemănător lui Dumnezeu şi puterii sale, îneît a creat lumea întreagă şi toţi îngerii care-i sînt inferiori[2]. De aici reiese o bună învăţătură: **Dumnezeu este atît de slăvit, de pur şi de simplu**, încît îi încredinţează celei mai alese creaturi lucrarea pe care un rege ar încredinţa-o guvernatorului său în ţara lui. El spune: „în **mod asemănător, mă voi odihni din nou în oraşul binecuvîntat şi sfinţit".**

4. Am vorbit mai devreme despre **poarta prin care Dumnezeu se revarsă, adică despre bunătate.** însă fiinţa se menţine în sine însăşi fără a curge în afară; mai mult, ea curge înăuntru. Tot astfel, unitatea care se menţine una în sine însăşi şi faţă de toate lucrurile nu se comunică celor din afară. Dar **bunătatea este cea care curge şi se comunică tuturor creaturilor. Fiinţa este Tatăl, unitatea este Fiul împreună cu Tatăl, iar bunătatea este Duhul Sfînt.** Dar Duhul Sfînt răpeşte sufletul - adică „oraşul sfinţit" - în cele mai pure şi mai alese, atrăgîndu-l astfel în originea lui, adică în Fiu. Fiul îl răpeşte mai departe în obîrşia Sa, adică în Tatăl, în Adînc, în Principiul de unde Fiul îşi primeşte fiinţa şi unde, în mod asemănător, înţelepciunea veşnică „se odihneşte din nou", „într-un oraş binecuvîntat şi sfinţit", în cele mai intime.

5. Acum însă spune: „Domnul nostru s-a dus într-o cetate numită Naim". Naim înseamnă „pui de porumbel" şi semnifică **simplitatea.** în alergarea lui, sufletul nu trebuie să se mulţumească cu capacitatea posibilului, atunci cînd doreşte să fie unul în Dumnezeu. [Naim] înseamnă, de asemenea, „şuvoi de apă", semnificînd astfel că omul trebuie să fie neclintit în faţa păcatelor şi a lipsurilor. „Ucenicii" sînt lumina dumnezeiască care trebuie să curgă ca un şuvoi în suflet. „Mulţimea" reprezintă virtuţile despre care am vorbit altă dată. Sufletul trebuie aşadar să urce printr-o dorinţă arzătoare şi, în privinţa virtuţilor celor mai însemnate, să depăşească cu mult vrednicia îngerilor. Astfel ajungem la „poarta" care este iubire şi uniune, „poarta" prin care era scos [din oraş] tînărul mort, fiul văduvei. Domnul nostru s-a apropiat şi a atins targa pe care zăcea. însă de felul cum s-a apropiat şi l-a atins nu voi vorbi acum: mai bine să vorbim acum despre „tinere, scoală-te!".

6. Era fiul unei văduve. Bărbatul îi murise şi de aceea i-a murit şi fiul. Singura fiică a sufletului este voinţa şi celelalte puteri; ele sînt una în cele mai lăuntrice ale intelectului. Intelectul este omul în suflet. Deci dacă tatăl este mort, atunci şi fiul este mort. Domnul nostru i se adresează fiului mort: „Tinere, ţie îţi spun scoală-te!". Cuvîntul veşnic care vieţuieşte, în care trăiesc toate lucrurile şi care le susţine pe toate, a rostit viaţa în cel ce era mort: „Iar el s-a ridicat şi a început să vorbească". **Cînd acest Cuvînt vorbeşte în suflet iar sufletul răspunde în Cuvîntul Viu, atunci Fiul începe să prindă viaţă în suflet.**

7. Maeştrii se întreabă care dintre cele trei puteri este mai însemnată: aceea a plantelor, a cuvintelor sau a pietrelor? Să cugetăm puţin înainte de a decide. Plantele au o mare putere. Se povesteşte că şarpele se lupta cu o nevăstuică. Nevăstuica a fugit şi s-a întors cu o plantă învelită în ceva şi a aruncat-o asupra şarpelui; acesta a plesnit şi a murit. De unde avea nevăstuica această înţelepciune? Din faptul că ea cunoştea puterea plantei. In această

[povestire] se află multă înţelepciune. **Cuvintele conţin la rîndul lor o mare putere; am putea face minuni prin cuvinte. Toate cuvintele îşi trag puterea din întîiul Cuvînt**. Şi pietrele au o mare putere care provine din asemănarea pe care stelele şi puterile cereşti o săvîrşesc într-însele. Deoarece **cel ce se aseamănă lucrează în cel ce i se aseamănă**, tot astfel **sufletul trebuie să se înalţe în lumina lui naturală mai presus de toate, înspre cele mai pure, pentru a intra în lumina îngerească**. Prin această lumină sufletul ajunge în lumina dumnezeiască ţinîndu-se între cele trei lumini care se încrucişează, în înalt, unde se întîlnesc luminile. Numai aici Cuvîntul veşnic rosteşte viaţa în suflet. Numai aici, sufletul prinde viaţă şi răspunde în Cuvînt.
8. Pentru ca şi noi să devenim un răspuns adresat Cuvîntului veşnic, aşa să ne ajute Dumnezeu. Amin.

Predica 19

1. Domnul nostru spune: „**Stai în uşa templului Domnului, pronunţă şi rosteşte Cuvîntul**"[1]. Cînd Tatăl ceresc rosteşte un cuvînt, îl rosteşte veşnic. în acest Cuvînt se consumă toata puterea lui. în Cuvînt, îşi rosteşte întreaga natură dumnezeiască şi toate făpturile. Cuvîntul rămîne ascuns în suflet, astfel încît omul nu-l cunoaşte şi nu-l ascultă **decît dacă îi permitem să fie desluşit** în adîncime. Altfel, El nu poate fi ascultat. **Mai mult: toate glasurile, toate zgomotele, trebuie sa dispară, iar acolo, în adînc, trebuie să se aştearnă o linişte limpede, o mare tăcere**. Dar nu voi zăbovi mai mult asupra acestui sens.

2. Şi acum: **„Stai în uşă**". Cel ce stă în picioare are toate membrele bine orînduite. [Profetul] vrea să spună că partea cea mai înaltă a sufletului trebuie să fie mereu înălţată. Tot ce este orînduit trebuie să fie aşezat dedesubtul celui ce îi este superior. Nici o creatură nu este pe placul lui Dumnezeu daca lumina naturală din care sufletul îşi ia fiinţa nu străluceşte peste ea şi dacă lumina îngerească nu străluceşte deasupra luminii sufletului, pregătindu-l şi predispunîndu-l pentru ca lumina dumnezeiască să poată lucra în el. **Dumnezeu nu lucrează în cele trupeşti, ci în cele veşnice.** De aceea sufletul trebuie să fie recules, înălţat şi să fie un singur spirit. Acolo lucrează Dumnezeu, acolo îi sînt pe plac toate lucrările omului. Nici o lucrare nu i-ar place vreodată Domnului fără să fie săvîrşită acolo.

3. Deci, **„stai în uşa templului Domnului**". Casa lui Dumnezeu este unitatea fiinţei sale. **Cine este unul, dăinuie [ca] unul în mod desăvîrşit**. Iată de ce unitatea se ţine aproape de Dumnezeu, îl unifică şi nu-i adaugă nimic. Acolo Dumnezeu sălăşluieşte în cele mai intime, în acel *esse* al său, cu totul în sine însuşi şi niciodată în afară[1]. în curgerea sa, curge în afară. Curgerea constituie bunătatea lui, aşa cum am spus despre cunoaştere şi iubire[2]. Cunoaşterea separă, căci este mai bună decît iubirea. Dar pentru că „doi" este mai bine decît „unu", cunoaştere" atrage iubirea în ea. Iubirea înnebuneşte după bunătate, se alipeşte de ea, şi astfel, prin iubire, sînt legat de poartă; dacă n-ar fi cunoaşterea, iubirea ar fi oarbă. Chiar şi piatra are o iubire: iubirea ei caută pămîntul. Dacă rămîn alipit de bunătate în întîia ei revărsare, luîndu-l pe Dumnezeu în măsura în care este bun, eu iau poarta, însă nu-l iau pe Dumnezeu. Cunoaşterea este mai bună decît iubirea, deoarece o călăuzeşte. Iubirea însă are nevoie de dorinţă, de intenţie. Cunoaşterea, în schimb, nu adaugă nici un gînd. Ea separă

mai departe, se desprinde, aleargă înainte atingîndu-l pe Dumnezeu descoperit şi-l cuprinde doar pe El în ființa lui.

4. „Doamne, casei tale i se cuvine sfințenia" ca să te putem lăuda în ea şi să ne fie o casă de rugăciune „întru lungime de zile"[3]. Nu mă refer la zilele de aici. Cînd spun „lungime fără lungime", aceasta este lungimea; cînd spun „lățime fără lățime", aceasta este lățimea „Dumnezeu, sub aspectul Binelui, este principiul revărsării exterioare, în timp ce sub aspectul caracterului său propriu este principiul fierberii în sine însuşi ce se raportează în mod cauzal şi exemplar la revărsarea în exterior. Iată de ce emanarea Persoanelor în Dumnezeu este prioritară, cauza şi modelul creației"
. Cînd spun „tot timpul" mă refer la ceva dincolo de timp: cu totul deasupra celor de jos, căci după cum am spus, **în cele de sus nu se găseşte nici „aici", nici „acum".**

5. 0 femeie l-a întrebat pe Domnul nostru unde trebuie să ne rugăm. Atunci Domnul nostru i-a răspuns: „**Vine ceasul şi acum este, cînd adevărații închinători se vor închina Tatălui în duh şi în adevăr [...] Duh este Dumnezeu" şi de aceea trebuie să-l rugăm în duh şi adevăr**[1]. Noi nu sîntem ceea ce este adevărul însuşi: noi sîntem adevărați, dar în noi se află şi neadevăr. Nu aşa stau lucrurile în Dumnezeu. In întîia-i izvorîre, unde adevărul izvorăşte şi irumpe, sufletul trebuie să se țină în poarta casei Domnului, să pronunțe şi să rostească Cuvîntul. Tot ce este în suflet trebuie să cuvînte şi să laude, dar nimeni nu trebuie să audă această voce. După cum spuneam despre îngerii care-l înconjoară şi-l îmbrățişează pe Dumnezeu în corul înțelepciunii, în tăcere şi în linişte, Domnul vorbeşte în suflet şi se rosteşte în întregime în el. Acolo Tatăl îl naşte pe Fiu şi are atîta încîntare în Cuvînt, atîta bucurie, încît nu se opreşte niciodată din rostirea acestui Cuvînt care este dincolo de timp. Aceste cuvinte sînt în perspectiva spuselor noastre: **„Casei tale i se cuvine sfințenia" şi lauda. Nimic altceva să nu fie înăuntru decît ceea ce te laudă.**

6. învățații se întreabă : cine-l laudă pe Dumnezeu? **Asemănarea.** In acest fel, **tot ceea ce în suflet i se aseamănă lui Dumnezeu îl laudă; însă ceea ce se deosebeşte nu îl laudă.** Imaginea în care pictorul şi-a întipărit întreaga-i artă îşi laudă maestrul: a făcut-o asemănătoare sieşi şi celor din inima lui. Asemănarea imaginii îşi laudă **fără cuvinte** maestrul. Ceea ce putem lăuda prin cuvinte, ceea ce gura noastră poate lăuda, reprezintă un lucru neînsemnat. Odată, Domnul nostru a spus : „Voi vă închinați, însă **nu ştiți cui să vă închinați**. Vin însă adevărații închinători şi se vor închina Tatălui **în duh şi adevăr**"[2]. Ce este rugăciunea? Dionisie spune că rugăciunea este o înălțare intelectuală înspre Dumnezeu[1]. Un păgîn afirmă că „Dumnezeu acceptă să lucreze acolo unde se găseşte spiritul, unitatea, veşnicia"[2], însă acolo unde carnea se împotriveşte spiritului, unde risipirea se împotriveşte unității şi timpul se împotriveşte veşniciei, Dumnezeu nu poate lucra, El nu poate pătrunde. Şi mai mult: **toată încîntarea, satisfacția, bucuria şi bunăstarea pe care le putem avea trebuie să dispară**. Cine vrea să-l laude pe Dumnezeu trebuie să fie sfînt, recules, un singur spirit, în nimic exterior, purtat în asemănare în veşnica

veşnicie dincolo de toate lucrurile. Nu mă gîndesc numai la făpturile create, ci la **tot ceea ce stă în puterea sufletului să depăşească**, dacă vrea. Cîtă vreme mai este ceva deasupra sufletului şi un [intermediar] înaintea lui Dumnezeu, sufletul nu a ajuns încă în „lungime de zile" în adînc.

7. Sfîntul Augustin spune: „Cînd lumina sufletului străluceşte **peste creaturile** care îşi trag fiinţa din ea, **este dimineaţă**. Cînd lumina îngerească străluceşte peste lumina sufletului pe care o cuprinde, este mijlocul dimineţii"[3]. David spune : „Cărarea omului se măreşte şi creşte înspre amiază"[4]. Cărarea este frumoasă şi prietenoasă, tainică şi plăcută. Să continuăm: cînd lumina dumnezeiască străluceşte peste lumina îngerească, cînd lumina sufletului şi lumina îngerească sînt cuprinse în lumina dumnezeiască, este amiaza. Atunci ziua este în înaltul ei şi este, în culmea ei, cea mai desăvîrşită deoarece soarele este cel mai sus, revărsîndu-şi strălucirea peste stele, iar acestea peste lună, pentru ca toate să fie orînduite sub soare. Astfel, lumina dumnezeiască a cuprins în sine lumina îngerului şi a sufletului, pentru ca toate să fie orînduite şi îndreptate înspre înalt, lăudîndu-l pe deplin pe Dumnezeu. **Nu mai este nimic care să nu-l laude pe Dumnezeu**. **Toate îi sînt asemănătoare şi, cu cît i se aseamănă mai mult, cu atît sînt mai pline de Dumnezeu şi-l laudă cu desăvîrşire.**

8. Domnul nostru spune: „**Trebuie să locuiesc cu voi, la voi în casă"**[1]. Să-i cerem Domnului Dumnezeului nostru să locuiască cu noi, aici pe pămînt, pentru ca şi noi să locuim cu El în veşnicie. Aşa să ne ajute Dumnezeu. Amin.

Predica 20 a

1. Sfîntul Luca scrie în Evanghelie: „într-o seară, un om oarecare a pregătit o cină sau un ospăţ"[1]. Cine l-a pregătit? Un om. Ce vrea [sfîntul Luca] să spună prin „cină"? Un maestru ne învaţă că „cina" înseamnă o mare iubire, deoarece Dumnezeu nu permite nimănui să intre, decît intimilor săi. în al doilea rînd, el vrea să arate **cît trebuie să fie de curaţi cei care se vor bucura de această cină.** Niciodată nu se lasă seara fără ca o zi întreagă să nu se fi scurs. Dacă n-ar fi soarele, nu s-ar face niciodată zi. Cînd se înalţă soarele, sîntem în lumina dimineţii. Pe urmă aceasta străluceşte din ce în ce mai mult, pînă cînd vine amiaza. La fel, lumina dumnezeiască se înalţă în suflet, luminînd din ce în ce mai mult puterile sufletului, pînă la amiază. **în nici un chip nu se face ziua spirituală în suflet dacă el n-a primit lumina dumnezeiască**. în al treilea rînd, el arată că cine vrea să primească cu vrednicie cina, trebuie să vină de cu seară. Cînd apune lumina acestei lumi e seară. însă David spune: „**El urcă pe înserate şi numele său este Domnul**"[2]. Tot astfel, pe înserate, Iacob s-a întins pe jos şi a adormit[3]. Aceasta înseamnă liniştea sufletească. în al patrulea rînd, vrea să spună, în acord cu sfîntul Grigore, că după cină nu mai este nici o masă. Cina oferită de Dumnezeu este atît de gustoasă şi îndestulătoare, încît nimeni din cei ce se ospătează n-ar mai putea pofti vreodată o altă masă[1]. Sfîntul Augustin spune : „Astfel este

Dumnezeu: **cine îl cuprinde nu-şi poate găsi altundeva odihna**"[2]. Tot el spune: „Doamne, dacă pleci de la noi, dă-ni-te nouă ca un alt «tu», ori nu ne vom afla tihna niciodată; nu dorim nimic altceva în afara ta"[3]. Un sfînt vorbeşte **despre sufletul iubitor de Dumnezeu spunînd că-l constrînge pe Dumnezeu la tot ceea ce vrea şi-l înnebuneşte cu totul, astfel încît El nu-i poate refuza nimic din tot ceea ce este.** Dumnezeu pleacă într-un mod şi se dăruieşte în altul. Se îndepărtează ca Dumnezeu şi om, şi se dăruieşte ca Dumnezeu şi om, **ca un alt sine însuşi**, într-o receptivitate ascunsă. **în general, nu lăsăm de bunăvoie ca lucrurile sfinte descoperite să fie atinse şi privite**. De aceea **[Domnul] s-a înveşmîntat cu haina pîinii întocmai aşa cum hrana trupească se transformă în sufletul meu, astfel încît nu rămîne nici un ungher al naturii mele care să nu fie unit cu ea.** Căci în natură există o putere care separă de cele rudimentare aruncîndu-le în afară şi le înalţă pe cele nobile aşa încît nicăieri să nu rămînă un loc, nici cît vîrful unui ac, care să nu fie unit. Ceea ce am mîncat acum cincisprezece zile, este tot atît de unit cu sufletul meu, ca şi cele primite în trup de la maica mea. La fel se petrec lucrurile cu cel care primeşte această hrană în mod curat: aşa cum trupul şi sîngele sînt una cu sufletul meu, şi el va fi în mod veritabil unul cu ea.

2. A fost un om care nu avea nici un nume; acest om este Dumnezeu. Un maestru spune despre prima cauză că se află deasupra numelui[4]. Limbajul este neputincios înaintea debordării purităţii fiinţei Sale. Omul poate vorbi despre lucruri în trei moduri: în primul rînd, prin cele ce sînt deasupra lucrurilor. în al doilea rînd, cu ajutorul celor ce le sînt egale. în al treilea rînd, prin însăşi actul acestor lucruri[1]. Vă dau o comparaţie: **cînd soarele extrage seva cea mai nobilă din rădăcină înspre ramuri, purtînd-o înspre înflorire, puterea celui dintîi este deasupra**. Vă spun că tot astfel lumina dumnezeiască lucrează în suflet. în ceea ce sufletul exprimă despre Dumnezeu, sensul cel mai propriu al adevărului fiinţei sale nu este cuprins; nimeni nu poate spune în sens propriu ce este Dumnezeu. Uneori spunem că un lucru se aseamănă altuia. **Deoarece toate creaturile îl cuprind doar întrucîtva pe Dumnezeu, ele nu-l pot manifesta.** Un pictor care a pictat o imagine perfectă îşi arată prin aceasta arta lui. Totuşi, nu o putem recunoaşte în întregime din această pictură. Nici o creatură nu-l poate exprima pe Dumnezeu deoarece ea nu este receptivă la ceea ce El este. Dumnezeu şi omul au pregătit o cină; omul este nenumit, căci nu are nume. Sfîntul Augustin spune: **„Ceea ce spunem despre Dumnezeu nu este adevărat, este însă adevărat ceea ce nu spunem despre El"**[2]. Ceea ce spunem că este Dumnezeu, El nu este; ceea ce nu spunem despre El, se află în El mai însuşit decît ceea ce spunem că este. Cine a pregătit acest ospăţ? Un om: un om care este Dumnezeu. Regele David spune : „O, Doamne, cît este de mare, cît de îmbelşugat şi cît de plăcut ospăţul pe care l-ai pregătit, nu celor ce se tem de tine, ci celor ce te iubesc"[3]. Gîndindu-se la această masă, sfîntul Augustin spune că este înfricoşat şi nu o savurează. Atunci a auzit a voce din înălţime care-i spunea: „Eu sînt hrana celor adulţi: creşte, devino adult şi mănîncă. **Nu trebuie să-ţi închipui că eu mă voi preschimba în tine; tu eşti cel ce trebuie să te transformi în mine**"[4]. Cînd Dumnezeu lucrează în suflet, în căldura încinsă, **sufletul este purificat şi este îndepărtat tot ceea ce nu se aseamănă**

în el [cu Domnul], întru limpedele adevăr!

„Desigur, nu este o parte neînsemnată a cunoaşterii atunci cînd din adâncuri respirăm pe culmi şi înainte de a cunoaşte ceea ce este Dumnezeu, cunoaştem ceea ce nu este.")
: „Cît este de mare mulțimea bunătății Tale, Doamne, pe care ai pregătit-o celor ce se tem de Tine, pe care ai făcut-o celor ce nădăjduiesc în Tine, înaintea Fiilor oamenilor!" (BOR).

Sufletul pătrunde mai mult în Dumnezeu decît mîncarea în noi. mica scînteie a Sufletul se transformă în Dumnezeu. Există o putere în suflet care, fiind unită cu Dumnezeu, face să cadă cele rudimentare: este vorba despre sufletului. Sufletul meu devine unul cu Dumnezeu, mai mult decît hrana devine una cu trupul meu.

3. Cine a pregătit acest ospăț? Un om. Ştii cumva ce nume poartă? **Omul fără nume**. Acest om l-a trimis pe slujitorul său. Sfîntul Grigore spune: „Acest slujitor îi desemnează pe predicatori"[1], într-un alt sens, acest slujitor îi reprezintă pe îngeri, în ceea ce mă priveşte, eu mă gîndeam că **slujitorul acesta este mica scînteie a sufletului creată de Dumnezeu, aflîndu-se într-o lumină întipărită de sus şi care este o imagine a naturii dumnezeieşti**. Scînteia se luptă mereu cu ceea ce nu este dumnezeiesc, nefiind o putere a sufletului, aşa cum ar vrea unii învățați. **Ea este mereu, chiar şi în iad, înclinată înspre Dumnezeu**. Maeştrii spun: lumina, în natura ei, se află într-o încleştare continuă ; se numeşte *sinderesis* şi înseamnă unire sau întoarcere, înfăptuieşte două lucrări. Cea dintîi este o împotrivire în fața celor necurate. Cea de-a doua țintește mereu înspre Bine, acesta fiindu-i nemijlocit întipărit în suflet, chiar şi în al acelora ce sînt în iad. Iată de ce este un mare ospăț al înserării.

4. îi spune slujitorului: „Ieşi şi cheamă-i să vină pe cei ce sînt invitați: totul este pregătit". Tot ceea ce El este, sufletul primeşte. Cele pe care le doreşte sufletul sînt deja pregătite. Cele date de Dumnezeu sînt într-o devenire continuă: devenirea sa este înnoită, proaspătă, în întregime în clipa sa veşnică. Un mare învățat ne spune: „Ceea ce văd este purificat şi spiritualizat în ochiul meu; lumina care pătrunde în ochi n-ar lumina nicicînd sufletul meu fără puterea care se găseşte deasupra ei"[2]. Sfîntul Augustin afirmă că scînteia se află în adevăr mai mult decît în tot ceea ce omul ar putea învăța vreodată. Fie o luminare aprinsă: spunem că o luminare o poate aprinde pe cealaltă. în mod necesar, astfel trebuie să se petreacă lucrurile: ceea ce arde este deasupra. Tot astfel, în cazul celui ce ia o torță stinsă nu demult, încă înroşită şi fumegînd şi o ridică înspre o altă flacără: lumina coboară pentru a o aprinde pe cealaltă. Spunem în general că un foc aprinde un alt foc. Nu sînt de acord. De bună seamă, un foc se aprinde pe sine însuşi. Pentru ca ceva să aprindă focul, trebuie să fie deasupra lui, aşa cum cerul este rece şi nu arde: el aprinde focul prin atingerea îngerească. Tot astfel, sufletul se pregăteşte prin exercițiu pentru a fi învăluit de sus în jos. Acestea provin din lumina îngerească.

5. îi spune slujitorului: ieşi şi cheamă-i pe cei invitați spu-nînd: „**Veniți, că iată toate sînt gata".** însă unul spune : „**Mi-am cumpărat nişte case şi nu pot veni**"[1]. **Aceştia sînt oamenii alipiți de griji; ei nu vor lua parte niciodată la această cină.** Un altul răspunde: **„Mi-am cumpărat cinci perechi de boi". Cele cinci perechi** mă poartă cu gîndul

la **cele cinci simțuri**, fiecare dintre ele avînd două [organe diferite], chiar şi în cazul limbii. Iată de ce, cînd Domnul i-a zis femeii despre care am vorbit alaltăieri „cheamă-l pe bărbatul tău", ea i-a răspuns zicînd„n-am bărbat". El i-a zis: ai spus adevărul: „Cinci bărbați ai avut şi cel pe care îl ai acum nu-ți este bărbat"[2]. Acestea înseamnă că acela ce trăieşte după cele cinci simțuri, nu va mînca nicidecum la această masă. Al treilea spune: „M-am însurat şi nu pot veni**". Sufletul este într-adevăr bărbat cînd este întors înspre Dumnezeu. Cînd sufletul este aplecat înspre cele de jos, se numeşte „femeie". însă cînd îl cunoaştem pe Dumnezeu în el însuşi şi-l căutăm în interiorul nostru, sîntem bărbați**. în Legea Veche era interzis ca omul să se îmbrace cu haine femeieşti şi femeia cu haine bărbăteşti. Cînd femeia este bărbat, ea pătrunde nemijlocit în Dumnezeu. însă cine caută cu privirea ceva din afară este femeie.

6. Aşa vorbeşte Domnul: „**Cu adevărat, nici unul dintre bărbații aceia care au fost chemați nu va gusta din cina mea"[3].**
îi spune slujitorului: mergi pe străzile strimte şi largi, pe lîngă garduri şi pe străzile lungi. Cu cît ceva este mai îngust, cu atît este mai larg. „Pe lîngă garduri": unele puteri sînt îngrădite într-un anumit loc: prin puterea care văd, nu aud şi prin cea prin care aud, nu văd. La fel stau lucrurile în cazul celorlalte puteri. Cu toate acestea, deşi sufletul se află în fiecare mădular, o anumită putere nu este legată de nimic.

7. Aşadar, cine este slujitorul? El reprezintă îngerul şi predicatorul, însă mă gîndeam că **slujitorul este scînteia**. îi spune deci slujitorului: „întoarce-te înspre garduri şi adu înăuntru patru feluri de oameni: orbii, şchiopii, bolnavii şi pe cei suferinzi. Cu adevărat, nimeni, nicicînd nu va mînca la masa mea". Pentru ca şi noi să putem îndepărta cele trei obstacole şi să devenim astfel nişte bărbați, aşa să ne ajute Dumnezeu. Amin.

Predica 20 b

1. „Un om a făcut o cină, un ospăț mare."[1] Cine dă un ospăț de dimineață, invită tot felul de oameni. La un ospăț de seară, invită însă oamenii mai însemnați, care-i sînt dragi sau prieteni intimi. Astăzi, în creştinătate, celebrăm ziua în care Domnul nostru a pregătit o cină pentru ucenicii săi - prietenii săi intimi - şi în care le-a dăruit trupul sfînt ca hrană. Acesta este primul punct.
Un alt punct despre cină. înainte de venirea serii, trebuie să fie o dimineață şi o amiază. Lumina dumnezeiască se înalță în suflet producînd dimineața, iar sufletul urcă în lumină, în lărgimea şi înălțimea amiezii. Tuturor le urmează seara. Despre seară putem vorbi într-un alt sens. Cînd apune lumina aceasta, se înserează. **Cînd apune întreaga lume din suflet, se înserează, iar sufletul îşi găseşte liniştea.** Sfîntul Grigore vorbeşte şi el despre cină: „Dacă mîncăm dimineața, ne aşteaptă o altă masă. **Cinei însă nu-i urmează nici o altă masă"[2].** Cînd sufletul se hrăneşte la ospățul de seară, iar scînteia inimii cuprinde lumina dumnezeiască, el nu mai are nevoie de o altă masă, nu caută

nimic în afara cinei, ținîndu-se în întregime în lumina dumnezeiască. Sfîntul Augustin spune: „Doamne, dacă pleci de la noi, dă-ni-te într-un altul [ca] tine însuți căci nu aflăm desfătarea decît în tine şi nu te dorim decît pe tine"[1].

Domnul nostru pleacă de la ucenicii lui ca Dumnezeu şi om, dîndu-li-se înapoi ca Dumnezeu şi om, însă într-un alt mod şi sub o altă formă. întocmai cum un lucru sfînt este închis într-un sipet de cleştar sau în altceva pentru a nu fi văzut sau atins, tot aşa Domnul nostru ni s-a dat într-un alt sine însuşi. Dumnezeu se dăruieşte ca hrană, cu tot ceea ce este, în ospățul de seară prietenilor dragi. Sfîntului Augustin îi este teamă în fața acestei cine, însă o voce i-a şoptit în spirit: „Sînt hrana celor adulți; creşte, devino mare, mănîncă-mă. Nu Eu mă voi preschimba în tine, ci tu vei fi cel transformat în mine"[2]. Din mîncarea şi băutura pe care le-am asimilat acum cincisprezece zile, o putere a sufletului a preluat cele mai pure şi cele mai fine introducîndu-le în trupul meu şi unindu-le cu ceea ce este în mine. Nimic nu rămîne în afara acestei uniuni, chiar dac-ar fi cît vîrful unui ac. Şi totul îmi este unit în mod atît de propriu încît sînt asemenea celor primite în trupul mamei mele care mi-a insuflat cea dintîi viața. Intr-un mod nespus de însuşit, puterea Duhului Sfînt ia cele mai limpezi, mai fine şi mai înalte, adică scînteia sufletului, introducîndu-le pe toate în ardoarea iubirii. Tot astfel se petrec lucrurile într-un arbore: puterea soarelui preia din rădăcina arborelui cele mai limpezi şi cele mai fine [seve] conducîndu-le pînă în ramuri: şi aşa avem floarea. Tot aşa, de fiecare dată, mica scînteie a sufletului este purtată înspre lumină, în Duhul Sfînt şi astfel înspre cauza primă, devenind nespus de unită cu Dumnezeu. Năzuind atît de mult înspre Unul, ea este una cu Dumnezeu într-un mod mai însuşit decît este hrana cu trupul meu; da! şi cu atît mai mult, cu cît această hrană este mult mai pură şi mai nobilă. De aceea spune: **„un mare ospăț de seară**". David spune : „**Doamne, cît de mare şi de variată este desfătarea cinei pe care ai ascuns-o celor ce le este teamă de tine"**[3].

Cei ce primesc această hrană cu frică, nu o savurează în sens propriu. Trebuie să o primim în iubire. De aceea, un suflet iubitor de Dumnezeu are o asemenea putere asupra lui Dumnezeu, încît El trebuie să i se dea în întregime.

2. Sfîntul Luca spune: „Un om a dat o mare cină". Omul este fără nume şi fără egal: el este Dumnezeu. Dumnezeu nu are nici un nume. Un maestru păgîn spune că nici un limbaj nu poate plăsmui un cuvînt care să-l exprime în sens propriu pe Dumnezeu, din cauza înălțimii şi purității ființei sale[1]. Cînd vorbim despre arbore, o facem cu ajutorul lucrurilor care sînt deasupra lui, de exemplu, soarele care lucrează în arbore. Iată de ce, în sens propriu, nu putem spune nimic despre Dumnezeu, căci deasupra lui Dumnezeu nimic nu există. **Dumnezeu nu are cauză.** Pe de altă parte, noi vorbim despre lucruri prin egalități. De aceea, nu putem vorbi în sens propriu despre Dumnezeu pentru că nu-i sîntem egali. In al treilea rînd, omul vorbeşte despre lucruri considerîndu-le în act[2]. De exemplu, cînd vorbim despre măiestria artistului, ne pronunțăm asupra imaginii pe care a pictat-o. Pictura ne dezvăluie înțelepciunea maestrului. Toate creaturile sînt prea mărunte pentru a-l dezvălui; **toate sînt un nimic față de Dumnezeu.** De aceea nici o creatură nu poate rosti nici măcar un cuvînt despre lucrările divine. De aceea Dionisie spune că „**oricine vrea să-l exprime pe Dumnezeu greşeşte, fiindcă nu spune nimic din ceea ce este al Său"**[3]. Cine nu vrea să

vorbească despre El are dreptate, căci nici un cuvînt nu-l poate rosti pe Dumnezeu. Mai mult: **El se exprimă pe sine însuşi**. De aceea spune David : „**întru lumina ta vom vedea lumina"**[4]. Luca spune: „**un om". Este unul şi e un om fără egal şi se ţine deasupra tuturor lucrurilor.**

3. Domnul l-a trimis pe slujitorul lui. Sfîntul Grigore spune că acest slujitor reprezintă ordinul predicatorilor[5]. Eu vorbesc despre un alt slujitor care este îngerul. Să tratăm acum însă despre slujitorul de care am vorbit adesea: intelectul, în mărginirea sufletului, unde acesta **atinge natura dumnezeiască şi este o imagine a lui Dumnezeu.** în această lumină, sufletul comunică cu îngerii şi chiar cu îngerii din iad care şi-au păstrat totuşi noblețea naturii lor. Acolo se găseşte acea scînteie neacoperită, lipsită de orice suferință, îndreptată înspre ființa dumnezeiască. **Ea se aseamănă şi îngerilor buni** care lucrează în mod statornic în Dumnezeu, primesc în Dumnezeu şi poartă toate lucrurile înapoi înspre Dumnezeu, primindu-l pe Dumnezeu de la Dumnezeu în Dumnezeu. Scînteia sufletului, care se aseamănă îngerilor buni, este creată de Dumnezeu fără nici o deosebire, fiind lumina care se menține deasupra tuturor şi este imaginea naturii dumnezeieşti. Această lumină atrage sufletul în ea. Maeştrii spun că există o putere în suflet numită *sinderesis.* Dar nu este adevărat. *Sinderesis* este ceva ce depinde de Dumnezeu şi nu vrea răul niciodată. Chiar şi în iad ea este înclinată înspre bine. în suflet, ea luptă mereu împotriva a tot ceea ce este necurat şi nu vine de la Dumnezeu. Ea invită necontenit la ospăț.

4. De aceea spune: „l-a trimis pe slujitorul său" ca [să-i invite] să vină, totul fiind pregătit. Nimeni nu simte nevoia să întrebe ce primeşte în Trupul Domnului nostru. Scînteia pregătită să-l primească se ține mereu în ființa lui Dumnezeu. **El se dăruieşte pe sine sufletului mereu înnoit întru devenire**. El nu spune: „a devenit" sau „va deveni", căci este cu totul nou, proaspăt, ca într-o devenire necontenită.

5. De aceea spune: „**Totul este pregătit acum".**

6. Un maestru afirmă că există o putere a sufletului situat deasupra ochiului, mai largă decît lumea întreagă şi mai vasta decît cerul. Această putere preia ceea ce pătrunde în ochi, purtînd totul înspre suflet[1]. „Frate, nu este adevărat", răspunse un alt maestru. Nu tot ceea ce pătrunde prin simțuri în aceasta putere ajunge în suflet. Această putere curățeşte, pregăteşte şi cîştigă sufletul, pentru ca el să primească lumina îngerului şi lumina dumnezeiască. De aceea textul ne spune: „Totul este pregătit acum".

7. **însă cei ce sînt invitați nu vin**. Cel dintîi spune: „Am cumpărat nişte case şi nu pot veni". „Casele" reprezintă tot ceea ce este pămîntesc**. Cîtă vreme sufletul are în el ceva pămîntesc, nu poate veni la ospăț**. Al doilea spune: „**Am cumpărat cinci perechi de boi. Nu pot să vin deoarece trebuie să-i văd". Cele cinci perechi de boi sînt cele cinci simțuri**. Fiecare simț are două organe, iată de unde vin cele cinci perechi. Cîtă vreme sufletul urmează cele cinci simțuri nu va ajunge niciodată la ospăț. Cel de-al treilea spune: „**M-am însurat, nu pot veni".** Am spus adesea: **bărbatul în suflet este intelectul. Cînd sufletul este îndreptat şi**

întors înspre Dumnezeu prin intelect, atunci sufletul este bărbat, este Unul şi nu doi. **Cînd sufletul se întoarce înspre cele de jos este o femeie**. **Cu un gînd sau o privire înspre cele de jos, sufletul se îmbracă cu veşmîntul femeiesc; în cazul acesta nu vine la ospăţ.**

8. Dar acum, Domnul nostru spune o vorbă şi mai dificilă: „Cu adevărat, nici unul din bărbaţii aceia care au fost chemaţi nu va gusta din cina mea"[1]. Şi continuă: „Mergi pe străzile strimte şi largi". Cu cît sufletul s-a adunat mai mult în sine, cu atît este mai strimt; cu cît este mai strimt, cu atît este mai larg. Acum du-te înspre zidurile oraşului şi înspre străzile largi. **O parte din puterile sufletului sînt îngrădite de ochi şi de celelalte simţuri. Altele sînt libere, nereţinute şi nestăvilite de trup**. Acestea îi invită înăuntru pe toţi săracii, orbii, şchiopii şi pe cei bolnavi. Doar aceştia vin la ospăţ şi nimeni altcineva. De aceea sfîntul Luca spune: „Un om a făcut un mare ospăţ pe înserate". Omul acesta este Dumnezeu şi nu are nume. Pentru ca şi noi să avem parte de acest ospăţ, aşa să ne ajute Dumnezeu. Amin.

1. Le 14, 17-l9: „Şi a trimis pe slujitorul său, la ceasul ospăţului, să spună celor chemaţi: «**Veniţi, că de acuma toate sînt gata!». Şi au început toţi ca unul să se scuze. Cel dintîi a zis: «Am cumpărat un ogor şi sînt nevoit să mă duc să-l văd; te rog să mă ierţi». Şi altul a zis : «Am cumpărat cinci perechi de boi şi mă duc să-i încerc ; te rog să mă ierţi». Şi altul a spus: «Mi-am luat soţie şi de aceea nu pot veni**»" (LRC).

„Un lucru este sigur, adaugă Eckhart, în măsura în care omul descoperă în el suferinţă lipsită de consolare, Dumnezeu nu a fost singura ţintă a acţiunii sale."[1]

„Primul mod prin care omul poate fi consolat este acela de a suferi şi a lucra pentru Dumnezeu; al doilea aparţine celui ce rămîne în iubirea divină. Trebuie deci ca omul să se *cunoască pe sine însuşi* şi ***să ştie* dacă împlineşte faptele sale pentru Dumnezeu şi dacă se găseşte în iubirea Lui"[2].**

„în toate faptele sale şi în orice lucru, omul trebuie să-şi folosească intelectul cu grijă şi să aibă în toate o conştiinţă de sine însuşi şi de propria interioritate."[1]. „Negreşit: trebuie [să ai] o considerare atentă a interiorităţii, o cunoaştere care veghează, adevărată, intelectuală şi efectivă care să orienteze atitudinea spiritului faţă de lucruri şi de oameni."[2]

„I se cuvine omului ca înainte de toate să fugă de orice singularitate, în îmbrăcăminte, în hrană, în modul vorbirii, evitînd stilul bombastic şi gesticulaţiile bizare care nu au nici un rost."[3]

: „Cu toate acestea să nu uiţi: nu toată singularitatea este interzisă. în mai multe cazuri şi pentru multe persoane există unele singularităţi pe care nu este bine să le lăsăm; de fapt, oricine este într-un chip singular, trebuie să se comporte în mod singular în multe momente şi în mai multe moduri"[1].

„Dumnezeu nu a legat mîntuirea omului de un mod particular [al împlinirii ei]".

omul virtuos „trebuie să cuprindă în modul particular al unei singure acţiuni toate celelalte moduri ale înfăptuirii şi nu numai însuşirea acestui mod particular ca atare"[2].

. „Vă spun că cine nu se caută pe sine [nu caută folosul propriu] şi nu caută nimic în afara lui Dumnezeu şi a gloriei sale, acela este cu adevărat liber în întregime şi pacea inimii sale nu va fi tulburată, adeverindu-se cele spuse : dreptul nu este atins de nimic din cele ce-l întîmpină."[1]

„Trebuie să rămînem liberi în plină acţiune"[2].

: „**Aceste lucruri [create] trebuie să iasă neîntrerupt şi Dumnezeu să pătrundă [în suflet]**, excepţie făcînd cazul în care le-ai avea într-un mod mai înalt şi mai bun, vreau să spun *atunci cînd ele ar deveni unul în tine.* [In acest caz] cu cît mai mult se află în tine multiplicitatea, cu atît mai mult unitatea este mai mare, deoarece una este transformată în cealaltă"[3],

: „Predicînd odată în latineşte de Sărbătoarea [Sfintei] Treimi spuneam: deosebirea provine din unitate, deosebirea în sînul Treimii. **Unitatea este deosebire şi deosebirea este unitate. Cu cît deosebirea este mai mare, cu atît unitatea este mai mare, fiind o deosebire fără deosebire".**

: „Tatăl naşte pe Fiul lui fără încetare, însă eu mai spun ceva: mă naşte pe mine ca fiu al său şi pentru a fi acelaşi fiu. Ba chiar mai mult: mă naşte nu numai ca pe un fiu al său, ci mă naşte ca pe sine însuşi şi pe sine ca pe mine, pe mine întocmai ca pe fiinţa şi natura lui. Din lăuntricul izvor eu izvorăsc în Duhul Sfînt, acolo unde există o singură viaţă, o singură fiinţă, o singură lucrare".

această îndumnezeire este viaţa eului, împlinirea lui, adevărata lui fiinţă : „Dumnezeu trebuie în mod necesar să devină eu şi eu să devin Dumnezeu, atît de uniţi încît acest «el» şi acest «eu» să devină şi să fie un «a fi» şi împreună să înfăptuiască veşnic o singură lucrare"[1].

Hegel însuşi avea să exclame în faţa textelor eckhartiene: „Iată ceea ce căutam!".

„ Cînd predic, obişnuiesc să vorbesc despre desprindere şi despre faptul că omul trebuie să fie eliberat de el însuşi şi de toate lucrurile. (...) Omul trebuie să se gîndească la marea noblete cu care Dumnezeu i-a înzestrat sufletul, pentru ca prin acesta să ajungă într-un mod minunat la Dumnezeu."

Meister Eckhart